

جاییں بیکم

رۆمان

بمفرانبار و کۆتایی خمونمکان

ئەسیر عەبدوللا نەشمی

عیسا عوسمان

لە عەرەبییەوه کردرویه بە کوردی

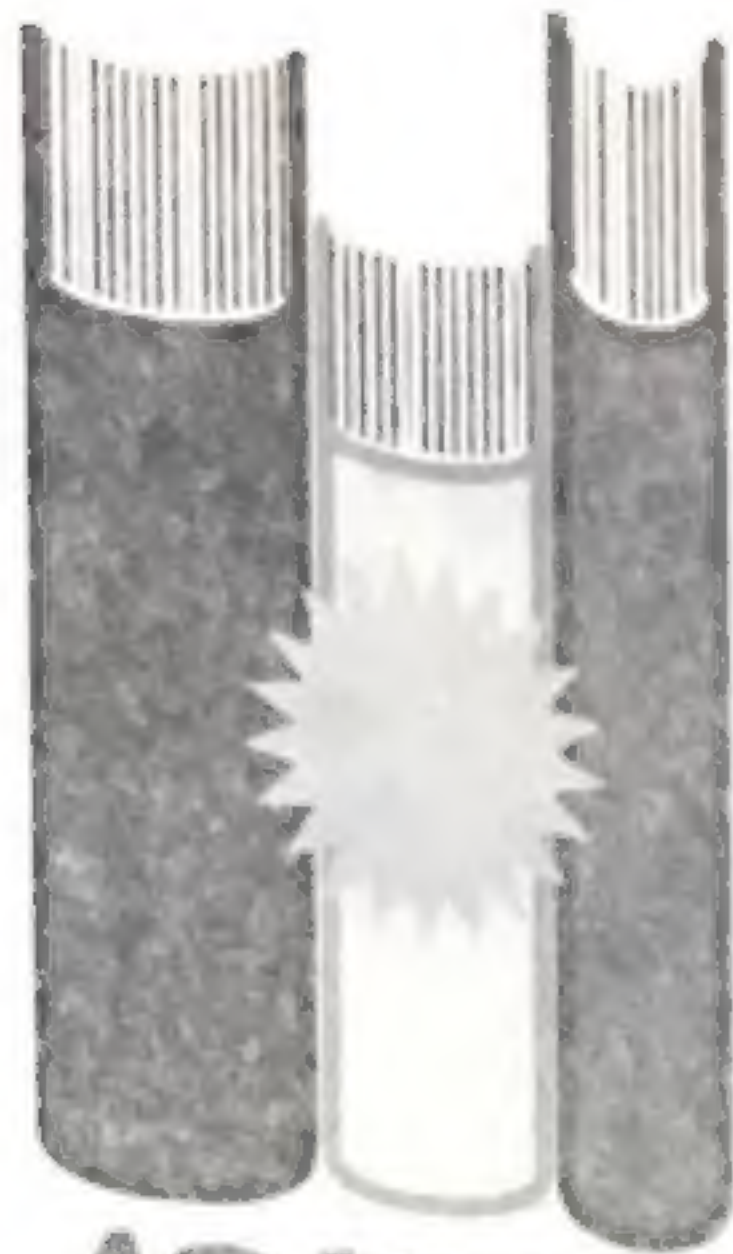
بەفرانبار و کۆتایی خەونەکان

ئەسیر عەبدوللا نەشمی

عیسا عوسمان
لە عەرەبییەوە کردووێ بە کوردی

ADIBAN

له بلاقراوه کانی ناوهندی رۆشنبیری ئه‌دیبان
به‌رته‌به‌ری گشتی: ئارامی مه‌لا محهممه‌د

ئاسنامه‌ی کتیب

ئاوێشان: به‌فراتیار و کۆتایی خونه‌کان

نووسەر: ئه‌سیر عه‌بدوللا نه‌شی

بایه‌ت: نه‌ده‌ییاتی عه‌ره‌یی - سه‌ده‌ی ۲۱م

ژانر: رۆمان

وه‌رگیرانی: عیسا عوسان

په‌داچوونه‌وه‌: که‌یوان هه‌ورامی

دیزاینی ده‌ق: ئارام مه‌لا محهممه‌د

دیزاینی به‌رگ: عیسا عوسان

په‌خشانه‌گه‌: ناوه‌ندی رۆشنبیری ئه‌دیبان

سالی چاپ: ۲۰۲۳ میلادی، چاپی یه‌که‌م.

په‌یه‌ه‌ندی:

07731974646 - 07501571818

bookadiban@gmail.com

ئاوێشان:

نووسینگه‌ی سه‌ره‌کی: سلیمانی، شه‌قامی ئه‌یبراهیم پاشا، فولکه‌ی گۆزه‌کان، سه‌رووی
ئاماده‌یی سلیمانیی که‌چان، نزیک ناوه‌ندی رۆژه‌لاتی کورپان.

پیشکش به

ٹیوہ...

ہرگز لہ بالندہ کی لانہ واز مہ پرسن، کہ بق مہ لفری!...

فاروق جہویدہ

دەروازە

«نوو سەر لە رڤی رۆمانەوه، لە چیرۆکی دلخوازی خۆیدا
دەژیتەوه و ئەو کەسەش بە نەمری دەهیلێتەوه کە خوشی
ویستووه.»

- ئەحلام موستەغانی

ئەم ئافرەتە سەرئاسیمە ی کردووم. شپرزەیی ژیا نی و هەستە
 سەرشیئەکانی تاساندوو میان. «هیچ شتیکیش» ئەو بە شتیک، یاخورد
 کەسیکەو نەبەستیتهو! نازانم هەر ئەمەیه منی وابەستە ی ئەو
 کردوو یان چی، ئەوەندە دەزانم کە ئافرەتییکی کەموینهیه، لە
 «قوریک» ئافرینراوە کە لە هی هیچ بەنیئادەمیک ناچی و هەر ئەمەش
 منی سەرسام کردوو، بگرە زۆریش سەرسامی کردووم. مەیلی
 ئەزموونیک دەکەم کە لە هیچ ئەزموونیک تر ناچی، چارەنووسی کە
 فری بە هیچ چارەنووسیکی ترەو نییه، ئافرەتیک کە بی ترس،
 چاوەترسانە قوماری لەسەر بکەم.

هەست دەکەم لەگەڵیدا سەرچلیی زۆر دەکەم. گرەو لەسەر شتیک
 نادیار دەکەم و جگە لە باوەریکی نهینی کە پیم دەلی مەتەلگەلیکی
 ئاسمانیی زۆری لە خو گرتوو، هیچ شتیک تر بەووە نامبەستیتهو.
 خو دەزانم هەولەکانم بو هەلەینانی ئەم مەتەلەنە بیهوودە دەبن و
 وەلامی پرسیارەکان هەر وا بە نادیار دەمیننەو، بەلام دەبی بلیم کە
 سەوداسەری ئەم هەموو وەلام و مەتەلەلەینانە نیم. پێویست ناکات
 دەرک بە بەهای ئەو بکەم، چونکە لە هەموو شتیک تێدەگەم و
 هیچیشی لەبارەو نازانم.

لام گرنگ نییه کێ و کێ نییه و بە کوی دەگەین، هێندەم گەرەکە
 وەک پەرستنیکی لێ بروانم، وەک یاسا و ئایین و هیلکی سوور لە

ژيانمدا بمينيتته وه! به لام نهو، پابه ندى هيچ يهك له مانه نيه، برواي به
كوسپوموسپ نيه.

بیرمه رۆژيكيان پيى وتم:

- ياساكان بو نه وه دانراون، هه نديك په يره ويان بگه ن و هه نديكي
تريش بيانشكيتن.

جا منيش ليم پرسى:

- تو کامياني؟

- من نه سلنه ناچمه ژير بارى هيچ ياسايه كه وه تا په يره ويى لى
بگه م، ياخود بيشكيتنم. با بليين نه وه من ناگريته وه!

نهوكات خه نده يه كم كرد، چونكه ده مزاني كه ئافره تيكى وا، له گشت
ياسايهك و سيسته ميك به ريبه كه حكمووراني بكات، له ولاشه وه ئايين
په لوپوى نه به ستووه و ته نيا باوه رى به خوى هيه.

زورم پي سه يره كه رۆژى له رۆژان ناومى نه پرسى! زور لام
سه يره كه منيش قهت زاتم نه كرد بليم ناوت چيه، وهك بلييت له ناو
بترسين، وهك نه وهى ناو ئاماژه به و جه وه ره مان بدات كه هه رگيز
نامانه وي حه قيقه ته كه ي بزانيين، هه ردووكممان له سه ر نه وه كوكين كه
نه وي تر به نه ينييه كانيه وه جوان بيت و ناموييه كه ي سه رنج بكيشيت.
هه ردووكممان عاشقى نه م يارييه ين، به م شه يدايى و عيشق و
ئاره زووه وه، تا سه ر ئيسقان نغروى يهك بووين. بى نه وهى
جه وه ريگ هه بى جيامان بكاته وه، ياسايهك كه فه رمانره واييمان بكات
و ناويك كه پيى بناسرينه وه!

ده زانم شتيك هيه كه پيكه وهى گري داوين و پاش نه وه هه موو
كات، ئيمه ي لاي يهك هيشتووه ته وه. ياخي بوونيكى سه رسه ختانه،
شيتيه كي بيراده، خه ونكه لينكى قه ده غه و زمانيكى رچه شكين ئيمه ي

کو کردووه ته وه. من و نهو، تا خوا هه ز بکات سه رشیت، تووره و به له سه، دوو مروقی یاخی بیسنوورین. سه رگه ردانی شتیکن که خوشمان نازانین چیه، هه لبت بی نه وهی نه خسه، پلان، یاخود بیروکه یه کمان هه بیت!

ئاخر چون ده کریت ئاوا عاشقی بم و هیچیسی له باره وه نه زانم! چون هیچی له باره وه نازانم، له کاتیکدا له پی نه وه وهیه که هه موو شت ده زانم.

بو «جاروبار» بیتاگاییم له ناو و ته مه ن و شوینی له دایکبوون و پیشه که ی، نیگه رانم ده کا!؟

تو بلیت بیخه به ری «نهو» له من، تا رادهیه که وهک بیته والی «من» له «نهو»، کاریگه ری جی هیشیت! راستیه که ی سه ری لی ده رناکه م، به لام ده زانم که وهک یه ک نین، ده زانم که نه وه سو سه کانن کومان ده که نه وه و هه قیقه ت لای ئیمه جی نابیته وه.

من هه ر وای بو ده چم که له خاکیکی دووره وه هه له اتیت، خاکیکی دلره ق که نه م خانمه ی وا «یاخی» کردووه، به لام زمانه بیته ندازه «سپییه»^۱ عه ره بییه که ی، ناچیته وه سه ر هیچ شوینیک.

سیمای «هه میشه» گوراوی، هی ته مه نیکی دیاریکراو نییه! هه موو جار که چاوم پی ده که ویت، سه رم له سیمای سوور ده میتی و ده لیت یه که م جارمه ده بییم. هه ر لایه کی روخساری به نمونه وه ربگریت، ته مه نیکی هه یه، هه ر زه رده خه نه یه کی تاییه ته مه ندیه ک و هه ر نیگایه کیشی چیروکیک! نازانم له سپییه کاندایه، یان نه وه تا سالانی

---

۱. زمانی سپی، یاخود شیوه زاری سپی، شیوازیکی قسه کردنه که ئاخیه ره به زوری پشت به زمانی دایکی ده به ستیت، به لام له پال نه مه شدا چند شیوه زاریک تیکه له ده کات و لیره و له ویش وشه ی بیگانه به کار ده هیتیت. «و. ک»

چلی تهمەنی لە شەسساغانە دەگوزەرینیت! ئیدی تا ئاماژەى دواتر،
تەمەنى ھەر وا لە سۆسەکانمدا بە نەزانراوى دەمینیتەو.

***

وام دەزانى بۆ نووسین ئافرینراوین، چونکە نووسینی لى دەرچیت،
باکم بە هیچ شتیکی تر نەبوو. دایمەى خوا مەراقى پیتەکان لە کەللەمدا
بوو، چونکە لای من نووسین لە پێداویستییه سەرەکییهکانە. خولیاپەک
نەبوو کە لە کاتە بەتالەکانمدا خووی بدەمى، بەلکە لەو ئارەزوو
بەتینانە بوو کە سەربارى چێژیش، بڕستمان لى دەبرن و ناتوانین
بەریان پى بگرین، یاخود جلەویان بکەین.

ھەردەم پیم وا بوو، سەرم بەدیار کاغەز و قەلەمەو سپی دەکەم،
لام وا بوو دەزانم چارەنووسم بە کوێ دەبریت و تەنیا پیتەکان
خەفەتم بۆ دەخۆن، بەلام کە ئەو ھات، چیتەر مەرگ بیزارى نەدەکردم،
چیتەر پیتەکان تینووێتییان نەدەشکاندم و بیرم لەو نەدەکردەو کە
چى لە پشت مەرگ و وشە و شتەکانى ترەو خۆى حەشار داو.

بە رای من، کە ئەو دیتە گو، فەیلەسووفەکان شکست دین، زاناکان
سەریان لى دەشیویت، شاعیران زمانیان دەکەوێتە تەتەلە و ھەموو
مروڤیکی مەزن جگە لە ئەو، تیک دەشکیت. ئەو ساتانەى کە لای ئەوم،
ھەست دەکەم جیھانم داگیر کردووە و ھى من! ھەست دەکەم دەتوانم
دەست بەسەر ھەموو شتیکدا بگرم! شیتوشووریکی وەک منیش،
ھیواپەتیی زالبوون، دەسەلات، جلەوگرتن، توندوتیژی و...
دەستبەسەرداگرتن! ئەو جیگرەو ھى ھەموو ئافرینراوان و جیھانە بۆ
من، ھەر لەبەر ئەوەشە کە بە تەواوى بوونمەو بۆ خۆم برد، چونکە
بیکۆتایە، ئافرەتیکە کە ئەوسەرى دیار نییە.

گەر دەتزانى چەنیک ھۆگریم! چەنیک عاشقى یەک بە یەکی
بارەکانیم! لە بەردەم ئەودا، پروتوقووت دەبمەو، ھەر ئەویش بە

چه شنیک که هیچ بوونه وهریک نه توانیت بهری بگریت، وهک خوریکی بهتین هلدیت. ئافره تیکه ته نیا هیزیکی خودایی سهروئاسایی ده توانیت بهری پی بگری، ئافره تیکه ته نانهت ده توانی سنووری ئاسمانیش تیپه رینیت، به لام نه و کاتانهی بیرم دهکات، دهگه ریته وه و بی نه وهی توسقالیک ههست به تاوان بکات، سه ر دهخاته سه رم و پیم راده بویریت.

تیکه له یه کی چیژ به خشه، هاوزه مان پیکهاته یه کی سه یر و سه رنجراکیش. به یانیان که خوی لیم راده پسکینی و له جیخه وه که ده چیته ده ر تا خیرا خوی بشوات و دوا ی شه ویکی دوور دوریژ له چیژی قه دهغه نویژ بکات، ته ماشای ده که م. یه کسه ری نویژ داده به سستی، وهک بلینیت هیچ شتیک نه توانی نه و له خودا دوور بخاته وه. جا دهگه ریته وه لام، تا به جوریکی تر به رده وامی به په رسته که ی بدات. په رستنی که نه م جارهیان، من تیتدا ده بمه خودا و یاسادانه ر.

هه میشه ههست ده که م که نه و ده زانیت چون به خودا بکات، چونکه جاریکیان به سه رخوشی پی گوتم که ئیمه داوای رینوینی له خودا ناکه ین، به لکه خودا ده که ینه رینوین. تا هه نوو که ش، نازانم که چون ئافره تیکی زور مهست، ده توانیت فهرمووده ی قوودسی بهینیته وه!

مهراقمه له میراته نائه قلانییه که ی تیپکه م، ده رک به پاشخانی دژیه کییه نه براوه کانی بکه م و، شه هوه ته کانی له گه لدا به ش بکه م، هه موو جوړه شه هوه تیک! وهک چون ملکه چیکردنی خودا که ی سه رنجم راده کیشیت، نه و خودایه ی که له میژه په یوه ندیم له گه لیدا پچراوه.

له وه ته ی ناسیومه، ته نیا و ته نیا ترسی له ده ستدانیم هه یه. ده ترسیم وهک چون کتوپر ده ر که وت، نه و هاش له ناکاو شوینبزر بیت و هه ر

رهنگه خوی هۆکاره‌که‌ی زانیبیت! زور دوترسسام، چونکه ددمزانی ک
به ئەندازه‌ی دوو که‌وان، یان که‌متریش، له دیارنه‌مانیه‌وه دوورم!

پاش چه‌ند رۆژنیک لیم پرسى:

- چون شتىكى وا ده‌که‌ی؟ چون له‌پڕ و ن ده‌بى و ده‌ر ده‌که‌ويته‌وه؟

به گالته‌وه گوتى:

- به جادوگر تيم که‌يشتووی؟

- بۆچى به پرسىار وه‌لامى پرسىار ده‌ده‌يته‌وه؟

- ئەى بۆ مه‌گر فۆلتير نالى که ده‌بى له رىي پرسىاردکانه‌وه

برىار له‌سه‌ر که‌سه‌کان بده‌ين نه‌ک وه‌لامه‌کانيان؟

- بۆ تۆ وا بىرت ده‌کرده‌وه من له رىي وه‌لامه‌کانتته‌وه برىارت

له‌سه‌ر ده‌ده‌م؟

- که‌وايه بۆ هينده پرسىار ده‌که‌ی؟

- چونکه خه‌ريکه گومان له بوونت ده‌که‌م! بىروات هه‌بى، له راستى

و ناراستى بوونت که‌وتوومه‌ته گومانه‌وه.

- گومان له شتى ده‌که‌ی که به‌ره‌ستى ده‌که‌ی؟

- نازانم، تۆ هاوکار به و له‌م گومانه‌وه ده‌رم بىته.

- ئەى تۆش وه‌ک هاو‌پى فه‌يله‌سووفه‌کانت بىروات به‌وه نيه‌ که

هۆکارى شله‌زان و دوودليت، سووربوونته له‌سه‌ر زانىنى شته‌کان؟

- تۆ بىروات به چى هه‌يه؟

- بروام وايه که يه‌قين ته‌نيا درويه‌که! شستىک به ناوى هه‌قيقه‌تر

پشتراسنکراوه له‌م ژيانه‌دا بووى بيه، گومان له بووى هه‌موو

شته‌کانى ده‌ورو به‌رمان ده‌کرى.

- تهنانهت تويش؟

- تهنانهت تويش!

به گالته وه گوتم:

- به لام تو به گشت هسته کانت، هستم پي دهکهي!

- قهت وشهي وه همت نه بيستووه؟

توند له ناميزم گرت و دهسته کانم جهسته بيان دهپشکني:

- تو راسته قينه ي؟

- نه ي تو راسته قينه ي؟

- دهزاني له پرسيارکردندا دهستيکي بالات هه يه؟

- نه ي توش دهزاني که من تواناي وه لامدانه وه ي هيچ پرسيارکيک
نييه؟

- تهنيا وه لامي يهک پرسيارم بده وه، جيا له وه هر پرسيارکي
ترم کرد خوتي لي نه بان که.

- ناتوانم وه لامي پرسياره کانت بده مه وه!

- ناته وي سهره تا بزاني پرسياره که م چييه؟

- وا دهزاني نايزانم؟

- نه ي تو چي؟ ناته وي وه لامي پرسيارکيک بده مه وه؟

- جا وه لامم ده ده يته وه؟

- پيم وايه به لي!

- پيم وا نييه بويري!

سهرم خسته سهر سينه ي و گوتم:

- جەستەت بۇنى ھۇنراۋەي لى دى!

- بۇ مەگەر ھۇنراۋەيش بۇنى ھەيە؟

- تەنيا ھۇنەران دەتوانن بۇنى ھۇنراۋە بىكەن.

- تۇيش يەكىكى لەوان؟

- من قەلەمم، تەنيا قەلەمىك و بەس! ئەي تۇ؟

- من چىرۇكىكم!

- لەگەل من قەت واز لە يارىكردن بە وشە ناھىتى وايە؟

- تۇ واز بىنە.

سەرىم ماچ كرد و گوتم: گوئی مەدەرى! بەم جۆرە خۇشم دەوتى!

بەم ھەموو نەيتى و مەتەلەتەۋە!

بە بىدەنگى خەندەيەكى كرد و منىش ۋەك چىرۇكىكى كىيى ھەزار

و يەك شەو دەمبىنى! يان چىرۇكىك كە بەيدەبا بە تايىبەت بۇ

دەبشلىمى! ھەلگرتىت و جگە لە من كەسى تر چاۋى پىنى نەكەوتىت.

***

ئەم جارەيان ديارنەمانەكەي درىژەي كىشا.

بەلام نە دەمەۋى بىر لە ھۆكارەكانى رۇيشىتنى بىكەمەۋە، نە لە

ۋادەي ھاتنەۋەشى. ئەسلەن بىر لەۋە ناكەمەۋە كە لە بنەرەتدا

گەرانەۋەيەك بوۋنى ھەيە يان نا، ھىندە دەزانم ھەرچۈنىك بىت،

ھۆكارى خۇي ھەيە! كۆمەلىك ھۆكار كە پىدەچى ھەرگىز نەيانزانم.

---

۱. دەبشلىم پاشايەكى كۈنى ھىند بوۋە كە بەيدەباي فەيلەسووف رادەسپىرى ئا
كتىبىكى پر لە پەند و ھىكمەت و ناموزگارى بنووسىت. «و. ك»

دەمەوئ خووی ئەو بگرم و بەمەش قەرەبووی دوورییەکی
 بکەمەو، منیک که هەرگیز خووی کەسم نەگرتوو، کەچی ئەوەتا هی
 ئەوم گرتوو، وەک بلیت بمەوئ بەم کارەم هانی گەرانهوی بدهم.
 وام لی هاتوو هەموو بەیانیهک بە دەنگی سەیتا ھاووبیان^۱
 خەبەرم دەبیتهو و بە هی خەمەیتی سەعدوون جابریش^۲ خەو
 دەمباتهو. نازانم چ شتیک ئەم دووانە بەیەکەو دەبەستیتەو و،
 بۆچی ئەو هیندە پیوستی پێیانە.

رەنگە گەر بلیم وەک ئەوم لی هاتوو و، لە هەموو شتیکدا لەو
 دەچم، بروام پێ نەکا. ئێستە بۆ ناشتا^۳، چەند دەنگی تووترک و
 کوپنیک شیر دەخۆمەو، ژەمەکانی تریش جگە لە سەوزەوی کوولاو
 هیچی تر ناخۆم و جیا لەمەش، دەم لە خۆراکیکەو نادەم که بە زەیتی
 زەیتوون لینەنرابی، بەلام هیشقاش هەر وەک ئەوم، هەر وا فیشکە
 جگەرەم دیت و هەموو شەویک پیش خەوتن، بوتلیک شەرەب
 دەخۆمەو! دەمەوئ لەم شتی و دژیەکییە تیگەم که ئەوی تیدا
 دەژی و منیشی پەلکیشی ناوی کردوو!

---

۱. سەیتا ھاووبیان: گورانییژیکی عێراقی بە رەچەلەک ئەرمینییه، لە سالی ۱۹۵۰ لە
 بەسرە هاتووته دنیاو. سالی ۱۹۶۸ دەستی بە گورانیگوتن کردوو، تا وای لی
 هاتوو بە «فەرووزی عێراق» ناسراو. «و. ک»

۲. سەعدوون جابر: سالی ۱۹۵۰ لە میسان لە دایک بوو. سەرەتا که چووته
 دنیای هونەر و گورانییژی، بە عەبدولحەلیم حافز سەرسام بوو. سالانی ۱۹۸۶ تا
 ۱۹۹۰ گرنگترین قوناغی تەمەنی سەعدوون جابر بوون. لەو سالانەدا بە مەبەستی
 خۆندن دەچیتە لەندن و دواتریش بۆ خۆندن دکتورا پوو لە ولاتی میسر دەکات.
 جیا لە گورانی، لە نواندنیشدا لیهاو بوو و لە زنجیرەیهکدا که سەبارەت بە ژبانی
 نازم غەزالی بوو، بەشدار بوو. «و. ک»

۳. ناشتا: نانی سەرلەبەیان، بەرچایی. «و. ک»

بەريۆەبەري تەحرير «بە تايبەت» پەيوەندىي پىنۆە كردىم.
پىرەمىزدىكە كە گەر ئەو نەبووايە، ئەم پىاۆەي ئىستە نەدەبووم! «يانى
ئەو پىاۆە نەدەبووم كە - ھەر وا بە ئاسانى - ئەو پشتگويى بخت».

زۆر توورە گوتى:

- ئەو چىتە كاكە! گەراويتەتەو بۇ ژيانى سەعالىكەكان؟

- مەن ھەردەم سەعلووك بووم گەرەم.

- ئەم گەرەيە چىيە پىتەو لكاند؟ مەگەر تۆ نەبووى دايم دەتگوت
گەرەم نىيە!

- بىرۆات ھەبى جىھاد، گەر گەرەيەكم ھەبى ئەوا تۆي.

بە دەنگىكى راپاۆە گوتى:

- چىتە ھوزام؟ لە سەرەمەرگداي؟

- سەرەتا تۆ تىم گەيەنە، بۆچى پەيوەندىت بە سەعلووكىكى ۆەك
منەوە كرد؟

- نىگەرەنم كە لە نووسىن داپراوى. لەپەر قەلەمجاڧەكەت وشكى
كرد.

- بگرە خويىنم وشكى كردوۆە جىھاد!

---

۱. سەعالىك ياخود سەعلووك، دەستەيەك بوون كە پىش ئىسلام ژيان و
جوولانەو و كار و چالاكىيەكانى خويان لە دورگەي ەرەبىدا راگەياندوۆە. زۆرەي
ھەرەزورىان سەر بە خىل ياخود ھۆزىك بوون، بەلام ھىچ وابەستەيى د
پابەندىيەكيان بۇ ھۆزەكەيان نەبوۆە و لىي جيا بوونەتەو، بەم جۆرە دەرگراوانى
ھۆزەكان يەكيان كرتوۆە و كۆمەلەيەكيان بە ناوى سەعالىكەكان دروست كردوۆە.
ھاوكات زۆرەي ئەندامەكانىشيان شاعىرى مەزنى سەردەمى خويان بوون. «د
ك»

– نیکه رانت بووم کاکه! با کاتژمیریکی تر له قاوه خانەی به رانبهر
بینای جه ریده که یهک ببینین!

– له وی ده بم.

پویشتم. بینیم چاوه ریمه. وهک خووی هه میسه یی خوی که
تووشی دله راوکی ده بیت، خیرا خیرا پینی به زه ویدا ده کوتی.

به دهنگیکی گر پیتی گوتم:

– قسه م بو بکه نه فره تی! چی بووه؟

جگه ره یه کم بو راداشت و پرسیم:

– تو بهس پیم بلی، هاوسه ره که ت چون بهرگهی ئەم زمانه زبرهت
ده گری؟

– نازانم، ههست ده که م ئافره تان هه زیان له زمانی زبر بی!

منیش به گالته وه پیم کوت:

– مادلینیش هه زی لیبه تی؟

– بپوات هه بی، نازانم ژنه که م هه زی له چیه و له چی نییه.
ئافره تیکه کهس لیتی تیناگا.

– ههست ده که م هاوسه رگریکردن جوریکه له باجدان جیهاد.

– هه رچونیک بی! واز له مادلین بینه و پیم بلی، یه که م جاره
له گه لم باسی ئەوه بکه ی ئافره تان هه زیان له چیه و له چی نییه! چیت
لی قه و ماوه برا! ئاخرییه که ی ئافره تیک پتوه ی کردی؟

– ههست ده که م ئالووده ی بووم.

– ئەمه چ نه فره تییه که که توی گیروده ی خوی کردووه؟

- نازانم جيهادا! بروا بکه نازانم! ئافرهتیکه هه موو دنیا دینی،
پراوپره له ژیان، به لام من هیچی له باره وه نازانم.

به دوشدامانه وه پرسیی:

- ناوی نازانی؟

- هیچی له باره وه نازانم!

- جا ئه مه دهچیته ئه قله وه؟

- سهیره ها؟

- ئاخر چون دهبی؟

- دواندم، گویم بۆ گرت، له گهلی نوو ستم. چه ند رۆژیک له خانووه
زستانه ییه که مدا له گهلم مایه وه، به لام هیچ شتیکی له باره وه نازانم
جيهادا، ئه ویش هیچ له سههر من نازانی! بروا بکه هیچ له باره ی یه که وه
نازانین.

- باشه ئه مه چ شتییه که؟

- بلی ئه مه چ چاره نووسیکه!

- ناچیته ئه قله وه که نه تناسی، تۆ به ناوبانگترین سههر نووسه ری
رۆژنامه ی عه ره بیت، ئه مه چ گیزیکه که ناتناسی؟

- دهزانی چ شتی سهیره جيهادا؟ ئه و کاتانه ی له گه لیم، بۆنی
ئه ده ب ده که م. له دهنگی نووسا ویدا، هۆنراوه ی خنکاو هه ن، له
دهماره کانی ده ستیدا، وشه دیت و ده روا. که دیته گو، ئاواز فواره
دهکا، که بیده نگیش ده بی، وهک شارنیک خۆ به زلزان بیده نگ ده بی!
ئه م ئافره ته زۆر سهیره جيهادا! ناچیته ئه قله وه! دهزانی، هه ندی جار
هه ر به راستی گومان له بوونی ده که م، جار جار ه خیال ده که م که

ئەمە وەھمىكە و خۇم سازم داو. خەرىكە شىت دەبم جىھاد! نازانم
ئەم ئافرەتە ھەر بە راستى ھەيە، يان زادەي خەيالەكانمە.

پىرەمىردەكە بە سەرنجەو ە لىمى دەروانى، چەناگەي لەسەر لەپى
دەستى گىرساندبوو ەو، جا بى ئەو ەي چاو بىرووسكىت، گوتى:
- ئەم ئافرەتە چ بەلايەكى بەسەر ھىناوى برا؟ يەكەم جارە بىنم
بلەرزى!

- دەترسم راستەقىنە نەبى جىھاد! دەترسم ەمووى خەيال بى!

- تۆ سەبر كە برا! پىم بلى، ژمارەكەيت لايە؟

- ھىچ لەبارەي كار و ژمارە و ناوئىشانىيەو نازانم!

- ئەي چۆن يەك دەبىنم؟

- بە ھەلگەوت! يان لە قاو ەخانە، يان كىتبخانەيەكى ەرەبى، يانىش
شانوى ئوپىرا. گەر بىرى بكەم، لەم جىيانەدا بۆي دەگەرېم، زۆر بەي
كاتىش لە يەككىياندا دەيدۆزمەو.

پىرەمىردەكە لىم ورد بوو ەو، جا بە ھىمنى گوتى:

- ھوزام! بۆچى سەردانى پزىشك ناكەي؟

- تەكايە جىھاد! ئەم كالتانەم لەگەل مەكە! تۆش ئەوندەي تر مەمخە
گومانەو.

- برا، تۆ تەنيايى خنكاندووتى، نامۆيى سەختە، ئاسان نىيە مروۇف
بە تەنيا لە ولاتىكى غەرىبدا بى!

بىدەنگ بوو، منىش بىدەنگ بووم، چۆن دەمزانى كەس بروام پى
ناكات. دەمزانى تا ئەو كاتەي پشتراست دەبىتەو، ياخود ەك
حەقىقەتىك داني پىدا دەنم، ەك وەھمىك دەمىنيتەو.

***

ئەو مەتەلەكە، مەتەلەكە كەس ناتوانى ھەلى بەيتى، بەلام عىراقىيە
و كەسش ناتوانى ئەم بىر كۆردنە ۋە يەم بگۆرى، تەنەت گەر ھەولى
شاردنە ۋە شى بەم.

لەو شوقە يەدا كە بەكرىم گرتبۇو تا تىيدا چاومان بە يەكدى
بگەوى، بۇ يەكەمىن جار گويم لە دەنگى سىتا ھاكوبىيان بوو و لىم
پرسى كە خاۋەنى ئەم دەنگە سازە كىيە، ئەۋىش گوتى گورانىيىژىكى
كۆنى عىراقىيە! لەسەر قەنەفەكە پاكشابووين و «خواردنە ۋە تايبەت و
سەير» ھەكى ئەومان دەخواردە ۋە: چاى ئىنگلىزى، كەمىك گولار و
كەۋچكىكى بچووك زەنجەفلى تى كرابو.

تەماشاي يەكمان نەدەكرد، ھەر يەكەمان ھاۋناھەنگ لەكەل دەنگ
سازەكەى سىتادا، خەيالى پۇششتبوو. بە دەنگىكى خوش، لەكەلى
كەۋتە گورانىگوتن:

مندال بووم و ئەۋىش ھەر وا

بە نىكاي چاو، ئاشناى عىشق بووين

گوتيان: سەيركەن و بزەنن

ھەر لە مندالىيە ۋە تا گەۋرە دەبن، عاشقى يەك دەبن

ۋەك ئەستىرە و مانگ

عشقەكەمان گەۋرە بوو و درەوشايە ۋە

بە چاۋى تو ئەزىزم

رېگەى سەفەر دەگرىنە بەر

به‌دهم تيفكرينه‌وه سه‌رم نايه سه‌ر رانی. كه قسه‌مان ده‌کرد، به
عه‌ره‌بیه‌کی كه‌م تا زور پاراو ده‌دوان، به‌لام کاتیک یاخی، تووره،
یان ده‌چووینه جیگه، وشه‌كان به ئینگیزی ده‌رده‌بران، وه‌ك بلیت له
یاخیبوونه‌كاندا خومان له عه‌ره‌ببوون دامالین! زور كات به نه‌جیدیتی^۱
ده‌دویم، به‌لام ئه‌و به شیوه‌زاری سپی، ئینگیزی، یاخود زمانیکی سپی
كه هی هیچ جینه‌ك نییه، وه‌لام ده‌داته‌وه. وه‌لی من له هه‌ناسه‌كانیدا
هه‌ست به بابل ده‌كه‌م، بوونی سه‌ومه‌ری لی دی، له چاوه‌كانیدا ئاكار
ده‌بینم و له لیكیدا قامی ئاشوور ده‌كه‌م.

هه‌موو ئه‌مانه ته‌نیا خه‌ملاندن بوون، ته‌نیا خه‌ملاندن، به‌لام ورده
ورده لام پوون ده‌بوونه‌وه. وا راهاتبوو له «شوقه‌كه‌مان» دا ده‌نگی
سیتا هاكوبیان، له‌میعه توفیق،^۲ زه‌وور حسین،^۳ سه‌عدوون جابر، نازم
غه‌زالی و ئیسماعیل فه‌رووجی^۴ بیت. ئه‌و كتیبخانه‌یه‌ی كه له كتیبی

---

۱. نه‌جیدی: شیوه‌زاریکی عه‌ره‌بیه كه له هه‌ریمی نه‌جیدا باوه. ئه‌م شیوازه به
دریژی میژوو له ژیر فه‌رمانه‌ه‌وایی عه‌ره‌بدا ماوه‌ته‌وه و هه‌ر له‌به‌ر ئه‌مه‌شه كه
پاراوی و په‌سه‌نی خوی پاراستوو و به یه‌كێك له پوختترین و په‌سه‌نترین
شیوه‌زاره عه‌ره‌بیه‌كان داده‌نریت، ئاخ‌ر زوربه‌ی ده‌نگ و یاساكانی زمانی عه‌ره‌بی
«پاراوه‌سیح» ی له‌خو گرتوو. «و. ك»

۲. له‌میعه توفیق (۱۹۲۷-۱۹۹۲): خانمه‌گورانیبیژیکی عیراقي بووه. له شاری به‌غداد
له دایك بووه، به‌لام خیزانه‌كه‌ی ئه‌سل خه‌لكی عه‌ماره بوون و دواتریش
پویش‌ستوونه‌ته به‌غداد. له‌میعه له دیارترین گورانیبیژانی ئه‌وكاتی عیراق بووه و به
شیوه‌گۆی به‌غدادی گورانیی گوتوو. «و. ك»

۳. زه‌وور حه‌سین (۱۹۱۸-۱۹۶۴).

۴. ئیسماعیل فه‌رووجی: گورانیبیژ و ئاوازدا‌نه‌ریکی عیراقیه، سالی ۱۹۶۲ له به‌غداد
هاتوو‌ته دونه‌یاوه. «و. ك»

ئاخنيبوو، پر بوو له ديواني سياب،^۱ عبداللهوهاب بهياتي،^۲ مه عرووف رهسافي،^۳ له ميعه عهباس عماره،^۴ نازک مهلائيكه،^۵ بلند حهيدهرى،^۶

۱. بهدر شاکر سياب (۱۹۲۶-۱۹۶۴): له گوندی جهیکووری پاريزگای بهسره له دايک بووه. له گرنگرين شاعيرانی عيراق و نيشتمانی عهرهبي و رابه رانی شيعری نازاد بووه. «و. ک»

۶. عبداللهوهاب بهياتي (۱۹۲۶-۱۹۹۹): ههروهک سياب، له رابه رانی شيعری نازاد و گرنگرين شاعير و نهدييهکانی عيراق بووه. له بواری پهروه رده و پوژنامه وانيدا کاری کردووه و بهردهوام له نيوان عيراق، کوهيت، بهحرهين، سسوريا، بهيرووت، قاهره، ئيسپانيا، نوردن و نهامريکا دا گهشتی کردووه. «و. ک»

۷. مه عرووف رهسافي (۱۸۷۵-۱۹۴۵): مه عرووف رهسافي شاعيریکی عيراقی بووه، له بهغداد چاوی به دونيا دا هلهيناوه، باوکی کورد بووه و دايکی عهره ب. بنه چهی خيزانه کی دهگه پيته وه بو موزيکی کوردی به پيشه عهله وی. له لاديهه کی نيوان پاريزگاکانی سلیمانی و کهرکووکدا ژياوه. «و. ک»

۲. له ميعه عهباس عماره (۱۹۲۹-۲۰۲۱): خانمه شاعيریکی عيراقی نوڅواز و له رابه رانی شيعری هاوچه رخی عيراقی بووه. له سهه رده می حکومرانی سهه دام حوسيندا نيشتمان جی دهه يليت، له نهامريکا نيشته جی دهبيت و هه ر له ویش کوچی دوايی دهکات. «و. ک»

۲. نازک مهلائيكه (۱۹۲۳-۲۰۰۷): خانمه شاعيریکی عيراقیه، له که شيکی روشنبيريدا گه وره بووه. ده رچووی خانه ی بالای ماموستایان بووه له سالی ۱۹۴۴ دا. دايکی شاعير بووه و باوکی نووسهر. سالی ۱۹۴۹ به شی موسيقای کوليژي هونه ره جوانهکانی تهواو کردووه. له سالی ۱۹۵۹ دا پروانامه ی ماسسته ری له نه دهه به بهراوردکاری، له نهامريکا به دهست هيناوه. دواتر وهک ماموستای زانکو له بهغداد، ئينجا بهسره و دواتریش له کوهيت دهستبه کار دهبيت. له سالی ۱۹۹۰ دهه ژيانی له میسر بهسهر دهبات و هه ر له ویش کوچی دوايی دهکا. «و. ک»

۳. بلند حهيدهری (۱۹۲۶-۱۹۹۹): شاعيریکی عيراقی به پهگه ز کورده. باوکی له سوپای عيراقيدا بووه و دايکيشی فاطمه ئيبراهيم نهفندی حهيدهری بووه. نهوکات له نهسته نبول کاری کردووه. کيپرکينه کی توند له نيوان بلند و سهه فای برايدا هه بووه. که براکهی برياری داوه بيته ياريزانی بوکسين، نه ميس بووه ياريزان، دواتر که نهو دهبيت شاعير، نه ميس خوی له مهيدانی شيعری عهره به دهبيتته وه. «و. ک»

ئەحمەد مەتەر^۱ و ئیبراھیم عوبدیا^۲. ھەموو ئەمانە بە ئاشکرا ھاواریان
دەکرد کە ئەو عێراقییەکی تا سەرئێسقان کلاسیکییە.

جاریکیان و لە کاتیگدا کە سیتا وەک ھەمیشە گۆرانیی دەگوت،
ئاماژەم بە کتێبخانە کە دا و پرسیم:

- سەیر نییە نیشتمانی ئەو ھەموو ھە پیکەو ھە کو کردوو ھەو؟

ئەویش خەمساردانە وەلامی دایەو:

- چ شتیکی سەیرە؟

- سونە، شیعە، ئەرمەن، کوردەکان، عەرەب، مەنداری، جوولە کە و
مەسیحی!

- لە ناخی ھەموو مەوێگدا، نیشتمانی کە ھە یە ھە خۆیەتی!
مەوێ بە خاکیکەو ھە گری نە دراو، مەوێ تەنیا وابەستە ی ناخی
خۆیەتی.

- تەنیا ناخی خۆی؟

- من و تۆ تەنیا وابەستە ی ناخمانین.

- دەزانی نوێژکردنت سەیرە؟

- یانی سەیرە نوێژ بکەم؟

---

۱. ئەحمەد مەتەر: لە گەشتێکی شاعیرەکانی عێراق و سالی ۱۹۵۴ لە گوندیکی
پارێزگای بەسرە لە دایک بوو. ئەحمەد لە ژێر کاریگەری بیستان و کەشوەھا و
دارخووما و شەوینەکانی ئەو گوند و ناوچەیەدا بوو کە تێیدا گەرە بوو. لە
چوار دە سالییەو دەستی کردوو بە شیعەنووسین و شیعەکانیشی ھەر لە بواری
غەزەل و شیعری رۆمانسیدا بوون. بەلام بە ھەری ئەحمەد لە پۆلی سێی ناوەندیدا
دەر دەکەوێت کە قەسیدە یەکی جەقە بەیتی دەنووسن. «و. ک»

۲. ئیبراھیم عوبدیا: شاعیر و ڕەخنەگریکی عێراقییە. سالی ۱۹۲۴ لە بەغداد لە دایک
بوو. «و. ک»

- نوڙکردنه که ت سهیره، سـرووتی نوڙه که، شـیوازه که ی،
چونیتییه که ی، هه مووی سهیره! که سم نه دیوه وا نوڙ بکا.

به لاقرتییه وه کوتی:

- دلنیام که نه دیوه.

لیم پرسى:

- به نوڙکردن بى موسلمانى، به لام نه وهک سونه نوڙ ده که ی،
نه شیعه. تو سهر به کام مه زه به ی؟

- نه ی پیم نه کوتی ته نیا وابه سته ی ناخمانین؟

- دهلین ئایین رینگه ی مروقه به ره و ناخی!

- وا مه زانی بیتدینی!

- گوتم دهلین، نه موت خوم بروام پیته تی.

جگه ره یه کی پی کرد و مژیکى قوولی لی دا، جا پرسى:

- پیت وایه خوشه ویستی گوناخ بى؟

- واسینى نه عره ج دهلین: خوشه ویستی تاکه گوناخه که خودا
چاوپوشی لی دهکا، پالپشتی نه م قسه یه ی دهکه م.

- قسه له نه دیبان وهرده گری؟

- وهک خوم ته نیا شوین قسه ی نه وان دهکه وم!

- بلئ بزائم، بوچی رقت له دین و یاسا هه ستاوه؟

- چونکه پاشماوه کانیا ن هیشتا له ناخمدما ماوه ته وه، به لام که توم
دی، هه موو شـت گورا. توورپه ییم دامرکایه وه، دهتگوت له ئاوی
پووبارى به یدهخت هه لکیشراوم و دواتر وهک نه وه ی ههرگیز پووزی
ئازار نه درابم، لی هاتبیتمه دهر.

- يانی وام لی کردووی؟

- ئەسلەن منت دووبارە ئافراندەو، نغروی ئاویکت کردم که
ئەوێ پێی بلی دین تیندا نییە، لە پاشماوەی ئەو ئایینانەي که
هینشتاکە لە ناخدا مابوونەو، پاکت کردمەو. منت کرده پیاویک که
دین و ئیمانی تۆ بی!

- ئەي ریک نەکەوتین که تەنیا وابەستەي ناخمان بین؟

- وابەستەي! وابەستەي چیمان دەدات؟

- پیم وایە «جاروبار» مەودایەکی کهمان لە سەلامەتي بو
فەراهم دەکا.

- وابەستەي نیشستیمان، ئایین، خیل، خیزان و یاساکان تەنیا
کۆتوبەندمان دەکا. ژيانمان سەخت و ئالۆزتر دەکا.

- ئەي نەتگوت من بوومەتە دینت؟ ئەلەوێ تۆ وابەستەي مني و
لەگەل ئەوێشدا نەفرەت لە وابەستەيیت دەکەي؟

- بگرە نەفرەت لە هەر وابەستەيیهک دەکەم که بۆ تۆ نەبی.

بزهیهکی کرد و گوتی:

- دەزانی چەندە زمانشیرینی؟

- ئەي تۆ دەزانی چەني زمانم شیرین دەکەي؟

خەندەیهکی کرد و منیش لە وردەکارییهکانی ئەو خەندەیهدا بزر
بووم.

***

نزیکهي نو مانگ لەمەوبەر هاتمه لەندن، چونکه لە دەست هەموو
نست رام کردبوو. لەو هەڵاتبووم که دەیان کەس لەبری خوم،
ریارم بۆ بدەن. لە تروپکی ناکوکی سیاسی و سەربازیدا ریازم جی

هیشته. سهروهختی شهری که نداو و دوو مانگ پیش تاراندی
کودیت، له و کاته دا هه ستم کرد نیشستیمانپهروهی و خیلچییه تی و
ئایین، جگه له کومه لیک درو هیچی تر نین. نیشستیمانپهروهی و
ده مارگیر بووم و چاره کیکی ته منم هه و بهری کرد. لاوینکی
بیستوشهش سالان بووم، دواي به دهستهینانی پروانامه ی ماسته ره له
پوژنامه وانی و راگه یاندندا، خه ریکی نانی یه که مین هه نگاهه
شهرمانه کانم بووم به ره و دنیای نووسین. نه و ده مانه، لیوانلیو بووم
له خوشه ویستی، هه موو شت و هه موو که سینکم خوش ده ویستی.
وه فادار بووم بو نیشستیمانم، شانازیم به ئایینه که مه وه ده کرد.
که لهره قانه بهرگیریم له بنج و بناوانی خیزان و هوزه که م ده کرد.
کورپی خیزانیکه که وره بووم. به کورتی باشتترین نمونه ی که نجیکی
سعوودی خوینده وار و دیندار بووم که باوه ششی به دابونه ریتدا
کردووه. تا نه و کاته ی له یلام ناسی.

له یلا هاویری پوژنامه و هاوکات له یه که مین پوژنامه نووسه کانی
سعوودییهش بوو. له و سه رده مه دا تاوان بوو ئافردهت بیته
پوژنامه نووس و ئیدی به هه موو شیوه یه ک کومه لگه یه کی وه ها له پای
نه و تاوانه دا، سزای ئافرده ته که ی ده دا. له یلا زور منال نه بوو و هه
سی سالیک لینی که وره تر بووم. به لام به رای من، پروو به پروو و نه وه ی
کومه لگه یه کی نیرسالاری داخراوی وه ک سعودییه له لایه ن ئافرده تیکی
بیستوسی ساله وه، هه ولینکی خوکوژی «سه رکه و تووانه» بوو، وه لی
نه مه نه بووه کوسپ له به رده م له یلا دا تاکوو بویرانه له پیناو ئازادی
خویدا نه جه نگیت، بویرییه ک که نه وکات له ئافرده تیکی سعودی
نه ده وه شایه وه.

هاتنی له یلا، پروو داوینکی ناسایی بوو له ژیانمدا. نه مرو که ده زانه
که ناسینی نه و، سه رله به ری ژیانی گوریم. گه ر نه وم نه ناسیبا، نه مه ی
ئیسسته نه ده بووم. نه و پیکدا دانانه ی که له نیوانماندا پروویان دا، کاتیک

هینشت. سهروهختی شهری که نداو و دوو مانگ پیش نازادکردنی
 کوهدیت، لهو کاته دا هه سستم کرد نیشستیمانپهروهری و خیلچیهتی و
 ئایین، جگه له کومه لیک درو هیچی تر نین. نیشستیمانپهروهریکی
 دهمارگیر بووم و چاره کیکی ته مه نم هر وا بهری کرد. لاویکی
 بیستوشهش سالان بووم، دواي به ده ستهینانی پروانامه ی ماسته ر له
 رۆژنامه وانی و راگه یاندندا، خه ریکی نانی یه که مین هه نگاهه
 شه رمنانه کانم بووم به ره و دنیای نووسین. نه و ده مانه، لینوانلیو بووم
 له خوشه ویستی، هه موو شت و هه موو که سیکم خوش ده ویست.
 وه فادار بووم بو نیشستیمانم. شانازیم به ئایینه که مه وه ده کرد،
 که له ره قانه به رگیریم له بنج و بناوانی خیزان و هوزه که م ده کرد،
 کوری خیزانیکي گه وره بووم. به کورتی باشتین نمونه ی گه نجیکی
 سهوودی خویندهوار و دیندار بووم که باوهشی به دابونه ریتدا
 کردووه. تا نه و کاته ی له یلام ناسی.

له یلا هاوری رۆژنامه و هاوکات له یه که مین رۆژنامه نووسه کانی
 سهوودییهش بوو. لهو سه رده مه دا تاوان بوو ئافرده ت بیته
 رۆژنامه نووس و ئیدی به هه موو شینوهیه ک کومه لگه یه کی وه ها له پای
 نه و تاوانه دا، سه زای ئافرده ته که ی ده دا. له یلا زور منال نه بوو و هه ر
 سی سالیک لینی گه ورده تر بووم. به لام به رای من، پروو به پروو بوونه وه ی
 کومه لگه یه کی نیر سالاری داخراوی وه ک سهوودییه له لایه ن ئافرده تیکی
 بیستوسی ساله وه، هه ولینکی خوکوژی «سه رکه و تووانه» بوو، وه لی
 نه مه نه بووه کوسپ له به رده م له یلادا تاکوو بویرانه له پیناو ئازادی
 خویدا نه جه نگیت، بویرییه ک که نه وکات له ئافرده تیکی سهوودی
 نه ده وه شایه وه.

هاتنی له یلا، پروو داوینکی نااسایی بوو له ژیانمدا. نه مرو که ده زانه
 که ناسینی نه و، سه رله به ری ژیانی گوپیم. گه ر نه وم نه ناسییا، نه مه ی
 ئیسته نه ده بووم. نه و پیکدا دانانه ی که له نیوانماندا روویان دا، کاتیک

بو یه کهم جار له بهر هه یوانی بینای روژنامه کهدا چاومان به یهک کهوت، ته و او بیروب او هه ره کانمیان سه ره و ژیر کرده وه، هه رچه ند زور هه ولم دا بهر بهم گۆرانکارییه بگرم.

له یلا له هه ر کچینکی تر نه ده چوو، پراو پر بوو له ژیان. به مانای وشه جیاواز بوو، هیندهش جوان نه بوو که مروف شیت و شهیدا بکات، به لام خاکه راییه که ی هه ر له یه کهمین گفتوگوماندا، دلی منی «برد»، نه و گفتوگویه ی که ئیستهش هه موو ورده کارییه کانیم بیره. نه و روزه له بینای روژنامه کهدا ده چوومه دهر و له راره وی چوونه دهره وه دا تووشی هاتم. بیرمه کاتیک بینیم کچیک له بینا که دایه، شاگهشکه بووم. حجابی پوشی بوو، وه لی روو خساره خنجیلانه که ی به دهره وه بوو، نه مهشیان هه ر بو نه و سه رده مه ده گمه ن بوو، هه لبهت گهر «سه ربازه نه مریکییه کان» ی لی دهر بکهین.

که به لایدا تپه پریم، له یلا وه ستاندمی و کوتی:

– ببوره، توی هوزام عاسم؟

منیش به سه رسامیییه وه وه لامم دایه وه:

– به لی! منم.

چاویلکه پزیشکییه که یی ریک کرده وه و کوتی:

– نه م راپورته ی کوتاییت ناوازه بوو.

به تاسانه وه کوتم:

– بو نه و راپورته هاتووی که ئاماده م کردبوو؟

– نا نا، من له یلام، هاوه له نویکه تان.

– هاوه له نویکه مان!

به لاقرتیییه وه کوتی:

- سهیره ها؟!

که میک ته ریق بوومه وه و گوتم:

- شتی وام نه کوتووه!

جا به گالته وه کوتی:

- به لی، بن گومان حه راما!

هه ستم کرد ئاره قه ده که مه وه، جا به دزدونگی که سینکه وه که
یه که م جاره قسه له گهل کچیک ده کات گوتم:

- ئیسته کتومت چیت له من ده وی خوشکه له یلا؟

- ره که زپه رست و خوبه زلزان مه به له گهل، ئیستا هاوه لی یه کدیین
و له مافدا یه کسانین.

- چیی تریش؟

شانی راته کاند و زور به ساده یی کوتی:

- باقییه که ی بۆ دوا یی! به م زووانه یه ک ده بینین، مالئاوا.

هر وا سه رسامانه به پیوه وه ستابووم و سه یرم ده کرد ک
رؤیشت، به جۆرینک ههنگاوی ده نا که ئیسته ده زانم ها که زایی نه بوو!
یه که م چاوپیکه و تنم له گهل له یلا، به مانا باوه که ی تاسینهر نه بوو.
چونکه ویرای سه رپاستی و بویرییه که ی، زور له گهل نه وت، وه لی دلم
خه به ری دابوو که ئەم ئافره ته کاریگه رییه کی له بیرنه کراو له ژیانمدا
جی ده هیلن. هر بۆیه ش، دواتر که له کۆبوونه وه یه کی سه رده سته ی
ته حریردا چاوم پنی که وت، نه متوانی گوینی بۆ نه گرم و، هه ول نه ده
لیی تییکه م و نه رمونیانانه له گهل نه جوولیمه وه. یه که م پوژنامه نووسی
ئافره ت بوو که له پوژنامه کاندای کاری ده کرد. هه رچه ند راپووته کانی
تایبته بوون و ئافره تیکی بینکه سایه تی نه بوو، به لام ئەوانی تر سووک

لینان دەرۋانی و منیشت ههستم کرد پتویستی به کهسیکه تاکوو پیش
کاری رۆژنامه‌وانی، داکۆکی له مافه‌کانی بکات، ئەمەش له پیناوە وەدا
که وەک مەرفەئەکی ئاسایی بژی. له یه‌که‌م کۆبوونە وەماندا به‌رگرم لێ
کرد، چونکه هاوێلێمان به‌ شێوه‌یه‌کی ناراسته‌وخو گوتی که ئەو
ئافره‌تانه‌ی مال جی ده‌هیلن تا خۆیان له‌ کاروباری پیاوانه‌وه
هه‌لبقورتینن، له‌م دوو شته‌ تێپەر ناکه‌ن: یان ئەوه‌تا سۆزانین، یانیش
په‌نا به‌ خودا کورانی!

بیرمه‌ قسه‌کانیم پێ بری و گوتم: هه‌موو که‌س له‌ خۆیه‌وه‌ له‌وانی
تریش دەرۋانی! ئێمه‌ چاو له‌ ئەخلاقێ خۆمان ده‌که‌ین و بریار له‌سه‌ر
ئەوانی تر ده‌ده‌ین.

هه‌رچه‌ند ئەم قسه‌یه‌ خراپ به‌سه‌ر په‌یوه‌ندییه‌کاندا شکایه‌وه‌ و
هه‌ر له‌و رۆژهدا پشتگیری زۆریک له‌ هاوێلانم له‌ ده‌ست دا، چونکه
منیان وەک که‌سیکی شه‌هوه‌ت‌باز ده‌بینی که‌ له‌ پیناوە سۆزانییه‌کدا پشتی
براکه‌ی خۆی له‌ عه‌رد داوه‌، به‌لام هه‌ر ئەو رۆژه‌، خۆم و له‌یلاشم
به‌ده‌ست هینا. له‌و رۆژهدا بۆم ده‌رکه‌وت که‌ ئافره‌ت له‌ ولاتی مندا
جه‌نگاوه‌ریکی مافخووراوه‌. هه‌ر بۆیه‌ به‌رپرسیارییه‌تی پالپشتیکردنیم
له‌ وه‌رگرتنی مافی خۆیدا له‌ ئەستۆ نا، یان گوتم لانیکه‌م ده‌توانم
به‌شداری دژایه‌تیکردنی نه‌بم، که‌ ئەمەش نزمترین پله‌ی ئیمان!

کۆبوونە وەکه‌ کۆتایی هات و که‌ رۆیشستین، له‌یلا پێی گوتم:
سوپاس بۆ داکۆکییه‌که‌ت هوزام، خێر بێته‌ ریت!

له‌ شه‌رمان هه‌ستم ده‌کرد خۆین هورووژم دینیته‌ روخسارم، پێم
گوت:

— من به‌ تاییه‌ت داکۆکیم له‌ تۆ نه‌کرد، به‌لکه‌ به‌ گشتی له‌ ئافره‌تم
کرد.

- بېروا بکه، گەر بهس بۇ من بووايه، پنى دلخوش نه ده بووم.
دلخوشم که بهرگري له لاوازهکان دهکەى و ئەمەش له خۆيدا
نیشانەيهکى باشه.

نازانم بۇ ئەوکات خومم لهوه دزييهوه که بليم بهرگريکردنه که لهو
بووه، نازانم بۇچى ئەویش نه يگوت دلخوش بووه بهوهى که پشستى
ئەوم گرتووه، پيم وایه لهوه ترساوين که سوزیک له قوولایى ناخماندا
بورووژينيت. وهک خوم، ههستم دهکرد گەر وام بوتايه، ئەوا نیازخراپ
دهردهکهوتم که واش نه بوو، لام وایه ئەویش دهترسا که دلخوشيهکەى
به داکوکيهکەى خومهوه بيهستمهوه، چونکه زور کات پياوانى لای
خومان بهم جوړه له ههستى ئافرهتان تیدهگەن. ئاخىر له
کومه لگه که ماندا هه موو ئافرهتیک سوزانيه، تا ئەو کاتهى پينچه وانهکەى
دهسهلميتريت.

دواى يه کهم کووونهوه، ماوهيهکى زور چاوم به لهيلا نه کهوتهوه.
بهلام ئەو راپورتانه م دهخويندنهوه که ئامادهى دهکردن و زوربهى
هه ره زوريان له بهر بابەت و نووسينه بويرانه کهيان، بلاو نه دهکرانهوه.
هيچ کاممان نه ماندهتوانى له ئاست زیرهکيى لهيلا دا خومان له گيل
بدهين، لانی کهم له نيوان خوماندا! لهيلا هه ر دهتگوت بۇ ئەوه له دايک
بووه بيته رۆژنامه نووس، زیرهک، تیکۆشه، چالاک و ورد، له
چاوديرکردن و بلاوکرنهوهى هه واليشدا باش بوو.

به ره به ره لهيلا فکرى داگير دهکردم، خويندنه وهکانم دهگوران و
ورده ورده بيرکردنه وه کونهکانم له ژير فشارى گورانکاريدا تیک
شکان. وام لى هات له گهل ئافرهتانداندا نه رمونيان بم و گهشت
دوورودريژه کهم له گهران به شوين عيشق، مروف و ئيمان و بووندا
دهستى پى کرد.

له سايهى سههري لهيلاوه، تيگهيشتنهکانم بو ژيان و
بيروباوه پرهکانم به تهواوى گوران. سهيرم لى دههات که بيستوشه

سال، پیاوینکی بوو که شپین بووم، هرچند بروانامه‌ی به‌رزی زانکوم
هه‌بوو، به‌لام دواچار پیاوینکی کولتووری ساده بووم و به‌چاو
شته‌کانم هه‌لده‌سه‌نگاندن.

له‌و ماوه‌یه‌دا، سه‌رم به‌جیهانی فه‌لسه‌فه‌دا کرد، سه‌ره‌تا به
ئه‌رستو، هیکل، ئه‌فلاتون و سقراط ئاشنا بووم. ئاخ‌ر ئه‌و سه‌رده‌مه
ده‌ستخستنی کتییی فه‌یله‌سووفانی تر له‌ریازدا ئاسان نه‌بوو و پیی
کافر ده‌بوویت. هاوزه‌مان که‌سینکم له‌ده‌وروبه‌رم شک نه‌ده‌برد که
گرنگی به‌فه‌لسه‌فه‌ بدات، هر بویه له‌کۆبوونه‌وه‌ی دووهمماندا،
پرسیارم له‌له‌یلا کرد که له‌کوی ئه‌و کتیبانه‌ ده‌ست بخه‌م. له‌یلا زور
که‌یفی به‌م پرسیاره‌ هات و هه‌ستم کرد زور به‌هه‌ندی وه‌رگرتوو،
چونکه‌ دوا‌ی دوو پوژ بریکی زور کتییی دامی. ئه‌لیزه‌وه‌ که‌شستی
ئازادبوون و قوناغی که‌شه‌سه‌ندنی من ده‌ستی پی کرد. په‌یوه‌ندیشم
له‌گه‌ل له‌یلا، شیوه‌یه‌کی تری وه‌رگرت.

***

په‌یوه‌ندییه‌که‌مان له‌نیسانی ۱۹۹۰دا ده‌ستی پی کرد، پیش ئه‌و
جه‌نگه‌ی که‌له‌پر هه‌لگیرسا و نیش‌تیمانه‌روه‌ریتی له‌دلی مندا
نه‌هیش و لای زوریکیش زیندووی کرده‌وه. له‌وه‌ته‌ی له‌یلام ناسیبوو،
بیروباوه‌ره‌کانم هیدی هیدی داده‌پزان، دواتر جه‌نگیش هه‌لگیرسا و به
جاریک داروبه‌ردی له‌ناخمدا هه‌لته‌کاند و، گشت باوه‌ره‌کۆنه‌کان
سه‌ره‌وژیر بوونه‌وه. بابته‌که‌ ئه‌وه نه‌بوو که له‌یلا له‌من جیاواز بیت
و ته‌واو، به‌لکه‌ مروقبوونی لی ددرچیت. له‌هه‌موو شتیکی خوی
دامالیبوو، هیچ شتیکی کوتوبه‌ندی نه‌کردبوو، ئازاد بوو، تا خوا‌هه‌ز
بکات ئازاد. سه‌رم له‌م ئازادییه‌ سوور ما‌بوو، باوه‌رم پیی هینا و له
دوا‌ی ئه‌و، نه‌متوانی باوه‌ر به‌هیچ شتیکی تر بینم.

ئیه‌سته‌ دوزانم که ئه‌وه ئاغرده‌ته‌ پیاو ئازاد ده‌کات، ته‌نیا ئافره‌ت
ده‌توانی له‌کویلایه‌تی نه‌جایمان بدات و هاوزه‌مان تا‌که‌که‌سه‌یشه‌ که

بتوانیت بمانکاته کویله. ئەمه ئەو هاوکیشسه ئالۆزه‌ی ژیانه که کەس
ناتوانی شیکاری بکات. ئاگرەت مەتەلی ژیانه، نه‌ینییه‌که‌یه‌تی،
دژوارترینی دژواره‌کانه و کەس سەری لێ دەر ناکات!

چەندان کاتژمێر بە تەله‌فۆن لەگەڵیدا قسەم دەکرد، چونکە هێلکی
تایبەت بە ژووره‌که‌ی خۆیی هەبوو و ئەمەش بۆ ئەو سەرده‌مه
ئاسایی نەبوو. ئاخ‌ر تەنانه‌ت منیش هێلی تەله‌فۆنیی تایبەت بە
ماله‌باوانم بە‌کار ده‌هێنا که نزیکه‌ی حەوت ئەندامی خێزانه‌که‌م
هاوبه‌شیان پێوه ده‌کرد.

په‌یوه‌ندییه‌که‌مان په‌یوه‌ندییه‌کی ئاسایی نەبوو، له‌ په‌یوه‌ندیی هێچ
کور و کچیکێ کۆمه‌لگه‌که‌مان نه‌ده‌چوو، چونکە ئەوه‌ خوشه‌ویستی و
شه‌هوەت نەبوو که سەره‌تا کۆی کردینه‌وه، به‌لکه‌ ژیا‌ن به‌یه‌کی
گه‌یان‌دین، پزسیاره‌کانمان، گومانه‌کانمان، خه‌ونه‌کانمان، هه‌ول‌دان بۆ
گه‌یشتن به‌یه‌قینیک له‌م ژیا‌نه‌دا. به‌لام من له‌ عیش‌قیدا توابوو‌مه‌وه،
هه‌ستم ده‌کرد هیدی هیدی، رۆژ دوا‌ی رۆژ و گفتوگو دوا‌ی گفتوگو
له‌ دەریای ئەودا نغزو ده‌بم، نغزوکردنی پیاویکی وه‌ک من بۆ له‌یلا،
ئاو‌خواردنه‌وه بوو.

پاش چەندان سال له‌ داب‌ران و وێرای ناسینی چەندان کەس له‌
ماوه‌ی ئەو دوو ددیه‌یه‌دا، که‌چی جگه‌ له‌ له‌یلا، ناوه‌کانیانی لێ
دەرچیت، ورده‌کاریی یه‌ک که‌سیانم نایه‌ته‌وه‌ یاد. تهنیا له‌یلایه‌ که‌ ورد
و درشتیم له‌ یاد. تا ئێسته‌ش نازانم که‌ بۆچی ورده‌کارییه‌کانی له‌
زه‌ینمدا چه‌سپي‌ون، تو بلینیت هی ئەوه‌ بیت که‌ کچیکێ که‌ موینه‌ بوو،
یان له‌به‌ر ئەوه‌یه‌ که‌ یه‌که‌م ئا‌فرده‌تی ژیا‌نم بوو. به‌ زۆری وایه‌، پیاو
قه‌ت یه‌که‌م ئا‌فرده‌تی ژیا‌نیی بیر ناچیه‌ته‌وه‌، با به‌ چەندانی تریش ئاشنا
بیت!

من و له‌یلا، تا ئەیلوولی هه‌مان سال له‌ په‌یوه‌ندیدا بووین. شه‌ش
مانگیک به‌سەر په‌یوه‌ندییه‌که‌ماندا تێپه‌ریبوو و، ئەم ماوه‌یه‌ش بۆ ئەوه‌

بەس بوو كە بربارى هاوسەرگىرى لەگەل بدم. سەرەتا وتم رەنگە
 بىرۆكەى هاوسەرگىرىيەكەى بەدل نەبى، بەلام پشتگىرىيەى كرد و
 زۆرىش پىنى دلخوش بوو. لەو كاتەدا هەستم كرد تەواوى دونيا
 مولكى منە، لە ژياندا سەرکەوتووم، چوو زانم كە ئەم بىرۆكەى
 هاوسەرگىرىيە دەبىتە گەورەترىن تەنگزەى ژيانم، تەنگزەيەك كە تا
 مەنووكە بە دەستىيەو دەناليتم.

هەندىك رووداو و پىشەهات كە تووشمان دىن، بە تەواوى ژيانمان
 دەگۆرن، بە جۆرى كە دواتر هەست دەكەين تازە لە دايك دەبىنەو،
 دەبىنە كۆمەلىك بەنيادەم كە هېچمان لەوانەى پىشوووتر ناچىن!
 لەيلاش كارەساتبارترىن پىشەهاتى تەمەنم بوو و برىنگەلىكى بەسەر
 جەستەمەو هەلكۆلى كە تا ئەم ساتەش سارپىژ نەبوون.

نازانم چۆن ناوى خىزانەكەى لەيلام پشتگوى خست. تا
 سەرئىسقان خىلەكى بووم و لە هەر نىرىكى تر زياتر پابەندى خىل
 بووم! نە بىرم لە ناوى خىزانەكەى كردهو، نە ئەوەشى كە ناوى
 خىزانەكانمان پىكەو دەگونجىن يان نا، تىناگەم كە بو و بووم! وا
 بزەم كاتىك عاشق دەبىن، چىتر ناوەكان ناسىنەو، بىرمان
 ناكەونەو و جگە لە ناوى يەكەممان، باكان بە هېچ شتىكى تر نىيە.
 ئەمروكە دەزانم كە بە نىشتىمان و خىزان و دوو دەيەى تەمەن، باجى
 ئەم بىرچوونەم دا.

لەيلا بو من شياو نەبوو (هەلبەت وەك هۆز)، ئەم بابەتى هۆزەش
 گەورەترىن بەدبەختى سۆزدارىيە كە مروف هەر ئەودندە پىنى كەوتە
 ناوى، ئىتر مەحاله لىنى دەربچىت. تەنانت گەر ئاسمانىش پەرچوو
 ببارىنىت، ئەم كىشەيە هەر بە چارەنەكراوى دەمىنيتەو، بەلام عىشق
 وامان لى دەكا دەست بە سەرابى ئەگەر و وەهمى پەرچوووەو بگرىن.
 عىشق وامان لى دەكات تا مەرگ بىر لە هيو و ئازار بكەينەو،

ئاسمانیش منی لەم ئازارە بێبەش نەکرد، چونکە بیهیوا نەبوو بووم لە
هاتنی پەرچووێک.

بەر و داو و ستان و دەی خیزانە کەم ئاسایی نەبوو و بۆ هیچ کاممان
بە خوشی و شادی کوتایی نەهات. لە ژیاڵی هەر یەکی کماندا بوو داویک
هەیه کە تێیدا کێچیک دەکریت بە گایەک، بەلام ناکوکیی من لە گەل
خیزانە کەمدا بەم جۆرە نەبوو، چونکە پیشتر لە گەل هیچ یەکی کماندا
کێشەم نەبوو بوو. لەیلا تاکە داواکاریی من بوو، یەکەمین و دوامەمین
داواکاری کە نەهاتە دی و منیش لە هەر کەسیک زیاتر یاخی بووم. لە
رووی هوز و نزیکترین کەسە کماندا وەستامەود، تا کار لە ناکوکید
نەما و چوو قوناغی ترازانە وە! گەیشتینە قوناغیک کە یان دەبوو
لەیلا هەلبژیرم، یان ئەوان. هەرچەندە قورسە لە بەینی دوو کەسدا کە
خوشت دەوین، یەکیان هەلبژیریت، وەلی من بە تەواوی بریواو،
راستگۆیانە لەیلام هەلبژارد و دەستم لە هەموو ئەو شتانە بەردا کە
بە خیزانە کەمیانە وە دەبەستامەود، ئەو خیزانە ی کە خەفەتی من
کوشتبوونی بەس دواجار بەم کارەم نەتوانی دلی خیزانە کە ی ئەو
بە دەست بەینم، باوکی رازی نەبوو کە بە دەستی خوی کچە کە ی
بخاتە دۆزدخیکە وە کە من خۆیشم چاک دەمزانی هەرگیز لێی دەرباز
نابیت، چونکە کەس ناتوانیت بە رووی هوزیکی دەمارگیردا
بوەستیتە وە، جا با پشتیشی هەبیت و خوی لە کێشە لا بدات و بە
هەموو توانای خوشییە وە بەرگری بکات.

دوا شەوم بیرە کە لە گەل لەیلادا قسەمان لەسەر ئەم بابەتە کرد،
پێی گوتم: «گۆی بگرە هوزام! من دەتوانم خیزانە کەم رازی بکەم،
بەلام دەبی دلنیا ییم بدیتی کە تو سووری لەسەر ئەم بریارە. گۆ
دەزانی لە کوتا ساتە کاندای چوک داددیدی، منیش شەرمەزار مەک
چونکە ئەو کات هەرگیز لیت خوش نابم.»

راستییه که ی زور له م کاره دترسام! ویرای ئه و عیشقه به تینه ی
 که بۆ له یلام هه بوو، ویرای گرژیم له گه ل خیزانه که م که به راده یه ک
 قبول بووه وه، له مال دهرکرام و په یوه ندیم به باوکه وه نه ما، که چی
 له قوولایی ناخدا هه ستم ده کرد وره م ده ته پی! شتیک پنی ده گوتم که
 ناتوانم لینیان دابیریم. زور له وه لاوازتر بوو بووم که به رووی ئه و
 هه لمه ته دا بوه ستمه وه که کرابووه سه رم. گه نج بووم، که مئه زموون و
 سه رسلامه ت، ژیانیش هیشتا پستی له عه رد نه دابووم.

زور له خه می له یلادا بووم و له و جه نگه دترسام، ئاخه ئه و
 خه ونی خوی هه بوو و داهاتوویه کی گه ش چاوه پنی بوو، نه ده کرا
 به هوی منه وه ئاسه تنگ بکه ویته ژیانیه وه، هه ر له به ر ئه مه ش بوو
 هاتمه ژیر باری ئه وه ی که ده سته به رداری شادمانیم بم و به ناچاری
 واز له ویش به ینم. هه یچ دلنه واییه ک له م ناچاریه دا نه بوو، نه بۆ من و
 نه بۆ ئه ویش.

باش ده زانم که وازه ینانم له له یلا، منی لای خیزانه که م
 خوشه ویست نه کرده وه، به لام ئه م بریاره یان قبول کرد تا به ته وای
 له ده ستم نه دهن، یان بۆ ئه وه ی بیروکه ی هاوسه رگرییه که له که له م
 نه داته وه. ده زانم باوه شیان بۆ کرده وه، تا له بیروکه ی
 هاوسه رگریکردن له گه ل له یلا بمسه له میتنه وه، به جوړیک مامه له یان
 له گه ل ده کردم، وه ک بلیت ته نیا بۆ ئه وان ئافرینرابم! ئه م هه ولانه شیان
 هه سته گه لیک زوری گاله جارانه یان به رانه ر ئه وان لا دروست
 کردبووم. هه ستم ده کرد شتیک له نیوانماندا شکاوه و هیز نییه چاکی
 بکاته وه.

له یلا داوای لی کردم هه مووی به بادا بده م و دووباره ببینه وه به
 هاوړینی یه کدی، به لام من مانگیك پشووم وه رگرت و به ته وای لینی
 دوور که وتمه وه. نه مده توانی نه بیدوینم، نه بشییینم، نه متوانی ئه وه

له بیر بکهه که رووی دا، نازانم چون چاوه ری ده کهن پیانیک ی
روژگاریک عاشقی کچیک بووه، نیسته وهک هاوری لینی بپوانیت!

خهه و خههت سهراپای ته نیبووم، له مال مامه وه و به دریایی
پشووه کهه، نه متوانی بچه دهه. بیرم له ژیانی بی له یلایی ده کردهه.
چون خوم له ته ماشا کردنی لا بدهم، چون دوور له وه وه ژیانم
بگوزهرینم. سه دان پرسیار دزه یان ده کرده سه رمه وه، نه پرسیاران
هیچ وه لامیکیان نه بوو و هه ره وه بوو که شه کهت و خه مگینتریان
ده کردم. تا نه و کاته ی له یلا ته له فونی کرد.

دوا هه مین ته له فونی له پینجی تشرینی دووه می ۱۹۹۰ دا بوو.
کاترمیر نزیک چواری به یانی بوو کاتیک زهنگی ته له فونه که رای
چله کاندیم، به لام وهک عاشقییک، زانیم که نه وه! به له رزه له رز و
له کوتیوه، به ره و ته له فونه که پام کرد.

به دهنگیکی پاریزکارانه وه کوتی:

— هوزام، له یلام!

منیش به دهنگیکه وه که تالای خههت گری کردبوو، وه لام
دایه وه:

— وات ده زانی دهنگتم بیر ده چیته وه؟

— واز لهه قسانه بینه هوزام. پیاوه تییه کم له گهل ده که ی؟

— له خزمه تتدام.

— ده بی بزانی نه مه ی که پیت ده لیم، زور ترسناک و نه نییه!

به چیه و سه رسوورمانه وه کوتم:

— گو یقولاهم!

- سەرەتا بەلینم بەدەینی کە ئەم قسسانە تەنیا لەنیوان من و تودا دەمیتنەوێ هوزام.

بەرە بەرە دلەراوکی دای دەگرتم و پێم گوت:
- پێویست ناکا بەلین بەدەم لەیلا، بەلام دەی، بەلین بێ!
جا هیزی دایە بەر خۆی و گوتی:

- باشە! باش گویم بۆ بگرە هوزام، سەرنجت لەسەر قسەکانم بێ،
چونکە دەبی بە تەواوی سەرنجت لام بێ.
- زۆر باشە.

- سەبەی خۆپیشاندا نیکی ژنانە ساز دەدەین، دەیان ژنی مال و
ئەکا دیمی و خۆیندکار بەشدار دەبن، جا ئێمەش لەم خۆپیشاندا نەدا
پێویستمان بە تۆیە.

بە سەرسامییەوێ گوتم:

- مەبەستت چییە لە خۆپیشاندا ن؟

- خۆپیشاندا نیکی ناشتە وایانە، داوای مافی لێخوڕین دەکەین.

- لێخوڕینی چی؟!

- سەیارە.

- تێنەگەیشتم!

- سەیارە ی خۆمان لێدەخوڕین هوزام، تۆیش دەبی خۆپیشاندا نەکە
تەسویر بکە ی.

- گالتە دەکە ی!

- لە گالتە دەچی؟

- خوشست دهرانی خه ریکی چیی؟ دهرانی بهم کارهت دهکرت
تووشی چ به لایهک بی؟

- هیچ نازادییهک بی شورش به دهست نایهت هوزام!

- نه مه شورش نییه، خو کوژییه.

به گالته وه گوتی:

- با بلین شه میدبوونه!

- نه خیر له یلا، تکایه نه م کاره مه که. ئاخر تو نازانی که دهکرت

نه شیتییه چیت به سهر بیته.

- ناتوانم وهک تو ترسنوکانه سهر کز کهم هوزام! من ئافرهتیم

دهتوانم داکوکی له ماف و نازادیی خوم بکه م. ئاماده شسم باجهکی
بدهم.

هیچم بو نه مایه وه و گوتم:

- ئیسته چیت له من دهوی له یلا؟

- پیویستم به یارمه تیه هوزام. پیویستم به که سبکه نام

خوپیشانده ته سویر بکا. منیش جگه له تو متمانم به که سی تر نی

دهترسم گهر یه کینکمان داوا له پیاویکی تر بکه یین، هه واله که پیشوه خا

بلاو بیته وه و نه هیلن خوپیشانده که بکه یین.

- بو لات وایه ریتان لی ناگرن؟

- ری له ته واوکردنی دهگرن، به لام گهر یارمه تیمان بدهی، ناتوانم

بینه کوسپی بهردهم دهستپیکردنی.

ئارهقه م دهکرده وه و پیم گوت:

- تاکه پیاوم که به شدار ده بی؟

- يه کهم تو به شدار نابي، تو ته نيا ته سویری ده کهی، دووهمیش
هاوسه ری زوریک له خو پيشانده ران به سه یاره به شوینمانه وه ده بن،
هر بویه، له هیچ مه ترسی.

به هه لچوونه وه پیم گوت:

- نه مه یاساشکینییه له یلا! تو نازانی نه خو پيشاندانه چی لی
ده که ویته وه.

هه تهرانه گوتی:

- هوزام، داوای چاکه یه کم لی کردی، یان نه وه تا ده کهی، یان
وه که نه وهی نه بات دیبی و نه بوران، له بیري ده کهی و به و جوړه ی
که به لیتت دا، به که سی نالی.

که مینک بیتدنگ بووم و له و کاته شدا بیرم له له یلا ده کرده وه. بیرم
له م ئافره ته چه له نگه ده کرده وه که له بهر ترسنوکی و لاوازیم
ده سته برداری بووم. بیرم له یاخیبوونه کهی، چاونه ترسینییه کهی
ده کرده وه، له هه وله کانی که باکی به وه نییه به چی باجه که یان ده دا و
هر سووره له سهر به دیهیتانی ئامانجه کهی. له یلا رینک پیچه وانه ی من
بوو و ده مزانی که قهت رپوژیک پیی ناگه مه وه.

میشکم ساف کرد و پیم گوت:

- با وایی، له بهر تو ده یکم.

- هوزام، چاک بزانه که نه مه خو پيشاندانیکي ئاشته وایانه یه، به لام
ده کری شتی تری لی بکه ویته وه. که سمان نازانین که سبه ی چی
ده قهومی.

- گرنگ نه وه یه تو ئاگاداری له یلا.

- زور باش ئاگادارم، له بهر نه مه شه به توی ده لیم.

- باشه له یلا. به یه که وه دهیکه یڼ. له پیناو تودا، ته سویره که ده که م.

- به لکه له پیناو کومه لکه که تدا هوزام. له پیناو به کسانیدا. له پیناو
خوشک و دایک و نه و کچانه ی که رږژیک ده تبن.

- به لکه له پیناو تودا له یلا، هه میشه بیرت بی که من نه مه م له به.
تو کردووه.

نه و شه وه خه و نه چووه چاوم، ده مزانی که شه شی تشرینی دووه،
به ته وای ژیا م ده گوری. یان نالوزتری ده کات، یان به کجاری کوتایی
پی دینیت! ودلی هه ولم دا نه م بیروکانه له می شسکم دهر بکه م، چونک
خواستی جوشسه ندووم بو نه نجامدانی شتیک له پیناو له یلا دا، زور له
ترس و دله راوکی و هه ر هه ستیکی دی به هیزتر بوو.

کامیردی فیدیو کردنه که م دهره ینا و کردم به شه حنه وه، به دریزایی
شه و بیرم له وه ده کردووه که سبه ی چی ده قه ومیت. هه رچی هه ست
سه ری تی کردبووم و به که مین ختوورهم له یلا بوو. له خوم زیاتر
خه می نه وم بوو، بیرم له وه ده کردووه چ کاره ساتیکی به سه ر دیت و
نه م شسیتییه ی په لکیشی چی ده کات. نه مده زانی چی له سه ر دایه،
هینده م ده زانی که به سه یاره که م شوین له یلا ده که وم و له مه له ز به ک
ده گرن. دلنیا بووم که نه مه خو کوژییه کی کومه لایه تییه، که چی ویرای
نه مه و هه رچه ند ده مزانی که ته سویرکردنی خو پیشاندان که شایه نی
لینخو شبوون نییه و له ئافرده ته کان خراپتر به سه رمدا ده شکیتووه،
چونکه تاکه پیاو ده بم له ناویان، به لام هیچی رینگر نه بوو له وه ی که
له و کاته دا که له سه ری رینک که وتبووین، به ره و مالی له یلا به ری
بکه وم.

به ره و مالیان چووم و دارونه دارم خوشه ویستییه ک و کامیره
سه اده که م بوو. ویستیکی زوری قه ره بوو کردنه وه دنه ی ده دام
قه ره بوو کردنه وه ی له یلا!

ئەمروكە دەزانم ھەموو ئەو شتەنەي كە كردم، لە ھەستی
پەشیمانییەو ھەچاوەیان دەگرت و پیم وا بوو ھە بەم كارە
گەمزانەيەم، دەتوانم دلی لەیلا بە دەست بەینمەو ھە و خوم لە تاوانی
ترسینوکییەكەم بەری بكەم، واتە بەم یارمەتیدانەم خوم لە
بیتومیدکردنی لەیلا پاك دەكەمەو ھە.

سەیارەكەم لە بەردەم مالی لەیلا دا راگرت و لە شلەژاندا دەلەرزیم.
ھەموو شتێك برووسكە ئاسا تیپەری، ھەر لە ساتەوختی
تەلەفونەكەيەو ھە تا گەشتە مالیان، دەتگوت لە خەونیکی تیژتیپەردام و
تەنیا كاتێك مەژۆف دەكریت لێی تێگا كە كۆتایی دیت.

كاتێك لەیلام لەكەل كچێكی تر لە بەردەم مالیاندا بینی، ھەلچووم.
منی بینی، جا ئاماژەي بە ھاوڕێكەي دا سوار سەیارەكە ببیت و
خویشی سلاوی لێ كردم و، ھەر كە نزیک بوو ھەو، دابەزیم. سەری
قسەي كردهو ھە و گوتی:

– ئاخري ھاتی ھوزام!

– بۆ وات دەزانی نایەم؟

– راستییەكەي بەلێ، ئەزموونی رابردووم لەگەلتدا، پنی دەگوتم
كە نایەي!

– ھیوادارم ئەمەیان تۆزێك قەرەبووی بكاتەو ھە.

كەمێك بێدەنگ بوو، جا دەستی درێژ كرد، قۆلی گرتم و گوتی:
«سوپاس ھوزام! پنی دەزانم.»

كە لەیلا لە پشت سووكانەو ھە دانیشت، ھەستم دەكرد دلم خەریكە
لە لێدان دەكەوێت، ھەزاران روخساری ریشن بە كوتەكەكانی
دەستیانەو ھە و سەدان كەلەپچەي پیاوانی ئاساییش، پەڕینە زەینمەو ھە.

له میښکدا یاسا بوو بووه دیوه زمه و هه سستم دهکرد تا دی
چاونه ترسیم له کزی ددها.

دیمه نه که توقینه ر بوو! بینینی سه یاره ی ئافره تان که یهک له دوا ی
یهک شوین کاروانی سه یاره کانی تر ده که وتن. پوخساری تاساوی
سهرنشینانی سه یاره کانی دیکه ش که تیده په رین، زیاتر منی ترساند.
له بهرده ممددا سه یاره یه کی پر له که نجم بینی که هه ولیان ددها سهر
بخه نه سهری ئافره ته کان و ناچار یان بکه ن سه یاره که بوه سستین و
دابه زن. نه له و کاته دا بوو که زانیم بارودوخه که زیاتر ده شله قی و به
باشی کوتایی نایه ت.

به دهستی له رزو که وه هه ولم ددها کامیره که وه رسو وړینم، به لام
هر که سه یاره ی پولیس ه کانم بینی، له ژیر کوشنه که دا شار دمه وه. دوو
ئوتومبیلی پولیس ده وری کاروانی ئافره ته کانیان دا و به ره و بنکه ی
پولیس ی نه و که ره که یان بردن.

تا بنکه ی پولیس شوینیان که وتم، ئافره ته کانم بینین که دابه زین و
چوونه بینا که یه وه. نه مده زانی ده بیت چی بکه م! نه متوانی
خوپیشان دانه که ته سویر بکه م و دهمزانی که ره به شوین له یلاشدا بچه
بنکه، نه وا ده یان که یسم بو دروست ده کریت و که س نازانیت
سزاکه یان چی ده بیت، هر له به شدار یکردنی ریکه سستی
خوپیشان دانه وه، تا پشیوی و هاوده می کردنی کچیکی بیگانه. هه روه ها
وه سستاندن ی ئوتومبیل له نزیک بنکه ی پولیس بو ماوه یه کی دریز،
گومانی دروست ده کرد. بی نه وه ی پلانیکی دیاریکراوم هه بیت،
که رامه وه مالی له یلا. هر وا نیو سه عات له بهرده م مالیاندا وه ستام و
بیرم له وه ده کرده وه که ده بیت چی بکه م.

زاتم دایه بهر خوم و زهنگم لیدا. باوکی ده رگه ی کرده وه و به
بینیم شاگه شکه بوو. به لام هر زوو و پیش نه وه ی بیر له هزکاری
هاتم بکاته وه، پیم گوت که سه رچاوه یه کی رورژنامه وانی په یوه ندی

پنوه کردووم و ئاگاداری کردوومه ته وه که له یلا له بنکه یه کی پولیس گیراوه، چونکه له گهل دهیان کچی تر، به شرداری خوپیشاندانیکی ئافره تانه ی کردووه. تا ئه م ساته ش سیمای باوکیم له بهرچاوه و پیم وا بوو زانیویه تی کچه که ی به ته مای چیه، چونکه له مالیکی ئازاد و تا خوا هه ز بکات کراوه دا که وره بوو بوو. بو یه ک ساتیش له و بروایه دا نه بووم که بی پرسی خیزانه که ی به شرداری خوپیشاندانی کردیت، چونکه ده مزانی که بی پرسی ئه وان یه ک هه نگاو نانیت. ئاخه ئه وان هه ره تای سه ره تاوه، ئاگاداری ورده کارییه کانی په یوه ندیه کورتخایه نه که مان بوون.

باوکی ده تگوت به سه ره دنیاوه نییه، ئه مه ش زیاتر منی په شوکانه. هه ره وا دهسته وه ستان سه یری یه کترمان ده کرد و پرسی: «چون، که ی، له کوئ، بو پنی نه گوتم، بوچی وای کرد، مه سه له چیه، بو کوئ بچین؟» پیشیارم کرد په یوه ندی به یه کیک له برا که نه جه کانییه وه بکات و به زووترین کات، له که لیدا سه ردانی بنکه ی پولیس بکه ن.

هه مدیس کلکی شه ره مزاریم به شوین خۆمدا کیش کرده وه و که رامه وه مال!

ئه و شه وه، درێژترین شه وی ته مه نم بوو. چه ند جاریک هه ولم دا په یوه ندی به مالی له یلاوه بکه م و هیوام ده خواست که وه لام بده نه وه. زدنکی ته له فونی مالیان بو ساتینک بیده نگ نه ده بوو، به رده وام لینی ده دا. خامۆش نه ده بوو و که سیش نه بوو هه لی بگریت.

هه والی خوپیشاندانه که وه ک ئاگری ناو پووش ته شه نای سه ند، له ماوه ی چه ند کاتژمیریکدا هه موو ریاز به هه واله که ی زانی. به ره به ره ناوه کان بلاو ده بوونه وه، له شارینکی بیسه ره وه به رده دا که له هه ر شارینکی دی زیاتر راستیه کان ده شیوینی. وه لی من سووچیکی ژوو ره که م گرتبوو و چاودیری ته له فونه که مم ده کرد که له هه لی

خانووہ کہ مانوہ دریژ بوو بووہوہ، له خوا دہ پاراموہ پوہندیم پوہ
بکات و ئہم کارہ ساتہ بہ کہ مترین زیان کوتایی بیت.

ہر کہ زہنگی تہ لہ فونہ کہ لیتی دا، دلم راجہ نی. برادرہ ریکی
پوژنامہم بوو و داوای لی کردم خیرا سہیری کہ نالی سسی ئین ئین
بکہم. یہ کسہری دام خست و خستمہ سہر کہ نالہ کہ و بینیم چہند
دیمہ نیکی خویشاندانہ کہ نیشان دہدا، ئہوکات نہمدہ زانی کہ ئہم
کہ نالہ چوئن ئہمہی بہدہست گہیشتوہ. بہلام دواتر بوم دہرکہوت
وینہگریکی مہزن و شاعیریکی داہینہر، توانیبووی تہسویری بکات و
ہر خویشی دواتر باجہ کہی دابوو.

ہر بہ راستی کہ دووبارہ لہ تہ لہ فزیوندا چاوم پنی کہوتہوہ، دلنیا
بوومہوہ کہ خویشاندانہ کہ ہرای ناوہتہوہ، بہ تاییہت لہبہر ئہوہی
کہ لہ کاتیکی زور ہہستیارسی سیاسییدا کرا و ئہوکات ہہمور
سہرنجہکان لہسہر سعوودیہ بوون. ئہو شہوہم بہ کوکردنہوہی
زورترین زانیاری لہبارہی چارہنووسی ئافرہتہکانہوہ بہسہر برد.
پشتم بہ زور پوژنامہنووس و ہاورپی و ہزارہتی ناوخو بہست، بہلام
بہ دہرئہنجامیکی جیاواز نہگہیشتم.

بو شہوہکہی، بہلی دروست لہو شہوہدا، بہ جددی کہوتمہ بیری
ژیان و چارہنووسم. بیرم لہو ژیانہ کردہوہ کہ دہیگوزہرینم و لہو
کومہلگہیہش کہ دہوری داوم و بہ ناچاری بہرگہییم گرتوہ، شکستہ
ئابرووبہرہکانم بیر ہاتنہوہ و بیرم لہوہ کردہوہ کہ لہ چہند روژی
داہاتوودا چی لہ دہست دہدم. دہمزانی لہ کومہلگہیہکی وادا، ہیچ
شتیک چاوہریم ناکات. ہیچ مروفتیک ناتوانیت بہ ئازادی لہ ژینگہیہکی
وادا بژی کہ لہ رووی کومہلایہتیہوہ کویلینراوہ، کومہلگہی ئیہ
مازوخترین کومہلگہیہ، چیژ لہ ئازاردانی خوی دہیینیت، کہیفی بہرہ
دی تاکہکان کویلہی یہک بن. نہمدہتوانی لہو خاکہدا بہردہوامی بہ

ژیان بدهم، خاکینک که ئیسته دهزانم بو یهک رۆژیش خوشی
نهویستووم.

بو شهوهکهی، ههستم کرد خهریکه وابهستهییم بو هیچ شتیک
نامینیت، بو ئه و نیشتیمانه‌ی که قهت خوشی نهویستم، بو خیزانیک که
راگرتنی دلی هوزی پیش خوشبهختی من خست، بو هوزیک که
نهیهشت هاوسهرگری لهگهل ئه و کچه‌دا بکه‌م که به دل و به گیان
عاشقی بووبووم!

ئه و شهوه هه‌ر وا بیدار مامه‌وه و چاوه‌ری بووم له‌یلا خه‌به‌ریکم
بداتی. به‌لام ته‌نیا له‌ لایه‌ن رۆژنامه‌نووسه‌ هاوپیشه‌کانمه‌وه په‌یوه‌ندیم
پیه‌ ده‌کرا تا هه‌والی به‌شسداریکردنی هاوپیشه‌ نه‌یاره‌که‌یانم پی
بکه‌یه‌نن که دژایه‌تیان ده‌کرد. هه‌والی ده‌ستبه‌رسه‌رکردنی له‌یلا بو
ئوان، مژده‌یه‌ک بوو و له‌ ئاسمانه‌وه‌ باریبوو، دلخۆش بوون پی و
ئه‌وه‌نده‌ی تریشیان پیوه‌ ده‌کرد. ئه‌و شه‌وه‌ شتیک به‌ ناوی راستگویی
له‌ ئارادا نه‌بوو و منیش قینم له‌ هه‌موو ئه‌و شتانه‌ هه‌لده‌گرت که به
جۆریک له‌ جۆره‌کان په‌یوه‌ندیان به‌ کۆمه‌لگه‌که‌مه‌وه‌ هه‌بوو. تا
سه‌رئیسقان رقم لێ بوو.

جه‌سته‌ی گفت و ماندووم که دوو شه‌و تامی خه‌وی نه‌کردبوو،
دارما و که‌مینک خه‌وتم. له‌نیوان خه‌و و بیداریدا بووم و کاتژمیر
نزیکی ده‌ی به‌یانی بوو که له‌یلا ته‌له‌فۆنی کرد.

به‌ ده‌نگیکی هیلاکه‌وه‌ پی گوتم: به‌یانی باش هوزام!

منیش به‌ ده‌نگیکه‌وه‌ که له‌ ماندوو‌یه‌تیان وه‌خت بوو ببریت، گوتم:

- له‌یلا ئیسته‌ له‌ کوئی، چیان لێ کردی؟

- تکایه‌ هاوار مه‌که‌ هوزام، تا وه‌لامی پرسسیاره‌کانت بده‌مه‌وه‌. له‌
دوینشه‌وه‌وه‌ خه‌و نه‌چووده‌ته‌ چاو و هینشتاش ژاوه‌ژاوه‌که‌ی له‌
سه‌رمدايه‌ و وه‌خته‌ به‌ته‌قی.

- پيم بلن ئىسته له كوتى؟

- من له مالم هوزام، خەمت نەبى.

- سەلامەتى؟

- باشم، بەلام زۆر ماندووم.

- چيان لى كردى؟

- هيچيان نەكرد هوزام، پەيوەندييان بە خيزانه كانمانەوہ كرد و
هاتن بمانبەنەوہ. وەك بلييت منال يان كۆمەلىك گىژ بين!
- ببوورە كە چوومە لای باوكت لەيلا، بەلام هيچى ترم بە بېردا
نەهات. زۆر خەمى تۆم بوو و خۆنەخوازانه خۆم لە بەردەم مالتاندا
بينىيەوہ!

- پتيوست بە داواى لىبووردن ناكا هوزام، ئەسلەن كاريكى باشت
كرد. راست دەكەى، پەشيمانم لەوہى كە بە باوكمم نەگوت، چونكە
دەترسام رینگەم نەدا و بېرم لەوہ نەكردەوہ كە پاش ئەوہى دەزانى
بى پرس و مولەتى ئەو كاريكى وام كردووە، هەلويسىتى چون دەبى
بېرم دەكردەوہ كە شايەنى ئەوہىە لەپيناويدا سەرکيشى بکەم، خۆم
لەپيناو ئافرەتانی ولاتەكەمدا بکەمە قوربانى.

- هەر دەمزانی كە پەنجەى پەشيمانى دەگەزى لەيلا، بەلام
نەمويست ريت لى بگرم.

- پەشيمان نيم كە بەشداریى خۆپيشاندانەكەم كرد، پيشم وانى
رۆژى لى پەشيمان بم، بەلكە داخى ئەوہمە كە پرسم بە باوكم نەكرد.
دەبوو پرسسوجويهكى لەگەل بکەم، چونكە ئەمە پەيوەنديى بە مز
هەموو ئەو ئافرەتانهوہ هەبوو كە دوينى بەشداریيان كرد.

- ئىسته چى؟

- وا بزانم دەرگهی دۆزهخ خراوته سەر پشت! ئهوهی دوتیشهو،
تهنیا سههرهتایهک بوو هوزام! دلنیام که دامودهزگا و مهریم، ههندی
یاسامان بۆ دهردهکهن.

- گهر دهزانی چهند لهسهرت دهکهوی لهیلا!

- هوزام، واز لهمه بینه، خوپیشاندهانهکهت تهسویر کرد؟
به شلهژانهوه پیم گوت:

- نهمتوانی لهیلا، سههیارهکانی پولیس چواردهوریان گرتم و
نهمتوانی!

به هیوا بر او بیهوه گوتی:

- سههیارهکانیان دهوری ئیمهشیان دا و بهرهو بنکهشیان بردین،
کهچی ههر ملمان نهدا هوزام!

- من ملم نهدا لهیلا، بهلام دهمزانی که بیهوودیه تهسویری
خوپیشاندهانهکه بکه، چونکه دهمزانی پولیس دهمگری و ئاخری
تهسویرهکهش دهرنهوه. دهوریان دابووم!

- تا کهی ترسنوکانه وهک مشک لهم کونهت نایهیهته دهر هوزام؟
بروا بکه تا ژیاوت بهو جوهره پر له ترس و لاوازی و دابونهریت بی،
هیچ مانایهکی نابێ!

- ههست دهکهم لهم ولاته سههری خوم ههلهدگرم و دهرۆم لهیلا.
چیترا ناتوانم تیدا بژیم.

- کهوایه برۆ هوزام، برۆ و خوت بدۆزه رهوه. تا نهگهیهته حهقیقهت،
سهر بیرهدا نهکهیهتهوه.

- بهلین بی لهیلا، تا ئازاد نهبم، ناگه پیمهوه.

ژیانم بیت که هرگز نه توانم له بیرى بکهم، به لام نه و ئافرده ته بیگانه یی که له شوباتی ۲۰۰۹ دا هاته ژيانمه وه، بی چهندوچون عیشقی ژيانمه! نازانم هاتنی نه و ئافرده ته له مانگی شوباتدا، پشتر استگردنه وهی بیروباوهره کانی پیشوومه، یان نه وه تا عیشق ته نیا له شوباتیکی به جوشدا له دایک ده بیت؛ مانگی عاشقان.

به لام نیسته زوو زوو خه موخه فهت شالاو دینه ناخم. تا زیاتر له کوتایی سال نزیك بینه وه، زیاتر هه ست ده کهم ترس خه ریکه ده مخنکینیت. دلم هه والی داوه که له به فرانباردا ون ده بیت، وهک شاریکی جادویی، که شه ویک ده رده که ویت و بو شه وی دواتر شوینبزر ده بیت. من پیاوینکم ماندووی دهستی کوتایی و سه ره تاکانم، پیاوینک که دهیه ویت بی هه بوونی کوتاییه ک، داسه کیت، به بی ماته می به فرانبار و شادیی کانوونی دووهم. پیاوینک که ئیتر ده بیت بژی و یاری به چاره نووس نه کات، وهک چون هه ره مه کیانه بیست سال یاری له گهل کرد و به دریژیایی نه و کاته گوینی به سوپرایزه کانی نه دا.

نازانم بو وام، به لام نه و جارهیان چاره نووس هه تره شی بردووم.

هه ست ده کهم بویه لینی ده ترسم، چونکه خوشه ویسته که شم ئافردتیکه له هه ناوی چاره نووسه وه هاتووه ته ده ر، باشتر بلیم، تا قانه کچی یاسایی چاره نووسه. هه ر له بهر نه مه شه هه ست ده کهم هه ر کات بیت، ده توانیت له منی دابیرینی و به بهر چاومه وه بزی بکات. ده توانیت دووری بخاته وه، یا خود لیمی بسه نیت.

که باسه که دینه سه ر ئاره زوو و پیویستی، ده بیت بلیم که هه میسه بروام به فه لسه فهی کاستون باشلار' هه بووه. باوه ریم وا بوو که نه وه

۱. Gaston Bachelard (۱۸۸۴-۱۹۶۲): فهیله سووفیکی فه ره نسسییه، زیاتر له بواری جوانی و فه لسه فهی زانستدا کاری کردووه. «جوانیییه کانی شوین» ناوینیشانی به کیک له گرنگترین کتیبه کانی نه وه که له سالی ۱۹۵۸ بلاو کراوه ته وه. «و. ک»

ئارەزوو جەلەوی مەرۆف دەکات نەک پێویستی، بەلام هەنووکە هەست
 دەکەم کە هێندە پێویستم پێیەتی، هێندە ئارەزووی ناکەم. ھاوژەمان
 بۆم یەکلا بووئەتەو کە ئەم پێویستییه منی دیل کردوو، جەلەوی
 کردووم و بە دلی خوی هەلم دەسوورین. ئەمڕۆکە دەزانم کە قوناغی
 ئارەزووم خراپ تێپەراندوو، دەزانم کە چەندیک پێویستم پێیەتی و تا
 چ رادەیه کیش تێگەیشتم لەبارە ی چەمکی پێویستی و ئارەزوو
 گۆراو! ژیان بۆ هەردوو کمان جگە لە قومارخانە یەک هیچی تر نییه.
 کۆمەڵیک سەرکێشایی یەک لە دوا ی یەک، گرهوی جیاوازی جیاوازی.
 رۆخساری نوێ، دۆرانی کتوپر و بردنەوێ دوودلانه. ژیان ئافرهتیک
 ناپاکیکەرە کە هەر پۆژەو خوشەوێستیک هیه، ئافرهتیک راراک
 ئەسلەن برۆای بە خوشەبەختی نییه، بەلام ئیمە ریک کەوتووین کە
 هیچ شتیک نەمانترسین، نە چارەنووس زراومان بەریت و نە
 داهاووش هیاکمان بکات. جا بۆیه، هەول دەدەم زۆر بیر لەو شت
 نەکەمەو کە تووشی دەبم و خۆم لەم گیرەو کێشە یە چارەنووسەر
 نەکلێم.

بیرمە یەکەم دیاری کە پێی دام، بەردەزار بوو. لێم پرسسی
 مانایەک. لە پشت ئەم دیارییهو هیه، بیرمە خەندەیهکی تەمومژاوی
 کرد و وەلامی نەدامەو. ئیدی لەو پۆژەو لێم نەپرسسییهو، چونکە
 هیچ یەکتێکمان حەزمان بە پرسسیاری دووبارە نییه، ھاوکات چونکە
 هەردوو کمان زۆر مەزاجیین و پاتەکردنەوێ پرسسیاریش هەم جیا
 نییه کە ی دەکوژیت، هەم مەزاجی ئیمەش تێک دەدا.

بەلام هەموو جار کە دوورییه کە ی توول دەکێشیت، سەیری
 دیارییه کە ی دەکەمەو. دوو زارە کە کە لە کریستالی رۆوت دروست
 کراون، هەلدەدەم و چاودێری ژمارەکان دەکەم کە بەردەوام و جار
 لە دوا ی جار، دەگۆرین. هەست دەکەم ژیا نیی شتیک لە
 چەشنە یە، بەردەوام باروودوخەکانی گۆرانکاریان بەسەردا دیت.

ٺهويش له زاره‌کان ده‌چیت، ده‌گوریت و له‌سهر به‌ک رهوت ناروات.
 هه‌موو ږوژ دوودلی و که‌لکه‌له‌ی جیاواز. له‌گه‌ل ټه‌وه‌شدا ده‌زانم که
 هه‌رگیز شه‌رمه‌زارم ناکات. من مروښکم ېروام وایه که شه‌رمه‌زارکردن
 جگه له ره‌فتاریکی نیرانه‌ی رووت هیچی تر نییه. ټه‌وه به‌س ټیمه‌ین
 که خومان شه‌رمه‌زار ده‌که‌ین، به‌لی خومان شه‌رمه‌زار ده‌که‌ین، هه‌ر
 ټیمه‌شین که ټافردتان شه‌رمه‌زار ده‌که‌ین. هه‌ر له‌به‌ر ټه‌مه‌یه که قه‌ت
 له ټافردتان ناترسیم. پیاویکم لیان نه‌توقیوم، چونکه کاتیک خیزان
 شه‌رمه‌زاری کردم، هوزده‌که‌م منیان فروشت و نیش‌تیمان ناپاکی لی
 کردم، ته‌نیا و ته‌نیا ده‌ستی پیاوانی تیدا بوو و ټافردتان له‌م نیوه‌نددا
 هیچ کاریگه‌ری و ده‌سه‌لاتیکیان نه‌بوو. وه‌ک پیاویک ژیانم به‌ری کرد
 که جگه له پیاوان، که‌سی تر شه‌رمه‌زاریان نه‌کرد، جا چی له سته‌می
 پیاوانیش قیزه‌ونترا!

زور که‌یفم به‌وه دیت بیر له مه‌به‌ستی پشت ټه‌و دیاریانه بکه‌مه‌وه
 که بومی ده‌هینن، چونکه هه‌ر دیارییه‌ک له خویدا چیروکیکه و، هه‌موو
 دیارییه‌کیش په‌یامی خوی هه‌یه. به‌لام زور بیر له مانای ټه‌و شته
 ناکه‌ینه‌وه که ده‌یکه‌نه دیاری بومان. له جه‌ژنی دایکانی سالی
 رابردوودا، بازنیکی ټالتوونی ناسک که به تایبته له به‌یرووته‌وه
 داوام کردبوو، به دیاری پی دا. له‌سهر بازنه‌که به پیتکه‌لیکی جوانی
 عه‌رده‌بی نووس‌سرابوو «من». ټه‌وی ږوژنی ټه‌و وا گومانی کرد که
 مه‌به‌ستم له‌م «من» — خوم بووه! وای بو چووه وشه‌ی منم به‌کار
 هیناوه، تا ټاماژده به خوم بده‌م، چونکه ناوی یه‌کتر نازانین. به‌لام ټه‌مه
 له مه‌به‌ستی منه‌وه زور دوور بوو، چونکه مه‌به‌ستی من له‌م «من» —
 خودی ټه‌و بوو، تا هه‌میشه بیر له خوی بکاته‌وه و ټه‌وان و ټه‌و له بیر
 بکات. ته‌نیا بیر له خوی بکاته‌وه، ته‌نیا له خوی.

ټه‌و ږوژه زور به‌م بیروکه‌یه‌م پیکه‌نی که له جه‌ژنی دایکاندا دیاریم
 بو کریوه. منیش بوم ږوون کرده‌وه که چهنده هز ده‌که‌م هه‌موو

ئافره تىك له جهژنى ئافره تاندا پىروز راگرم، چونكه جهژنى دايكان
ته نيا تاييه ت نيه به دايكان، بهلكه جهژنى هر ئافره تىكه كه جهسته
هۆرمۆنى ئىستروچىن دهر دىدات. به تاسه وهم كه هه موو ئافره تىك
به رز بنرخىتم، چونكه پياويكم ئافره تم لا پىروزه، نه ده يانخه له تىنم، ن
سووكايه تىشيان بى ده كه م.

ئەمرۆ ههنگاوه خاوخليچكه كانم به رهو نيوه ي دهيه ي چواره م
هه لدينم. جگه له هه زاران وتار، چوار رۆمان و چهندسه د هه زاريك له
هه ژماره بانكييه كه م و بروانامه يه كي دكتورا، هيچم به هيچ نه كردوه.
ئەمرۆكه خهريكه رۆمانى پىنجه ميشم ته واو ده كه م. پىته كان
كه وتونه ته كىپر كى تا ته واى بكه م و هوروژمى بىرۆكه كانىش
ماندوويان كردووم. رسته و وشه كان وهك كۆمه لىك ئەسپى به له سه
غار ده دن و كه س ناتوانىت جله ويان بگريه ت و خوشيان دليان به
وه ستانه وه نيه. هه ست ده كه م تاكه نووسه رم هه ولى خاوكردنه وه ي
بىرۆكه كانم ده ده م، ناشزانم بۆ به رده وام وام!

ئىسته ده زانم كه كتيبه كان ته نيا له گه ل نا ئومىديدا له دايك ده بن،
ئوه ته نيا نا ئومىدبوونه له چاره نووس كه به رهو نووسىن پالمان پيوه
ده نيت. منىش خهريكه له م سىرووتى نووسىنه وه رەز ده بم، چىتر
نووسىن سه رنجم راناكيشىت و وهك جارى جاران برسىي پىته كان
نيم. ئاخىر كتيبه كانم ته نيا له گه ل لادانه كانمدا يهك ده گرته وه و پياويكى
وهك منىش كه پراوپرم له سه ره رۆيى، چىتر خه مه كانى دلنه وايى
ناده نه وه.

ئەو رسته يه ي عه لوان سه وه يمىم به رچاو كه وته وه كه له وه تى
خويندبوومه وه، له يادگه مدا به نه مرى مابوو وه. عه لوان له كتيبه
كه موينه كه يدا (زه وي كه سى خوش ناويت) ده لىت: كارده ساته كانى
دوا رۆژ دووباره ده بنه وه. عه لوان درۆي نه كرد، چونكه كاتىك تووشى
كارده ساتىك ده بين، ئىدى قىامه تى دونيا يى هه لده ستىت و كاتىكىش

دهه ستنه وه، بۆ نه وه به هه ناسه به ک بدهینه وه و خومان بو قیامه تیکی
تازه تر ناماده بکهین.

ئیسستاکه ده زانم که مالئاوایی له خه میک ده کهین، تا به خیرهاتنی
دانه به کی تر بکهین. به خته وه ریش ته نیا مه و دایه کی کاتییه که خه میک
له به کیکی تر جیا ده کاته وه. ژیان دزیوه، له گهل مروشه ژیره کاندایه
به رفه ره، وهک بلینیت له پای هه ولدانیان بو تیگه یشستن له رازه کانی،
سزایان ده دات. ژیان ته نیا سزای نه وانه ده دات که به شسوین
نهینیه کاندایه ده که رین، ته نیا نه مانه و که سی تر نا، له به رانه ردا له گهل
هه موو مروشه روو که شی و گیزه کاندایه هاوسوزه، دلخوش و رینوینیان
ده کات و هه رگیز داواکانیان ره د ناکاته وه، چونکه هه رگیز نه یانویه وه
به روویدا بوه ستنه وه. ئیسسته ده زانم که ژیان به منه وه کرتوو یه تی،
به کیکم له وانه ی که چیژ له نه شکه نجه دانیان ده بینیت. ژیان تا
دوورترین سنووری ئاسمان به رزم ده کاته وه، جا به رم ده داته وه سه
هره، تا دلخوش به نازاره کانم، نه گیریسانه پیم پینکه نیت.

پیاوینکی وهک من، ده زانیت که زۆر له وه لاوازتره ئالنگاری
چاره نووس بکات. ده زانی که جهنگی نه و له گهل چاره نووس به شکست
کوئایی دیت و هه موو ئالنگارییه کانی پیشوو تریشی، ته نیا کومه لیک
هه ولی «نیرانه» ی به سته زمانانه بوون. چاره نووس هه ر وا بالاده ست
و سته مکار ده میتیه وه و تویش شه هیدیکی زیندووی که هه ر به
راستی نازانیت که ی چاره نووس دلی پیت ده سووتیت و دوا هه مین
فیشهک به ته پلی سه رته وه ده نیت و نه ر خه یانت ده کات.

من دلته نگم، هینده دلته نگم نه بیته وه! به زۆریش له کاتی نووسینی
کتیبیکدا تووشی نه م دلته نگیه نابم. ئاخه من هه رده م عاشقی قوناغی
نووسینم، پیاویکم چیژ له ورد و درشتی نه و قوناغه پروو کینه ره
ده بینم که پراوپره له هیلایکی، نازار و هه سستی دژبه یهک، به لام، هه ر
نه و نه دی کتیه که م چاوی به دنیا هه لهینا، دلته نگیی دوا ی نووسین

لیم ددا. به رادهیهک رق له کتیه «ساوا» کهم هه لده کرم هه لده کرم هه لده کرم
ده کهم له ناوی بهرم و بهک بهک هه مووی هه لاهه لا بکه م. و دلی ئه م
جاردیان دله نگییه که زووتر دهستی بهن کرد. هاته مانگی سه رماوهرز
و پیش بومانه تازه که شسم کهوت. نازانم تا کانوونی دووهمی دواتر،
یاخود تا کاتی بلاو بوونه وهی بومانه کهم خوم ده کرم یان نا.

هه ست ده کهم ژیانم هه میسه بیتوو ده بووه، ده زانم که هیچ شتی
له دواي خومه وه جی ناهیلیم. ئافره تیکی عاشق له پاش خومه وه جی
ناهیلیم، یاخود مندالیک که به شیک له منی هه لگرتوو، یانیش خیزانیک.
هیچ نیشتیمانیکیش پاش جیهیشتنی، بیرم ناکات، من له م دنیا به ده بوم
و ته نیا وشه کان له دواي خومه وه جی دیلم، ته نیا وشه کان. وای له
سه ختی باجی وشه کان!

وهک سو قرات له سه ره مه رگدا ده یگوت، ژیان بو من ته نیا
نه خوشیییه کی کوشنده یه. ناشزانم که چون هاتوو مه ته ئه م
گیچه لوو که وه! به نکه ئه و منی په لکیشی ئه م گیچه لوو کی دله نگییه
کرد بیت. دوورییه که ی دریزه ی کیشا و وه خته له به ینم به ری. ئه وه ی
خوشه ویستی به سه رمانیدا دینیت، هیچ شتیکی تر به سه رمانیدا
ناهینیت. هیشقاش حالی ئه و دۆسته م له بهرچاوه که به ناچاری له
هاوسه ره که ی جیا بوو بووه وه. بیرمه که چون هه موو دوو خووله ک،
سی خووله ک جاریک سه یری موبایله که یی ده کرد و ئاواته خواز بور
نامه یه کی بو هات بیت. به دریزایی کات خه یالی ده نگی موبایله که ی
ده کرد. له خه و راده چله کی و وای ده زانی ته له فونی بو هاتوو.
سویندن ده خوارد که گوئی له و ئاوازه ی موبایله ی بووه که تاییه ت
بووه به هاوسه ره که ی، به لام هه موو جار بینه نگی موبایله که
ده یتاساند. ئه م هاو رییه م، به کیکه له شه هیده کانی عیشق و
قوربانیه کانی کومه لکه. ئه م پیاوه وای لی کردم بو ماوه یه کی دریز
رق له خوشه ویستی هه لبگرم. هه ر جاری ئه وم له و حاله دا ده بیینی، بو

ماوهیهکی زور سیکسم له گهل نافر دتان نه ددکرد. چون ددترسام شتی
لهو ددرددی نوم تووش ببیت. تماشاکردنی نهو، که بیئومیدانه
فرمیسهکی عیشستی دهبارانده، دلی مروقی ددکرد به ناو. بیرمه نامه ی
به تالی بو دهنارد، بیرمه که فرمیسهک له چاوانی قهتیس دهما کاتیک به
نامهیهکی به تال، وهلامی نامهکی دهنارایه وه، نامهیهک که ته نانه ت
یهک پیتیستی تیدا نه بوو! به دریژایی پوژ نامه ی به تالیان دهگورییه وه،
نهم بوی دهنارد و نهویش وهلامی دهنارایه وه، بوی دهنارد و نهویش به
بیدهنگیهک که ته نیا نهو لینی تیدهگه یشت، وهلامی بیدهنگیهکی نه می
دهنارایه وه.

له چیشتهخانه یه کدا نانی نیوارهمان ددخوارد، کاتیک نامهیهکی بو
هات. نیسته ش بیرمه که چون سه ری نایه سه ر میزی نانخواردنه که و
که و ته هه نسکدان! نهم دارمانه کتوپرده ی منی ترسانده، موبایله کهم لی
سه ند و بینیم نامهیهکی به تاله. به سه رسوورمانه وه لیم پرسى:

- نهم نامه به تاله واته چى؟

نهویش به دهم به رهه لستیکردنی فرمیسه که به سونیکانییه وه گوته:

- هر که بیرى ده کهم نامهیهکی به تالی بو دهنیرم، نهویش کاتی
بیرم دهکا نامه م بو دهنیری. کهمی پیش نیسته نامهیهکم بو نارد
چونکه زور زور بیرم دهکرد، نهویش به دوو نامه ی به تال ودلامی
دامه وه!

- دوو نامه یانی چى؟

- وا بزائم نهو زیاتر بیرم دهکا!

بو شه وه که ی، به ئاوات بووم که بمتوانیبا دارونه دارم له ژیايدا
بکه مه قوربانى بهس بهو مهرجه ی خوشه ویسته که ی بکه ریته وه. هر
نهو شه وه زانیم که چه نده سه خته سه یری دابرانی دوو عاشق بکه ین.
چ کاره ساتیکه که دوو عاشق به ناچارى له یه کتر جیا ببنه وه و

نیمه‌ش نه‌توانین ده‌ستی یارمه‌تیان بۆ دریژ بکه‌ین. هر ئه‌و شه‌ره
رووم له‌ قیبله‌ی به‌خته‌وه‌ری و عیشق وهرگیرا و تا ئه‌و کاته‌ی
«ئه‌و» م ناسی، ئه‌م متمانه‌یه‌م بۆ نه‌گه‌رایه‌وه. ده‌ترسم چاره‌نورس
ئه‌و شته‌م لی بستینیه‌وه که به‌م دوا‌ییانه به‌ده‌ستم هینایه‌وه، چو‌نی
باش ده‌زانم که گه‌ر ئه‌م جاره‌یان بروام به‌ عیشق نه‌مینیت، ئه‌وه‌م
نییه‌ بتوانیت دووباره‌ وام لی بکات بروای پی به‌ینمه‌وه. ده‌زانم ی
ئیدی ده‌ست له‌ سۆزداری ده‌شۆمه‌وه و دوا‌ی ئه‌وه‌ش که ده‌ستم لی
شته‌وه، پیم وا نییه‌ بتوانم به‌رده‌وامی به‌ ژیان بده‌م.

له‌و شه‌وه به‌جۆشه‌دا چوومه‌ شوقه‌که‌مان و له‌سه‌ر ئه‌و قه‌نه‌فیه
پاکشام که له‌ دوا‌هه‌مین شه‌وی عیشقدا، باوه‌شی به‌ جه‌سته‌ماندا
کردبوو. قه‌نه‌فه‌که بۆنی ئه‌وی لی ده‌هات، منیش وه‌ک ئه‌وه‌ی له‌ په‌نا
یاخود به‌ ده‌ورمه‌وه بیت، بۆنه‌که‌یم هه‌لده‌مژی. جا نازانم که هر ب
پاستی بۆنه‌که‌ی له‌وی مابوووه‌ یان منیش وه‌ک براده‌ره‌که‌م که
خه‌یالی ئاوازی هاوسه‌ره‌که‌یی ده‌کرد، تووشی خه‌یالات بووم.

ئه‌م‌رۆکه زۆر له‌و عیشقه‌ تیده‌فکرم که له‌ تاسه‌ و هیوادا.
ده‌مانگه‌یه‌نیه‌ سنووری وده‌م! بیر له‌و عیشقه‌ ده‌که‌مه‌وه که له‌ ماوه‌ی
دوو ده‌یه‌ی ته‌مه‌ندا، له‌گه‌ل ده‌یان ئافره‌تدا نووستم، که‌چی منی کرده
دی‌لی ته‌نیا یه‌ک دانه‌یان. ئافره‌تیک که پیم وایه‌ هه‌موو ئافره‌تانی دونه‌یا
دینیت و جینی هه‌موویانی پر کردوووه‌ته‌وه.

من پیاوێکم که توور به‌ ده‌بم، وشه‌کان له‌ ناخیدا یاخی ده‌بن. ده‌لین
پیاو به‌ جگه‌ره‌کیشان و سی‌کس و خواردنه‌وه‌ی کحوولی رقی خۆی
هه‌لده‌پێژیت، به‌لام من ته‌نیا به‌ خوشه‌ویستی و نووسین ده‌ری ده‌بم.
به‌س گه‌ر ئه‌م جاره‌یان عیشق هۆکاری یاخیبوونم بیت، ئه‌وا به‌
شتیک ئه‌م ئاه‌ی سینه‌یه‌ ده‌ربهرم؟

جار نا جاریک ئه‌و پاره‌نده‌ ده‌رده‌هینم که له‌ جه‌ژنی پارسا‌لدا پی
دام. وه‌ک شوینه‌واریکی پیروژ، ده‌ستی لی ده‌ده‌م.

ئەوى رۇژى لە شوقەكەماندا بوو، چاڭسەنە چوكلاتەمان
دەخواردەو و ھېشتا لەسەر قەنەفەكە راكشا بوو. ئەوكات تەنیا
دوو منداڵ بوو، كە لەسەر قەنەفەكە راكشا بوو و زاروكانە
قاچپان بەرەو مېزەكەى بەردەم درىژ كەردبوو. بەدەم لىسانەوھى
چوكلاتەى پەنجەكانمەو پىم كوت: «دەزانى ئەمە يەكەم جەژنى
ئايىنىيە كومان بىكاتەو؟»

لە كورسىيەكەى تەنېشت، جانتا دەستىيەكەى راكشا و پاوھەندىكى
دەرھىنا، جا بۆمى راداشت و گوتى: «بىرم چووبوو كە ئەمرو جەژنە،
كەوايە جەژنت پىرۇز!»

پىكەنېم و مېش لە جەژنەكەم پاوھەندىكم دەرھىنا و پىم دا:
«ھەموو رۇژ لە شادىدا بى!»

ئەو رۇژە زور پىكەنېم بە «جەژنە»كەى ھات، بەلام گەلى بە
پاوھەندەكەى دلخۆش بووم و خستەم گىرفانىكى شاراوھى
جەژنەكەمەو، ئەویش پاوھەندەكەى منى لە جانتاكەيدا شارادەو. ئەو
رۇژە ھەستمان دەكرد تەنیا بە دوو پاوھەند، بووینەتە خواھەنى ھەموو
سەرۆھتى دونیا، وەلى ھەموو جار كە دابراھەكەى درىژە دەكېشى،
دەترسم كە جگە لەو پاوھەندە، ھىچى ترم لەوھەو بۆ نەمايىتەو.

عېشق ئەو ديارىيە خودايىيە كە ناكەرىت، عېشق حالەتىكى
رۇحانىيە، حالەتېك كە شانازىمان تا ئەو پەرى سەنور دەفرىنى،
شانازىمان دەگاتە ئاستىكى نەزانراو. لە عېشقدا، ھەست بە پىرۇزى
دەكەين، پىرۇزىيەكى بىرادە. ھەست دەكەين خەرمانەيەكەى سەپى
دەورەى داوین و خودا توند توند باوھەشى پىماندا كەردووە و ژيانىش
زور لەو جەوانترە كە تەنیا وىستەگەيەك بىت. لە ھەموو چىرۆكىكى
عاشقانەدا، ھەست دەكەين يەكەم جارمانە عاشق بىن، مەست دەبىن،
وەك بلىت يەكەم جارمان بىت مەست بىن، بەلام عېشق سەختە، تا

بلنیت سهخته! ته مه نم هه لکشا تا بهرگه ی خوشه ویستییه کی وا بیده نگ بگرم، وهک نهو خوشه ویستییه ی که منی به وه وه به ستو وه ته وه.

نهو حاله تیکی سهیره، ئافره تیکی دانسقه یه، ئاماده ییه که ی به جوشه، به شانازییه وه ده دویت، ئافره تیکی دلنیا، کاریگر و به هیزه، ئافره تیکه چاره نووس بو منی نارد، له کاتیکدا که چاره ریی هیچ سوپرایزیک نه بووم له چاره نووسه وه. نه م هاتنه کتوپره ی سه ری لی شیواندم و زیاتر خستمیه گومانه وه.

هر نه م سه رلشیوانه یه که منی وا لی کردو وه، پیاویکی مه زاجی، سیخناخ له دژیه کی و هه لبه زودابه ز بم، وه لی دهرده داری نهوم و هیچ شتیکیش چاره ی نه م دهرده م ناکات. هه ست ده که م مه زاجیبووم نه فره تیکه که دوا ی جیهیشتنی نیشتمان تووشی هاتم، نیشتمان نهو پارچه خاکه یه که نه فره ت له هه موو جوا نییه کانی دهکات، وهک چون نه فره ت له هه موو نه وانه ش دهکات که جیی ده هیلن. ته نیا دوو بژارده مان له به رده مدایه، یان نه وه تا له نیشتماندا ئازار ده چیژین؛ یان دوور له نیشتمان. وه لی من به نیئاده میکم بیژ له نیشتمان ده که مه وه، زو ریش بیژی لی ده که مه وه و مادام لئییه وه دوورم، ئاماده م بهرگه ی هه موو نه فره ته کانی دونیا بگرم. هیچ شتیکیش من به نهو، یان به شتیکى ناویه وه نابه ستیته وه.

پیش هاتنی، ته نیا پیاویکی «که موینه» بووم، به لام دوا ی هاتنی، بوومه په یامهین، په یامهینی که سرووشی بو هاتو وه. په یامهینیک که پیشتر جگه له کتیب و جگهره و پیاوویه ک که ژیا نی له گه لدا به ش ده کرد، هیچ شتیکى تری نه بوو.

ويليام جيمس^۱ دهلي: بازار كليلى داهيان و زيردكييه. ههلبهت
هاوراييم، بهلام بازار كه زور بوو دهمانخنكينييت و چيتر تواناي
نهجامداني هيچ كارايكمان نامينييت. منيش كه نهو ليمهوه دوور بيت،
همموه هست و بيروكهكان له ناخمدا دهشيوين و جگه له نهو، ناتوانم
بير له يهك شستي تر بكه مهوه. به كورتي ناتوانم نهو تالييه قووت
بدهمهوه كه نهوكي گرتووم!

پياويك كه ليوريزه لهم همموه تالاوهي ژيان، ناتوانيت رووبه رووي
نهو سهختيه بيتهوه كه ژيان دهيهينيته ريي. ئيسسته زور بير لهوه
دهكه مهوه كه نهو ئافرده چي له مندا جي هيشتووه، زهندهقم لهوهش
چووه كه دهكريت چيم تيا بجينييت، چونكه دهزانم هر نهو نهوهندهي
كتوپر جي هيشستم، ئيدي هيچ شتيك تاهه تايه ناتوانيت جي پر
بكاتهوه.

له ژياني هر يهكيكماندا، داويك ههيه كه ئيمه ي به ژيانهوه
بهستووتهوه، بهلام هر كه بهندي نهو داوه پسا، ئيدي حهز ناكهين
هه ناسه بدهين، له خه و بيدار بينهوه، بير بكهينهوه و بريين! هر نهو
داوهيه كه مني به زيندوويي هيشتووتهوه، كهوايه چون ژيان
بگوزهرينم بي نهوهي بهستهرينك مني بهوهوه بهستبيتهوه؟

نامهيه كم بو نووسي و له گيرفاني پالتوكه مدا ههلم گرت، وتم بهلكه
روژيك ناو نيشانهكه ي بدوزمهوه و بوي بنيرم. له نامهكه دا نووسيم:
«بوچي ناكه ريتهوه؟»

۱. William James (1842-1910): فهيله سووف، ميژووناس و دهروونزانيكي
ئهمريكييه. ويليام جيمس به يهكيك له گرنگرين فهيله سووفهكاني کوتايي سهدهي
۱۹ي ئهمريكا داده نريت. جيا لهمه و لهپاي نهو ههول و ماندووبوونانهي كه نهو
فهيله سووفه له بواري دهروونزانيدا خستبوونييه گهر، ناوي باوكي دهروونزاني
ئهمريكي لي نرا. «و. ك»

به لām نامه که هر وا مایه وه و گیرفانی جی نه هینشت. دلشتم هر
 وا نالاندی، له نازاردا ترپه ی هات و له جه سره تان فرمیسیکی باراند:
 «بوچی ناکه پینته وه؟»، وهلی جگه له دهنگدانه وهی نهم پسته یه، هیچ
 وه لامینک نه بوو. کات دامن ده برینیت و منیش جگه له روزه کان و
 نهوانه ی که وهک «من» گازنده ی دابرانیان کرد و وه لām نه درانه وه،
 نه مزانی یه خه ی کی بگرم!

***

لیزه و لهوی نهو شتانه ده خوینمه وه که له یلا له روزه نامه یه کی
 سهوودیدا ده یاننوو سییت. وینه که ی به سه ر په ره ی روزه نامه کانه وه
 ده بینم که سه رکه وتوانه پیده که نیت، وهک بلینیت له رپی وینه که یه وه
 -که نه وه ته نیا چند سالیته که ده توانیت له سه ر وتاره کانی بلاوی
 بکاته وه- هاوار ده کات: «دوای نه وه ی کومه لگه و یاسا بو دوو ده یه
 منیان شاردده وه، نه وه تا نه مرق وینه یه کی جوانم له سه ر په ره ی
 روزه نامه کان دهرده که ویت.»

له یلا که سالانی دوری ناسه واری پیربوونیان به سه ر سیمایه وه
 جی هینشتوو، دوای نزیکه ی ده سال دهستی کرده وه به نووسین.
 پاش نه وه ی به شداریی خو پیشاندانه که ی کرد، بو چندان سال دهستی
 له نووسین هه لگرت، به لām که که رایه وه، خاوه ن هه مان هه لوینست بوو
 و بیروباوه ره کانی پیشووتریشی هیچ گورانیکیان به سه ردا نه هاتبوو.
 دهستی له نووسین هه لگرت و سزاش هیچی له ودا نه گوری.

رینک سه د پله پیچه وانه، که که رایه وه، زیاتر باوه ری به دوزه که ی
 هه بوو. به تینوتاوینکی نه به ردانه وه هاته وه مهیدان و سوور بوو له سه ر
 نهو گورانکاریه ی که هه میشه هوتافی بو کیشابوو و له پیناویدا خزی
 خستبووه مه ترسییه وه.

بیرمه رۆژنکیان له ئابی پارساڵدا نامه‌ی بۆ ناردم. ئەو ئیمەیلەم
کردەوه که تایبەت بوو بە رۆژنامه و بینیم نامه‌یه‌کم بۆ هاتووێه که
ئەمە ئاوانیشانه‌که‌یه‌تی: بزانی ده‌زانی! تیندا نووسیبووێ:

ئازیزم هوزام عاسم، وتارنووسه‌ به‌ ئاوبانگه‌که‌ی عه‌ره‌ب!

چهنده‌ گورای! ئەمڕۆ وتاره‌که‌تم خوینده‌وه و بیرم له‌وه‌ ده‌کردەوه
که‌ داخو به‌ مێشکی هیچ یه‌کیماندا ده‌هات که‌ ئەو کوربه‌ له‌ره
شه‌رمه‌ی به‌ هه‌لکه‌وت له‌ بینای رۆژنامه‌دا بیست سال له‌مه‌وبه‌ر
چاوم پێی که‌وت، بێته‌ به‌ ئاوبانگترین وتارنووسی عه‌ره‌ب و له
باشترین رۆماننووسه‌کانیشی؟

بروات هه‌بی، به‌ مێشکی هیچ یه‌کیماندا نه‌هاتبوو!

نازانم که‌ر من هۆکاری سه‌ره‌کی گورانت بووبم، به‌لام دلنیام
یه‌کنیک بووم له‌ هۆکاره‌کان.

ده‌کرێ ئەو هۆکارانه‌ له‌بیر بکه‌ین که‌ له‌ پشت گورانه‌وه‌ بوون
هوزام، یاخود هۆکاره‌کان هه‌ر وا به‌ نه‌مری له‌ یادکه‌ماندا ده‌مێننه‌وه‌؟

ئێسته‌ش بۆ من مایه‌ی شانازییه‌ که‌ رۆژی له‌ رۆژان له‌ نزیکترین
که‌سه‌کانت بووم، هه‌رگیزیش ئەوه‌م بیر ناچی که‌ رۆژکاری خه‌ریک
بوو بینه‌ خێزانی.

به‌هه‌رحال، مانگیک له‌مه‌وبه‌ر سییه‌م منداڵم بوو، ده‌مویست ناوی
تۆی لی بنیم، به‌لام وام به‌ باشتر زانی ناویکی تازه‌ی بۆ هه‌لبژیرم، بۆ
ئوه‌ی ژیاڵیکی تازه‌ ده‌ست پێ بکات.

باش به‌ و هۆکاره‌که‌ت له‌بیر مه‌که‌!

له‌یلا قه‌ندیل

که نامه‌های له یلام خوینده‌وه، بزده‌یه‌کم کرد. بزده‌ی خوشی نه‌بوو.
به‌لام ناتوانم هوکاری پشت نه‌م خنده‌یه روون بکه‌مه‌وه.

هه‌ندیک یادگاری که یادگه‌مان داگیر ده‌که‌نه‌وه و که‌سانیک‌ی
سه‌ر به «رابدوو» مانن، کتوپر لیره و له‌وی له ژیانماندا
ده‌رده‌که‌نه‌وه، و امان لی ده‌که‌ن بزده بکه‌ین، هه‌لبه‌ت نه‌ له خوشیدا، نه
له خه‌فته‌تیشدا، به‌لکه له‌به‌ر نه‌وه‌ی که شتیکی جوانی رابدوو، زوربه‌ی
جاریش ناخوش، کتوپر و له کاتینکا که چاره‌ری نه‌بووین شتیکی له
دوینی دووره‌وه بینه‌وه ریمان، سه‌ردانمان ده‌کاته‌وه.

ره‌نگه له‌به‌ر نه‌وه بزده‌م کردیت که هیشتا منی له یاده، یان ده‌شی
پتی شاد بوویم. دلخوش بووم که بووه‌ته دایک و خیزانیک‌ی پیکه‌وه
نابوو. یان ره‌نگه بو نه‌وه بزده‌م کردیت که پیویستم به ده‌ستیکی نیاز
بووه تا له‌و رابدوو پر چهرمه‌سه‌رییه‌دا، به پشت‌دا بکیشیت.

مم، راستیه‌که‌ی نازانم بو بزده‌م کرد. به‌لام نامه‌که‌ی له‌یلا.
جوانترین نامه بوو که له ژیانماندا بوم هاتیت و نه‌مزانی چیی وه‌لام
بده‌مه‌وه، گه‌نجینه‌ی پته‌کانم بزر بوو و وشه‌کانیشم مایه‌پوچ.
هه‌رچه‌ندم کرد نه‌متوانی شتیکی بو بنووسم که ئاماژه به ساکارترین
نه‌و هه‌ستانه بدات که روون ناگرینه‌وه و له ناخمدای خول ده‌خون.
دوای دوو کاتژمیر هه‌ولدان، به کورتبیرییه‌کی پاساونه‌دراوه‌وه بوم
نووسی:

نازیم له‌یلا

به‌لینت دده‌می که هوکاره‌کانم له‌بیر ناکه‌م و توش وه‌ک
نموونه‌یه‌کی گشت هوکاره‌کان، له ژیانماندا دهمینیه‌وه.

باش به، ماچی مندا له‌کانت و تازه له‌دایک‌بووه‌که‌ش ده‌که‌م.

هوزام عاسم

هر که کتبخانه م جی هیشت، به رهو نهو شوقه یه کونته ری که
 من و ونبووه کهم تئیدا یهک ده بینین. پیویستم به جیهک بوو تئیدا
 ههست به خوشه ویستی بکه م. ماله کهم هرگیز گهرموگور نه بووه.
 ئیجگار چول و ساردوسر، کات تئیدا خاوه، ریک پیچه وانه ی نهو
 شوینه ی که تئیدا به دیداری یهک گه یشتین، ناخر نهوی جیهکی
 بچووک و خوشه ویست و گهرموگور بوو، جیهک که لیوریز بوو له
 ئیمه.

ته وای روزه که بیرم لای له یلا بوو و بیرم لهو شته ده کرده وه که
 کوی کردینه وه، له چیرۆکه که مان، له وهی که ئیسته نهو بووته چی و
 منیش چی. بیرم له دوو دهیه ی رابردوو ده کرده وه، له وهی که چی
 ده بوو گهر چاوم له برینه کهم بیوشیبا و لهوی بمابامه وه، ئیسته زیانم
 چون ده بوو! یان گهر بمابامه وه، برینه کهم ساریز ده بوو یان نا!
 هه ندیک جار بیر ده که مه وه دوور که وتنه وه م له کهسانی نزیکم.
 هوکاری زیتر توور په بوونمه. ههستی که سینی ترسنوک که زنده قی له
 رووبه روو بوونه وه چووه، دام ده گریت و بیر ده که مه وه که گهر لهوی
 بمابامه وه، نه وه م تیده په راند که رووی دا.

هه ندیک جار ههست ده کهم تاکه هوکاری رویشتم ترسنوکیم بوو،
 ده بوو بمینمه وه و هه ولی گهراندنه وهی نهو شته بدهم که اینم
 سه نرابوو، نهک نه وهی خوم دوور بخه مه وه، یان له پیناو زیانیکی
 سه رسلامه تانه دا ده سته ردار ی هه موو شت بېم. ههست ده کهم گهر
 به جه رگتر بوو مایه و چاونه ترسانه به رووی رووداوه کاند
 بوه ستابامه وه، سه ر ده که وتم. با بشمزانیبا که نهو شه پوله ی من به
 پیچه وانه یه وه وه ستاوم نایه لیت له زه ریای به رین و ئاوه قوول و
 به شه پوله که یدا مه له بکه م و ناخری هه ر ده مخنکینیت، یاخود نفروم
 دهکات و ده مکوژیت. ئیسته لام روون بووه ته وه که مردن له ری

عیشقدا، زور له وه خوشتره كه هه موو ژيانم به سۆزىكى شىواوه وه
به پى بكه م.

سهيره كه له يه ك كاتدا بىرم له لهيلا و ونبووه كه م دهكرده وه.
ناشزانم چى كوى كردنه وه! ئەسلەن نازانم چۆن بىر له دوو ئافرەت
دهكه مه وه له كاتىكدا يه كىيان رده دى كرده وه له ژيانم بچىته ده ر و
ئىسته خوشم ناويت، ئەوى ترىشيان نه يويست له ژيانمدا بىمىننه وه و
خوشم ده وىت.

عیشق له و پرسه ئىجگار ئالوزانه يه كه هه رگىز ناتوانى لى
تىگه ين. من تا ئەمڕۆش بىر له وه دهكه مه وه كه پارسال له نيوان
مادلىن و جيهادا پرووى دا. سههرم له وه سوور ماوه كه چۆن وهك
ئەوه دى نه بايان دىيىت و نه بۆران، ئەو هه له يه يان له بىر كرد. سههرم
له و خوشه ويستىيه دىت كه كوى كردوونه ته وه، به هاكه ي، پته وييه كه ي.
ئەمىستاش ئەو شه وه م بىر ناچىته وه. كه مادلىن به ئاگاي هينام،
نزيك كاتژمىر دووى شه و بوو كه په يوه ندى پىوه كردم. له سههر
ته خته خه وه كه م خه رىكى خويندنه وه بووم تا خه و بچىته چاوانم، خۆم
پىك كرده وه و هه ر ئەوه نده م زانى ژماره كه ي له سههر شاشه ي
مۆبايله كه م ده ر كه وت. ئاخىر گه ر بۆ كارىكى زور گرنگ نه بووايه،
مادلىن له م كاتانه دا ته له فۆنى بۆ نه ده كردم.

گوته:

— هوزام، له به رده رگام، تكايه بۆم بكه ره وه!

منيش به سههر سوورمانه وه پرسىم:

— ده رگه! كام ده رگه؟

به توو ره ييه وه قىژاندى:

— ده رگه ي شوقه كه ت هوزام! قابيله چ ده رگه يه كا!

به په له له جيگه کهم هاتمه دهر و گوتم:

— باشه باشه، نه وه هاتم!

له دولا به کهمدا بيجامه يه کی دريژم دهر هينا و به په له له پيم کرد،
جا به ره و دهر که که فرکه م کرد.

به دهم کردنه و دی دهر که که وه پيم گوت: «بيووره مادلين، زور
چاوه پي بووی؟!»

به نه سپايی گوتی:

— هيچ نييه، چ باش بوو که له م کاته دا دهر که ت کرده ودا! به س خو
دليا بووم نه نوو ستووی و هر له بهر نه ودهش بوو که هاتم.

قاوه که رمکه ره وه کهم داگيرساند و پيم گوت:

— خوشحال بووم خاتوونم، پيم بلی، چیت لی قه و ماوه؟

به دهم سرپنی تنوکه فرمی سکی که وه گوتی:

— نه وه بو خلیجییه کان له گهل لوبنانیدا به لوبنانی قسه دهکن و
له گهل میسرییه کیشدا به میسری؟

هرچند بهم رسته یه ی دهیویست په ژاره ی خوی بشاریته وه،
به لام ویرای نه ودهش من هر ههستم پنی کرد و گوتم:

— فربه به ره ییه ئیترا!

به دهم لابر دنی دهسماله که ی ملییه وه گوتی:

— چ چ!

کوپیک قاوه م خسته به رده می و جا هاوکاتی دهستهینان به قریدا،
پيم گوت:

— بلی بزائم! کویتقولاغم!

ههولی دهدا بهر به گریانى بگریت و گوتى:

- نازانم چیت پى بلیم!

- بیرى لى مهکوهه و پیم بلی.

- مم، چوومه مانچستهر تا ههفتهیهک لهوئى بمینمهوه، رویشتم
سەردانی دۆستیک بکهه لهوئى!

- ئى!

- چووم سەردانی ئیمیلی سهمعان بکهه، تو نایناسی!

به خرۆشانهوه سههرم لهقاند و گوتم:

- ئى ئى!

- بریار وا بوو سبهی بکهه پیمهوه، بهلام چهزم کرد سوپرایزیک بر
جیهاد بکهه و ههر له بهر ئهوهش ئهمرۆ کهه پامهوه.

ههستم کرد خهریکه تیدهگهه که چی بووی داوه، پیم گوت:

- ئهی دواتر چی بوو؟

دایه پرمهی گریان و گوتی:

- کهه پامهوه و سههیر دهکهه مالهکه هه مووی موم و گوله هوزام!
وام زانی بو منی هیناون! نازانم بو ئهوهه به مینشکدا هات، چونکه
جیهاد نهیده زانی دهکهه پیمهوه، بهس نازانم بو وا بیرم کردهوه که
دهنگه بو منی هینابن! ئای چ گیزۆکهیهک بووم!

توند به سنگی خۆمهوه نووساند و بهدهم رشتنی فرمیسکهوه،
گوتی:

- له ژووری نووستنهکهه گویم له دهنگیانهوه بوو، تو بهس بیرى
لى بکهوه هوزام، له ژوورهکههدا، له سهه سیهسه مهکهه!

- ئارام بەردەو، ئارام بەردەو! دلگران مەبە، ھەموو كېشەيەك
چارەيەكى ھەيە، ئۆقرە بگرە.

- ئاخىر شتى وا لە جىھاد دەوشىتەو ھوزام، جىھاد! شتى واى
لى چاودەروان دەكرا!؟ لە ھەموو كەسى دەكرا، بەس جىھاد!؟ ماقوولە
جىھاد!؟

- باشە باشە ھىچ مەلى! ھەستە، بېرۆ خۆت بشۆ و منىش شتى بۆ
خواردن ئامادە دەكەم.

- ئاقەتم نىيە ھوزام! رېك خەرىكە دەمرم!

- گەر ئافرەت بەھۆى ناپاكيى مێردەكەيەو ھەمردبە، ئەوا نىوہى
ئافرەتانی جىھان دەمردن!

بەدەم فرميسكسرينەو ھەمردى:

- دەتەوى بلىي كە نىوہى پىاوانى جىھان ناپاكيەرن!؟

- بگرە ھەموويان، بەلام تەنيا ناپاكيى نىوہيان لای ھاوسەرەكانيان
ئاشكرا دەبى!

خەمكىنانە خەندەى كرد و گوتى:

- ئای خودايە! من نازانم ئاوا شتەكان بە فشقيات وەرگرم!؟

- ژيان زور لەو ھەم فشقياتترە كە بىرى لى دەكەيتەو، ئەو ھەم نىمەين
كە ئالۆزى دەكەين مادلىن!

- تەر و وشك پىكەو ھەم سەووتىنە، تۆ چووزانى! تۆ ھەموو
بۆژىكى خوا خاتوونى لە ژياندا ھەيە، يەكى دى و يەكى دەروا. لە
ماناي پابەندبوون و پەيوەستبوون و عىشق تىناگەي!

ههستامهوه و بهرهو هه مامهکهه برد: «تا خوت ده شوی، دوو
پارووی به له زهتت بۆ ئاماده دهکهه، له دۆلابهکهی خواره وهش خاویلی
لێهه.»

ناچارانه چووه هه مام و منی له مووبهقهکهه جی ههشت. خهه و
قههری نهو عهشقه مهزنهی که له وهدا بوو کوتایی بیت، سههراپای
داگرتهووم. نه مدهتوانی کهارهکهی جیهاد قبول بکهه. نهوه ههچ که
جیهاد هاوپی ته مه نه و دهکریت هه موو شتیکی لی قبول بکهه،
به لام بهرگهی نهوهه نه دهگرت مادلین ببینم که نازار ده چیژیت، هه موو
شتیکی لی قبول دهکهه، بهس که هاته سهه مادلین، نا!

مادلین و جیهاد بۆ من ته نیا دوو هاوپی نه بوون، به لکه خیزانیک
بوون لهه غه ریبیه دا، وابه ستهیی و تاکه په ناگه یهک که ده کهه پامه وه
بوی. له مالی نه واندا، هه ستم ده کرد له مالی خو مدام. ناشنای یهک به
یهکی شته کانیان بووم و جیگه کانیانم ده زانی. لای نه وان ههچ هه ستم
به نامویی نه ده کرد، بگره وام ده زانی به شیکم لیان، وهک بلیت هه
ده بیت له نیوانیاندا هه بهم و نه مه یه کلایی بوو بیته وه.

هه رگیز له یادی ناکهه که چه ندان کچی پی ناساندم تا
هاوسه رگریان له که لدا بکهه. چون نهو پاکه ته کیکانه له بیر بکهه که
له هه موو جه ژنیکدا بۆی ده هینام، یان سوپرایزه کانی یادی له دایکبوون
که بۆی ده کردم و جگه لهو که سی تر بیرى نه بوو. چون نهوهه بیر
ده چیته وه که پیش چه ندان سال و کاتیک نه شته رگه ریی ریخۆله کویرهه
بۆ کرا، مادلین تاکه کهس بوو که پاش به ئاگا هاتنم، چاوم پیی کهوت.
نهو بهرماله له یاد ناکهه که به دیاری بۆی هینام تا نویژی له سهه
بکهه! نهو پۆژه به گالته وه لیم پرسى:

- خو تو مه سیحیت، چون بهرمالیک به دیاری ده دهیت
موسلمانیک؟ شهه رم ناکه ی؟

گوتی:

- ئاۋاتەخۋازم گەر يەك جارىش بى لە ژيانمدا بېيىم نوپۇز دەكەي!
- جا بە تۇ چى؟

بە توورەيىيەۋە گوتى:

- نامەۋى بچىتە دۆزەخ براكەم!

ئەۋ دۆزە زىياتر مادلىن چۈۋە دلمەۋە. عاشقى دلسافى و
لىبۈوردەيى و باۋەرى بووم. خۋازيار بووم دۆژىك منىش ۋەك ئەۋم
لى بىت. چىرۋكى عىشقى جىھاد و مادلىن، چىرۋكىكە كە لە كاتى
پەژارەدا ھاناي بۇ دەبەم. ئەم چىرۋكە ۋام لى دەكات ھەست بىكەم
عىشقىك، ئافرەتىك، ھىشتا لە جىيەكى ئەم دىنبايەدا بەشۋىن مندا
دەگەرەيت، ئىتر چۈن دەكرىت ئەم چىرۋكە ئاشرىن بىكەن؟ بۇ ۋام لى
دەكەن؟!

مادلىن لە ھەمام ھاتە دەر و خاۋلىيەكى گەۋرەي لە خۋىيەۋە
پىچابو، چىشتەم دەكرە قاپەكەيەۋە و گوتى:

- چاك پىت لى پاكىشاۋە!

ئەۋ خاۋلىيەي رىك كردهۋە كە لە قۇيىيەۋە پىچابو و گوتى:

- يانى چى!

- يانى خەرىكە ناز دەكەي!

- تىنەكەيشتەم.

- بە خاۋلىيەكەۋە بە مالى مندا دەسوورپىتەۋە؟

- ئەي ھاۋار، بۇ مەگەر تۈش بە شۆرتەۋە بە مالى مندا
نەدەسووراپىتەۋە!

له پرووی نایهت لای منیش باسی بکا. بروات هه بن مادلین، ئەم جوړه
چیزانه زور زوو کوتایان دی.

- هوزام گیان، ئەوهی جاری هه لای کرد، ملیونی جاری تریش
دهیکاتهوه!

- مادلین، جیهاد ته مەنیکى ههیه، توش هیشتا که منالی. هه ره بهر
ته مەشسه که عه ودالی چیژه، چونکه دهیه وی بۆ خویی بسه لمینی که
هیشتا پیتی ماوه و که نهجه!

- ٤٦ سالم هوزام، توش ده لیتی هیشتا منالی!

- ئی ئەو شهست و شتی ساله، هه رچهند ته مەنیکیشته هه بی،
به لام لای جیهاد هه منالی.

که می بیدهنگ بوو، جا هاوکاتی بردنی که وچه که وه بۆ ده می،
گوئی:

- وتت خلیجیه کان بۆچی له گهل لوبنانیه کاندای به لوبنانی قسه
ده کهن؟

- فره به هره یی!

مادلین پیکه نی و توژیک ئاسووده بووم! هه ره بهو جوړه ی که
قسه ی له سه ر کرابوو، بۆ پوژى دواتر که رایه وه لای.

که رایه وه لای جیهاد وه که ئەوهی هیچ نه بوو بیت، هه رچهند بریاری
دابوو که وانه یه کی باشی دابدات. ده مزانی مادلین قهت بیر له وه
ناکاته وه ناپاکی لى بکات، بهو جوړه ی که زور به ی ئەو ئافره تانه ی
ناپاکیان لى ده کریت و له کومه لگه یه کی ئازاددا ده ژین، ناپاکی له
یژده کانیان ده که نه وه. ویرای هه ندیک ورده گوناح، باوه ردار بوو و له
هه سیحیه پاریزکاره کان بوو، ئەوانه ی که هه رگیز له وه ها گوناحی
زیک ناکه ونه وه.

ئىستەش روخسارى جيهادم له پىشچاوه كه رۇژ دواى بۇژ زياتر
دەترشا، بەلام نەمدەوئرا له ھۆكارى گۇران و ئەو پەژارەيە پىرسم ك
بە زەقى ديار بوو ورده ورده بەرۆكى دەگریت. لىم نەپرسى، چون
ھەرچەند پەيوەندییەكەشمان پتەو بیت، بو وەھا گفتوگويەك دەبوو
ئەو دەست پى بكات نەك من.

بىدەنگیەكەى درىژەى نەكیشا، له كتیبخانەكەم بووم كاتىك
پەيوەندی پىوه كردم، يەكسەرى گوتى. «دەمەوى بىبینم!»

كه هات، پیاویكى لەرى خەموكم بىنى و دەتگوت دواھەمین مەرۇشا
پىتى گوتم:

— دەبى ئەم قسانە بەس له بەینی خۆماندا بمىنتەوه.

— پىویست ناکا داواى وەھا سىدیم لى بکەى، چونكه هەمیش
قسەكانمان لەئێو خۆماندا ماونەتەوه.

— بەلام ئەم جارەیان جیاوازدە هوزام، ئەم بابەتە وەك هیچ شتىكى
تر نییە!

بە لاقرتییهوه پىم گوت:

— مۆساد ئیشى پیتە؟

— ئەم بابەتە بو من له هەموو ئەو شتانهى بیرىان لى دەكەیتەوه
گرنگتر و گەورەترە.

منیش جددیانه گوتم:

— بىخەم بە و قسە بکە!

— مادلین، مادلین هوزام!

— مادلین چىیهتى؟

دوودلانه پەنجەى بە روومەتیدا دەهینا:

- نازانم!

- چیت له دلدايه بیلئ.

- ههست دهکهم مادلین وهک جاران نه ماوه، شتیکیه تی!

- شتی وهک چی؟

- نازانم! نازانم.

- دهی بیلئ.

- ههست دهکهم ناپاکیم لی دهکا.

به گالته وه پیم گوت:

- نه وه چی دهلیئ!

به توورده ییه وه گوتی:

- هه ده مزانی گالتهت به قسه کهم دی.

- تو بووه سسته، من بهس سهرم سوور ماوه، هه موومان ده زانین
که مادلین چه نده توی خوش دهوی، ئیتر نازانم نه بیرکردنه وه یهت
له کوی هیناوه؟

- هه لسوکه وته کانی هوزام! هه لسوکه وته کانی. نه وه ژنه که ی من
نییه! زور گرنگی به خوی ددها، زور ده گه ری، زور ده ده که وی، خو
راسته مادلین چه زی لهم شتانه یه، بهس به و راده یه ش نا.

پیم گوت:

- جا خو نه مه به لکه نییه که ناپاکیی کردووه.

- بر واکه هوزام، گهر دلنیا بیمه وه، بر واکه ده یکوژم!

پیم گوت:

و ملا بانه نامه، م دهکده ای چه بکه که مال دهکده ای
دهکده، بهس جوت، دهکده ای له کتیکدا ناهاکدی لوی دهکده

به ناسانه وه کوتی

- ناهاکدی چی و شتی چی ا له م قسه به ت له کوتی هیت

نابیشکم له سار میره کی دارا و بهر ده و نه و چه مانه وه

- پیش مانیک، که مادلین له مانجسته ر بوو.

به رزه ها راست بووه وه و کوتی:

- تو چونت زانی؟

- نه و پیی کوتم.

- مادلین؟!

- ده پیوست سوپرایزت بو بکا، بهس که دینه وه مال، ساری

تو سوپرایزکی زور که وره ترت بو کردوه.

- شتی وا نه لینی!

بیناکایان کوتم:

- هات بو مال و کهم تا زور تیک شسنگالووه، بهس جوت ناس

لاوازی و نازاره کانیم نه فوسسته وه، چون هات نه وهاش به سینه
رویشته وه!

دهستی به سارییه وه کرت و کوتی:

- مالت کاول بی هورام، نه مه چ هه والی بیوا

- تو هه له دهکی و دهبی مالی من کاول بی

- نهی خوا هاوار!

- ڦٽ بېرم له وه نه ده كړده وه ناپاكي له مادلين بگه

- توو خوا وا مه لي، خوت هر روزه و له گهل كچوله به كډاي، شسته
هاتړوي او مه وړي ده گهي

- جا خوت به من به راورد ده گهي، من هاوسه رم نيه! به زيانم
خاوه بگي وهك نه وه ي توم نه بووه!

- خوا خير نه هينته ريت هوزام، خوا چي و چيت اي بكا نه ي بو
هو هموو كاته بیدهنگ بووي؟

- مادلين داواي لي كردم پيت نه ليم، ئي هقي خوشه سيه تي كه
داوا گهي به چي بگه يه نم.

- باني نه وه ي بيري لي ده كه مه وه وه هم نيه! مادلين ناپاكي لي
ده كا.

- مادلين شتي وا ناك.

- نه ي گهر شتي له نارادا نيه، بو نه وه هموو كاته بیدهنگ بووه؟
بيچ نافرته نيه ببيني هاوسه ره كه ي ناپاكي لي ده كا و بیدهنگ بي.
مادلين قبولي ناك، چون بیدهنگ ده بي گهر شتي له گوريدا نه ي!

- مادلين له من و توش زيرد كتره، تواني نه هم هموو كسان
شكه نجهت بدا، بي نه وه ي دلسوزي خوي له كه دار بكا.

- چي بكم هوزام؟ توو خوا له گهل به...

- سه ره تا پيم بلي، نه م كچه كي بوو له گهل بووي و چه نيك
به كه وهن؟

- به گياني تو و مادلين، له ماوه ي بيست سالي رابردوودا، نه م
كم جارمه شتي وا بكم.

- پيم نالزي كي بوو؟

- کچیکه دایناسی، له فروکه دا ناسیم، کانی له دوامه مین له نگره ی
به پرووت ده که رامه وه. جکه له حه ریک هیچی نه به و هورام به و
بکه هر زوو په نجه ی په شیمانیم که ست.

- جیهه تا تیت نه گیرئ نایه ی!

- چی بکه م هوزام؟ پیم بلی چی بکه م؟

- به رای من پشوویه ک بده، پیکه وه قسه بکن و هه ول بده
نه وه تیپه رینن که پرووی دا، بو نمونه بیهره مالدیف، یان بالی بچه
جیهه ک که بتوانن عیشقی خوتانی تیدا تازه بکه نه وه.

جیهه د که من خه یالی روشت و دواتر گوتی:

- خوا خیرت نه نووسی! خوا خیرت نه نووسی! خو من توم به
دوستی خوم ده زانی، چون نه م هه موو ماوه یه بیده نگ پرووی؟

- منیش توم به دوستی خوم ده زانی و پیم وا بوو هه موو شته لا
باس ده که ی، به س ده ر که وت کچومچ و نهینیی خوتت هه یه. به خیر
نه یه یته وه!

- توو خوا وازم لی بینه، ده مه وی که من ته نیا دانیشم.

هه سستامه وه و به رده و ده رگی کتیبخانه که که وتمه ری، له پر به
تووره ییه وه هاواری کرد:

- نازانم بو به لوبنانی قسم له که ل ده که ی!

لیوبه خنده ناوړنیکم بو دایه وه و گوتم: «فره به هره ییه ئیترا»

جا به دهم پیکه نینه وه چوومه ده ر!

له بهر نه وه پیکه نیم که جیهه د و مادلین زور له یه ک ده چن، ته نه د
تا زیاتر بچه ته مه نه وه، سیماشیان له یه ک نزدیکتر ده یته وه وک

ئەو دەرستە سەئادەتەي جىھادىم بىرە كە دەرستە سەئادەتەي جىھادىم بىرە كە
مىشتومر كوردنى ئەم پەرسەو، دەرستە سەئادەتەي جىھادىم بىرە كە دەرستە سەئادەتەي جىھادىم بىرە كە
مەكەرەو، ھوزام، كە مەردى، ھەموو وەلامەكەت دەرستە سەئادەتەي جىھادىم بىرە كە

ھەرچەند قەسەكەي جىھاد تا سەرئەسقار واقىي بوو، بەس زۆرەش
دەتەكەي كەردم، بەو دەرستە سەئادەتەي جىھادىم بىرە كە دەرستە سەئادەتەي جىھادىم بىرە كە
بەو خوم بە ئەزموونەكەدا تەبىقەرم ئاخىر مەن لەو مەروفاكەم كە دور
پشت بە تەبىقەكەن نابەستەم، بەلام لەكەل ئەو دەرستە سەئادەتەي جىھادىم بىرە كە
شەپولى «ھەموو» ئەزموونىك تا تەبىقەكەي دىيارىكراو پەشتەراستە
كەمەو، بە تەبىقەت كەر بابەتەكە پەيوەندىي بە شتىكى شاراوەي وەك
مەركەو، ھەبىت، مەرك وەك ژيان نىيە، ئەزموونى مەرك فرىومان
نەت، بە ھىچ جۆرىك فرىومان نادات!

مەرك لە ھەموو شتىك بەسەمترە، سەمەكەشى لەو دەرستە سەئادەتەي جىھادىم بىرە كە
تەبىقەكەنى دەرستە سەئادەتەي جىھادىم بىرە كە، چونكە كە يەكەك دەرستە سەئادەتەي جىھادىم بىرە كە
دەكە نابەستەرتەو، ئەو دەرستە سەئادەتەي جىھادىم بىرە كە مەرك ھىچ ھىلىكى
كە ئەو دەرستە سەئادەتەي جىھادىم بىرە كە، ھىلىكى روىشتەن بىگەرەنەو، رىگەيەكە يەكەرەستە،
بەسەو، لە مەروفاكەن دەكەت و نابەستەرتەو، دەرستە سەئادەتەي جىھادىم بىرە كە
بەسەرتەو، ئىدى چۆن لە ماناى مەرك و نەبىقەكەي تەبىقەكەن، لە
كەكە ئەو رىگانەي بەرەو ئەو دەرستە سەئادەتەي جىھادىم بىرە كە، رىگەيەكە گەرەنەو نەن؟

مەن پەيوەكەم لە مەرك نەترەسم، بەلام رىزى دەگرم، لە ھەموو شتىك
بەسەرتە رىزى دەگرم، رىز لە سەم و نابەستەرتەكەي دەگرم،
شكودارىيەكەي كە ھىچ شتىك شان لە شانى نادات! ھاتەكەي
شكودارە، داخەكەي، رەشتى و بىدەنگى و ساردوسەرىيەكەي، ھەموو
شتىكى مەرك شكودارە.

ھەر بويەش ھەمىشە سەرى رىزەم بۆ مەرك ئەو كەردووە، چونكە
بەسەرتە ناكەت ئەزموونى ئەو شتىكەكەم كە ئولتەر كەردى، ئەو
ئولتەرەي وەك دەلەن سەرسەختەرىن بىباوەر بوو و لە دوا بەدواكەنى

[illegible]

بندہ چہرہ گشت گرفتہ گانم زہر نیمہ وہ نوور بن
 عالم نیست و است سنگم نورمل و ساری و ایشتمیان سبہ
 وای من بروام بہ لونینیا

[illegible]

زیرمه، شافرتیکه که وهختیک به زیاندا راگوزهر دهشت، به دهشت
پشتگونی بخت، نه تیشی پهرینیت.

سهختترین لایه‌نی عیشق نه‌وه‌یه خووه‌کانت به کسی نه‌واله دهشت
به‌سترانه‌وه، چونکه کاتیک لینی جیا ده‌بینه‌وه، نیدی نه‌م خوواله دهشت
خووه‌ی گیانمان. به‌زوری ورده‌کارییه‌کان ته‌نگمان بی مه‌له‌چس و
ورده‌کارییه‌کانیشن که ده‌مانتاسیتن وه، منیش پیاویکم که ورده‌کاری
زور به‌ووکه‌کانم خوش ده‌وین و عاشقیانم.

له چیشته‌خانه‌یه‌کدا، به خوشه‌ویستییه‌کی لیوریژ له بیده‌سکه‌یه،
نیگای به‌کمان ده‌کرد. نانیشکم دادابوو و به دوش‌دامانه‌وه به
ده‌روانی، نه‌ویش وه‌ک من دانیش‌تبور و بیده‌نگ نانیشکی دادابوو
وه‌ک نه‌وه‌ی عیشق زمانی له گو خستین. نه‌و روژه سه‌رنجم را
پیچه‌وانه‌ی «زوربه‌ی هره زوری» مروغه‌کانه‌وه. کاتزمیره‌کی
کردووه‌ته ده‌ستی راستی. لیم پرسی:

- بوچی کاتزمیره‌که له ده‌ستی راستدایه؟

خه‌دیه‌کی کرد و کوتی:

- نه‌ی کاتزمیره‌کی تو بوچی چاره‌کیک له پیشه‌وه‌یه؟

دامه قاقای پیکه‌نین، ناخر که‌س بوژنیک له بوژان سه‌رنج
نه‌دادابوو که من چاره‌کیک سه‌عاته‌که‌م پیش ده‌خه‌م!

وده‌لامم دایه‌وه:

- نازانم! هه‌سست ده‌که‌م خووه! ره‌نگه من له پیش بم، بانه‌ی
که‌لکه‌ی داماتووم بی، نه‌ی تو؟

وده‌لامی دایه‌وه:

- منیش نازانم! ره‌نگه هر نه‌وه بی که پیچه‌وانه‌ی مروغه‌کانه‌ی

ترم.

شەوی سەری سالی رابردوو، میوانی جیهاد و مادلین بووم که له
 روربهی بۆهکاندا بانگهێشتم دهکەن. ههستامهوه تا شتیگ بو نهوان و
 دهستهیهکی بهچووکی دۆستان که لهوی بهشدار بوون، بخوینمهوه
 لیستهی نهو شتانهم خویندهوه که له سالی تازهدا دهبوو بیاکهه. نه
 دواهمین سهرروتی نهو سهالهه بوو. بیرمه دواي نهوهی لیست
 تایهتهکی خومم خویندهوه، مادلین به کالتوه پنی گوتم: نه
 خوشهویستی کوا هوزام؟ پتویستت به خوشهویستی نییه؟!

نهو شهوه وهلامم دایهوه و گوتم که خوشهویستی له بهرنامهی
 مندا نییه، چونکه خوشهویستی بی هیچ ئاگادارکردنهوه و بهرنامهی
 خوی به دهلاقی دلتدا دهکا! وا بزاتم به ههلهدا نهچووبووم، چونکه
 مکتوپ عاشق بووم، بی هیچ پلانریژی و مۆلهتیک بووه میوانم. له
 شهویکا تووشی دلدارهکهه هاتم که ههرگیز پێشبینیم نهدهکرد تیدا
 عاشق بيم. پاش دوو مانگ له خویندنهوهی نهو وتاره «پروبووچهم»
 هاته زیانمهوه. له مانگی شوباتی پارسالدا چاومان به یهک کهوت.
 فالانتاین و کیوبید^۱ و باران و رهنگی سوور پیکرا به سههرمدا بارین.
 نیدی نه بهرگهی نهو شتانهه گرت و، نه نهویش. ئاقیبهت له مانگی
 عاشقاند، عاشق بووم.

وای خودایه، ههندی کات عیشق چهنده ئازاربهخشه. ئازار جگه له
 رووینک له پرووهکانی عیشق هیچی تر نییه. ههرچهنده ههیشه باوهرم
 وا بووه که نهوه ئازاره بهرهو داهینان و گهورهبوون پالمان پیره
 دهیت و دهمانکاته مروفکهلی مهزن، بهلام گهیشتوومهته نهو بروایی
 که قوناغیک ههیه ههر که پیمان خسته ناوی، ئیتر دهستهپاچه دهین.

---

۱. Cupid: کیوبید کۆری «نهفرودایت-فیتوس»ی خانههخوداوهنده و خویشی
 خوداوهندی عیشه له نهفسانهی رومانیدا. «و. ک»

نوسکار وایلد! دهلیت که نازار دوو هیندهی چیز کارملی نی دهکانه
بیم وایه چاکلی بیکاره.

بیرمه روزیکیان لینم پرسه:

- نهو خوشه ویستییهی نیوانمان که مزه ییه یان.

زور به ساده یی وه لای دانه وه:

- جا گهر واش بی چیه!

دلی کاری که مزانه دهکی و ههست به یو لای دانه یی
ههست.

من کاری که مزانه مانکم، کاری که مزانه من دهکانه

هر نهو روزه به تهوای لازم بوو بووه وه که نهو نامرود
لوه زیاتر بروای به خویه تی که من بیری لی دهکانه وه، هر نهو
بوو دهکانه که نهو نامرود تی که په نجهی په شیمانی مانگریت و نهو
نهو شسته دانه وه که جیی دهلیت، نامرود تی که پی وایه که دای
نهو کسان دهگریت، نهک نهو هی نیمه به پیرییه وه بچین هر نهو
نهو دهنسلا بوو که بروام به غهلسه فیه کی نهو هیاله داری هه و
کاری که مزانه و تاوانه وه! به دل و به گیان ناوهرم پی هیاله

***

ههیشته له شانو که ریه کانی ویست نیندا، ههستم به شنتی
ناوویا دهکانه شتیک له نارامی و پیشکوتن، شتیک له سهرکوس
و سور و نازاری دانه که شتم له عاشقانی شانو که ریه کانی له

oscar v. (1854-1900): نووسکر، شانو نامرودس دای و نهو دای و نهو دای
سره ییه له سالانی هفتا نووسکار و ایله یه کهک بووه نهو دای و نهو دای
شتو، نهو نهو یستندای ریکر نهو و نهو کانی نهو دای و نهو دای و نهو دای
نهو نهو تکه رومانی نهو نووسکر مه و بی گومان نهو دای و نهو دای و نهو دای
«وک»

بوو شه ویمکیان داسگه‌یشتی په‌کیک له دلخوارترین شانوگه‌ریبه‌دو
حومم کرد. شانوگه‌ریبه‌ک که رورترین کاریکه‌ریشی له‌سهر دسره
نه‌و شه‌وه چووین ته‌ماشای شانوگه‌ریبی بییه‌وایاسی فیکتور مه‌که
مک‌پین هرچه‌د له‌ماوه‌ی نه‌و دوو ده‌یه‌یه‌دا چندان حار سه‌یری نه‌م
شانوگه‌ریبه‌م کردوودوه، به‌لام نه‌و شه‌وه جیاواز بوو. نمایشی له
شه‌وه له‌هی هیچ کاتیکي تر نه‌ده‌چوو و که‌موینه‌ بوو

بیرمه کاتیک ده‌گیکی به‌سسام گورانینی «خه‌ونیکم دی» ی‌گوت
توت قولی مگرتم، جا که که‌یشته نه‌و برگه‌یه‌ی که ده‌لیت

که‌نج و چاونه‌ترس بووم

خه‌ون‌کان چرویان کرد، که‌شان‌وه و سیس بوون

بو په‌که‌م جار هه‌ستم به‌فرمیسکه‌کانی کرد که ده‌تکانه سهر شام
گریانه‌کی به‌جوش، بلند، شکودار و به‌سام بوو. له‌و ساته‌دا بوم ده‌ر
که‌وت که نارامترین ساته‌وه‌ختی پیاو، نه‌و ساته‌یه که باسکه‌کانی به
ددوری دلداره‌که‌یدا ده‌نه‌لقینیت، نه‌و ده‌مه‌ی دلداره‌کی ناگر به‌ر ده‌ران
سینه‌ی. پیاو کاتی «مه‌عشووق» — که‌کی خوی له‌باوه‌ش ده‌گرت.
هه‌ست ده‌کات ژیان به‌نه‌وینه‌وه باوه‌شی به‌مدا کردووه.

قوت نه‌مده‌زانی وه‌ها هه‌ستیک بوونی هه‌بیت که بو پیاو له
سه‌رووی چیزیشه‌وه بیت. هه‌ستیک که که‌سه‌که تیدا چیزیش
تیده‌پهرینی و ده‌گاته قوناغینی روحی نارام و سه‌قامگیر. ته‌نیا نه‌و
وای کرد نه‌زموونی نه‌م هه‌ستانه بکه‌م و وه‌ک چون هر نه‌ویش بوو
که منی به‌م مه‌ودا به‌ر فراوانه‌ی نه‌زموونکردن که‌یاند.

له‌نه‌ندامانی خیزانه‌که‌م دابرام و هیچ هه‌ستم به‌تاوان نه‌کره
چونکه هیچیان تیدا نه‌چاندم. نه‌وانه‌ش که سه‌رجیبیان له‌گه‌ل ده‌که
له‌گه‌ل رویشتیان فراموش ده‌کرین. ده‌رون، بی نه‌وه‌ی هیچ شتیک له
ناخمدا جی به‌یلن. به‌لام نه‌و، هه‌موو جار که ته‌خته‌خه‌وه‌که‌ه

میوانه کاتیدا ده هاته وه - سساز دابوو. پاش و توویژیکو - وویژیکو
سه بارهت به ناشتی، ئیسرائیل، فهله سستین و نه خشی و نه خشی
«میوانیک» لینی پرسیم که داخو منیش وهک ئاهه لکسه
داهینه ره که مان لوبنانم یان نا

سه رینیانه پیم گوت:

- ته خیر، لوبنانی نیم!

- نهی خه لکی کوینی؟

- زه وی هه مووی نیشستیمانی منه، مرو فایه تیش خیزانه هه ره
جورهی که ئولتیر بروای پنی هه بوو.

خه ندهیه کی کرد و گوتی:

- یانی نیشستیمانی خوت خوش ناوی؟

به کورتی وه لامم دایه وه:

- رهنگه خوشم بوی!

- ده زانی شکسپیر نه وهی لا بوو بووه پرسیار که ده کری مرو
بگاته ئاستیک له ناشرینی که نیشستیمانه کی خویی خوش نه وی
رهنگه که شکسپیر زیندوو با، نه پرسیاره ی ئاراسته بکریبای

به گاته وه پیم گوت:

- که شکسپیر له زیاندا بووایه، بی نه وهی پرسیاره که به ئاراست
بکا، له هوکاره کانی نه ناشیرینییه م تینگه یشتب!

پیکه نی و گوتی:

- که وایه تو نیشستیمانه ره رودر نیت! نهی بیدینیشی؟

- نازانم گهر به بیدینم بزانی یان نا، بهلام خو بروم به خودا هه به
به دلتیاییه وه بیباوه ر نیم.

- چو بچوی بروات به خودا هه به گهر شسوین به کی له نایینه کانی
نه که وتبی؟

- موسسته فا مه حموود که له به ناوبانگترین بیرمه نده کانی عه ره
بوو، ده لی لیمه له ریی و یژدانمانه وه به خودا شار ده بیی نه که نه تلمش.
میش و یژدانم وام لی ده کا هه به راستی هه ست به خودا بکم

- به لام تو شسوین هیچ نایینیکی نه و خواجه نه که وتووی که بروات
پیشه تی، نیتر چون ده کری خواجه رست بی؟

- مروقدوستی کوکراوه ی هه موو نایینه کانه نه زیزم، هه ره له بر
نه وه شه بروام پیشه تی.

نه و کاته دا شازاده ی له تدهن خه نده یه کی په سه ندی خه مساردانی
کرد، به لام من خومم لیلی دوور گرت. هه سستم به سووکه نازاریک
ده کرد که خه ریکه له ناخمدا ته شه نه ده کا، نازاریک که هه رگیز په بیم
به سه رچاوه که ی نه بردووه.

***

به کم جار له شه ویکی باراناویدا چاوم پنی که وت. کاترمیر نزیک
به کی شه و بوو و له کتیبخانه کهم چوومه ده ر و به ره و یانه یه کی
نزیک نه و ناوه ملی ریم گرت. وتم رهنگه په رداخیک، میشکم نارام
بکاته وه و دوا ی شه ویکی تاقه تپروو کین له ژانی نه ده ب، تو نزیک
سووکنایی به ناخم بیه خشیت، به لام شستیک وای لی کردم خیرا له
یانه که بچمه ده ر، وام زانی موبایله که مم له کتیبخانه که جی هیشته وه
و به په له چوومه ده ر. باران ده باری و چه ترم پی نه بوو. به به ره
بارانه که دا رام ده کرد، کتوپر له کولانه که ی نه و لاوه ده ر که وت و تو
خومم پیدا کیشا.

[illegible]

بەدەم وردبوونه و دوه له پوختسارییه وه گوتم:

— دهزانی تا خوا هزار بکا رو خسارت نارامب خسه!

ساوايه بروگانيمى بهرز كردنه وه، جا به كالته وه گوتى:

— نارامہ خشر! لہ پیاہہ لداندا شہیتانت ہی ناگا!

میشر لیوبه خه ندد لیم پرسمی:

- ناسمان توی باراند؟

- ٲهنگه! نه وه نيه سياب ده ٲرسي چ څه سيكه كه باران ددباريني؟

- باله سهر چ عيشتيك باران دهباريني ريك بگه وين.

- شیعه‌ها کان ددقی پیروزن، کهس بوی نییه ددسکاری و مامه‌یان

پیوہ بک!

- زور باراناویت!

- بکره زیاتر رده‌شہ باییم.

- چاومان به يه ک ددکه ويته وه؟

- کی چوڑائی!

- لہ کوی؟

- رهنگ له سهرده ميكي تر دا يهك ببينينه وه!

- يان رهنگ قهت چاومان به يهك نه كه ويته وه.

- نه ي بروت به كارما نيه؟

- زوريش بروام پنيه تي.

خه ده يه كي ماماداري كرد و هر وا جبي هيشتم. رويي و ميش
دواوه ته ماشام ده كرد كه وهك فريشته يه كي سپي ته م و هر
ده وريان دابيت، دوور ده كه ويته وه. فريشته يه ك كه داستايني
سومريي ره سيني له باوهش گرتووه و كه مانچه يه كي له پشت باره
و هر به و جوړه ي كه ده ر كهوت، ناوه اش له بهر باراندا ون بوو

***

هموو جار كه پني ده ليم «نارامبه خش» ي، ده داته قاقاي پيكنين
وا ده زانيت پني راده بويرم، به لام من زور له وه سفكردنيدا وردم ك
باسه كه ديه سهر وه سفي نه و، هرگيز گالته ناكم. جارنيكان پني
گوتم: «ناخر نه مه كه ي پياهلدانه پياو به نافرته تيك بلي نارامبه خش.
لاني كه م له يه كه م چاوپيكنه وتندا شتي وا به زمانيدا نايه ت.»

منيش به شهرمه زارييه وه پيم گوت: «مه به سستم نه وه بوو ك
جوانييه كه ت نارامبه خشه!»

نه وهنده پيكني فرميسك به چاويدا هاته خوار. جا هر جارنيك
بيري دهنگي پيكنيني بكه م، پني ده ليم كه زور نارامبه خشه، تال
ناخيه وه بداته قاقاي پيكنين و ناخي منيش له گهل خويدا به ژينيت و
مليونان كوتري سپي له شه قهي بال بدهن، بفرن و بفرن و بفرن و
بفرن و ته نيا كاتيك بنيشنه وه كه جيم ده ميليت. كه ره تيكيان كه ياري
به پرچم ده كرد، گوتي: «ده زاني، فير بووم بروا به پياوي موونه رم
نه كه م! چونكه موونه رمه كان هميشه بانگه شه ي هه قيه ت ده كن.»

نهکات دواجار هم و په ژارده. رېگي مروغه مېرغه کړه. مروغه
 نه مامنه ته له بيوچته واني هه موو که سېکي داسې د ژارده چوښه داسې
 نه و باحه په که مروغه مېرغه کړه ددې بېرته هېچ نه مېرغه کړه
 خورايي نېيه و هېچ دامېرگېش دې داسې مامنه داسې هارگر
 بهخته ودرې پالسان پيوو ناييت ددقيکي نه ددې سووسين، ماهر نه ددې
 ليو به بارمار ددکات. ددمانحاته سهر قوالې کړي. نه ددې ددې
 زور قوالې له فلسفه قهې کړي اندا هېه.

پېش دوو دهيه که رېازم جي هېشت، پېم وا بوو کړه وژاري
 پېشې نافرته تانه، به لام ژيان فېري کړدم که کړيان پېشې مروغه
 سهر راسته کانه. هرچېند خوم به سهر راست نازانم، به لن پېم وا نېيه
 سهر راست بم و باکېشم پېي نېيه. له سهر ددېکاک هېچ پيوو ددې
 سهر راستي نه ماو دته وود. کي باکي به وود دهيه سهر راست پېم نه
 سهر ددېدا، راستگو و ته له که چييه کان له يهک جوي ناکه پيوو وای
 لي هاتوود گشتيان شيو ديان له يهک دهچيت و خهريک ددېرېانېان
 وهک يهکي لن ديت.

هه ست ددکهم نه ودم تپه پړاندوود که ژيانم به وودوه بکړم بو
 نه واني تری بسه لمېنم که مروغيکي باشم، هر به و جوردی که
 زور بهی زوری پياوواني عهردب ژيانيان له وودا به ههردر ددې و
 نه واني تری بسه لمېنم که باشن. وهک بلييت هر که له سکي دايکي.
 هاتوونه ته ددر، ودها تومه تیک درايته پاليان و نه مابيش هاتو
 بهدرو خسته وود و سه لماندني پاکييتي خويان بدېن

م س سوورم له سهر... ياني داني پيدا ددېم و خوشم به وودوه
 هه ددکېشم که هه نديک ددفتاري چوتم هه! هېچ شسهرم نه
 ددفتارانم ناکه م، چون نه دد مترسين، نه وام لي ددکې خوم به م
 بزاتم. پياو سالاړي به لکاندنې ناوېت، به لام مروغه ددې شسهرم نه
 هه مېشه پيوېستي به سه لماندنه. هر هه ددکې ماري هه ددکې

مردی وایه مروفیکی بینه خلاق بم. ئەم شتانە هیچ لە مروفیستنی
مەم ئەم دەرگە دەوێ بە لگە بە پێچەوانەوێ. هەست دەگم بە حوریک
حورەکان پالپشتنی دەگەن و منیش کە سێکم هەموو ئەو شتانە پێچ
را دەگرم کە پالپشتنی مروفیستیم دەگەن.

شەوێکیان، لە خاسە نووسەرێکی هاوریم پرسسی. بۆچی
دەنووسی؟

و دەمی دایەوێ: چونکە نووسین بە ئازارە و منیش چیژ لە
ئازارەکی دەبینم!

هەندێکەم کرد و بیدەگ بووم. بیرم کردەوێ چەندە سیکس و
نووسین لە یەک دەچن، بیرم لە تایی نووسین دەکرەوێ کە هەر
ئەو دەوی گرتە. ئێدی چاوم لە ئاست هەموو شتیکی تەوا کۆن
دەبیت. وەک چوێ ئەو کاتە تایی هەوێس دام دەگرت، جگە لە
جەستەیی کە لە نیوان باسکەکانمدا، چاوم یەک شتی تر نابینیت.

چەندە بو خوشەوێستی گرم تی بەر بوو، هیندەش بو نووسین
منیش وەک زوربەیی نووسەرە مەزنەکان... چونکە زۆریکیان لە پێدا
خوشەوێستیدا نووسین دەگەنە قوربانی و لە پێناو نووسینیشدا
خوشەوێستی!

ئەو دوستانەم کە چیژ لە ئازاری نووسین دەبات، هەمان ئەو
مروفیە کە لە سەر تەختەخەو هار دەبیت، چیژ لە ئازار دەبینیت و ئەو
ساتەرا جگە لە میوونی خۆی، دەستبەرداری هەموو شتیک دەبیت!

نووسین هاربوونە، سەرشتی، وەحشیی، شۆرش، هەلگەرانەوێ و
ملانە! نووسین پێکھاتنەوێ و دابراوەوێ.

پێکھاتن لە گەل خومان و دابراوان لە خومان ئەوێ وەحشییە کە
ئەلف و تا و عین و قاف بە دوو وشە کە لە هەمان کۆمەڵە پیت پێک

دورمه يک سيمت له ناره روتی ژباړ له کالکي، داودا پور دمه يه،
داودا دات په پيری دهم دمه يه گور دوتی دهر اودا ده سايو د له
چند به سوي به پياړک داسفرو حاسه هو دهر مده داس مووسه يک سر
که ناره روتی ژباړ له سهری داودا داس داسفرو و هک من پي وده
نوه حاسه هو دهر مده و مووسه دتکمان شسه کسي و سسفر
دهر دهری تیکل به ژيان ده کن؟

حيه نام پير فانه وه که له شوه يکي ناموتندا حاسکيان ليم پرسی

- شتيک ناموتندا و شيتی له بهک حيا دمه يه وه؟

دهستی بو سهر شام دريژ کرد و تاله فرمکی ده لگرت که به پاتو
رستنيه که موه مووسا بو، ما به بهر چاوموه هلی پری و ده
کورتي کوتی:

- تاله موويه کا!

حيه نام راستی کرد، نه وه ناموتندا که شيتما ده کن! هر نه وایر
واقعمان لی ددزن و له ده موو به قبيک دامان ددماير نامره دار
خوشتري هومکاري چيزو دمرگرتن و که مژده يمان، به سوي ترير پير و
دلگير ترين ساته و دخته کامان، باوه و کوفر، ملکه چي و لاله کامان
نه وه خانمان که گوروتن به بهر ژياناندا ده کن، حاس خويانی نيا
دديته وه و به ملکه چييه کی ساخته وه تیکه لی ددس، تا و امير به مده
که نه وه نیمه يي نه م ژيانه مان نامراندوه و هر نیمه شير که که م
شبه نه که مژده ييه ک که له ويسای نيه - به يودی دده يي

ناموتندا له تروپکی عبسندا گویر و ده له شسه ددس، ده لام پير
له م خاله نه ده ته تل له سهر ياندا نامينيت به هارچی چيروکی ميزو د
هه يه بگرير، داسه يک بو ددرمان ساروزينه وه که نيدا نامر دتک
عيشق شيتی کردنيست خانمان و برای لاله سسوزان ده کيل
پاريرگاری له نه قلیان ده کن، نه داهت له دزوار ترين خاله نه که مژده ييه

دهنگه ناهرهت له بهر خاتری عیشق ناوبانگ، خوشبختی که رامت و
خوږمته تی خوی و بگرد حیرانه که شسی بکات قوربانی به لام هورگ
نهغلی خوی ناخاته مه ترسییه وه، نه که رچی به کاربشی نه هیابت، ناخر
نافرهتان به دهگمن له عیشقدا، که لک له نه قلیان و درده گرن

هه نندی ناهرهت وا له پیاو دهگن هیچ ناره زوویه کی بو ژبان
نه مینی، هه ندیکی تریش وای لی دهگن باودهش به ژباندا بکات
دله داره که ی منیش تیکه له یه که له م دووانه، هه م ده مزیننی، هه م
ده مرییی! که لام نییه؛ چه ز دهگم بمرم و نازاری نه و جوداییه م له
کول بیته وه، که لاشمه؛ ده ترسم ساته کانی ته مهنم خیرا تیپه زن و
ده پاریمه وه بسره وی؟

ده لین گوايه ته مهنی په یوه نندیه کراوه کان، له ته مهنی ژبانی
هاوسه ریتی دریزتره، چونکه نه و بارودوخه ی که تیندا مروژ ترسی
له ده ستدانی نه وی تری هه یه، وا دهکات په یوه نندیه که هه میشه له
تروپکی که رموگوریدا بمینیتته وه، به لام هه ر نه م ترسه یه که له خو و
هه ناسه دانمان دهکات، نه م ترسی له ده ستدانه ده مانخاته ناو
گیژه لوو که ی ناسه قامگیری و، به پینخواوسی به سه ر بلنسه ی ناگری
شه یدا ییدا ری ده که یین و چیژ له که رمییه که ی ده به یین، تا نه و کاته ی
ده بینه قه رده برووت و هه موو هه سته کانمان له ده ست ده دین.

منیش پیاو یکم که که ر هه سته کانم نه بن، ژبان ده مشاریته وه.
مروژنیکم جگه له هه سته کانم، هیچ شتیکی تر به زیندوویی نامهیلبته وه.
نه وه هه سته کانم هانم دده ن بنووسم و موسیقا بژه نم. هه لبت ته نیا
پارچه یه که ده ژهنم که به تاسه ی بیستنییه وه م، ده قیک ده نووسم که
خویندنه وه ی سه رسامم بکات.

که ر خواز یاری خویندنه وه ی کتیبیکی و هیشتا نه نووسراوه، نه وا
خوت بینووسه!

نووسیندا، ته نیا بیت و وشه بچیته زارمه وه. نووسین هر ته نیم
سکت و بهس، به لکه به کز هه ست و بیرۆکه کانی خومندا ده دات. ح
بی نه وهی ناکم به جه سته م بیت که روحمی له خویدا په نا دوه و به
زیندوویی هیشتوویه تییه وه. به ته واری زۆده چمه دونیای نووسینه وه.

له قوماعی نووسیندا، تامی خوراک ناکم. جگه ره به جگه ره پز
ده کم و شله ژاو و هه ره مه کیانه ده خوینمه وه. تا سه ر نیسقل
وه حشیانه موسیقا ده ژدتم و ته نیا کاتیکیش چاوم ده چیته خه وده که
زور مه ست ده بم. باخود به سه ر پیانوکه وه له په لوپو ده که وم و دواي
چوار پینج کاتر میر خه به رم ده بیته وه و ده بینم ناسه واری دوکه کن
به روخساری شه که تمه وه ده رچووه.

نهم شسیتییه ی که نه زموونی ده کم، تا دیت خراپتر ده بیت. ودلی
خو ناشتوانم جله وی بگرم. که باس دیته سه ر نووسین، جله وی خوم
پی ناگیریت، به ده م نووسینه وه هیزیکی شاراره ده مجوولینیت و زور
بوهمییانه لیده خورم و شه رمیشی لی ناکم، چونکه هه میشه بروام وا
بووه که سرووشی نووسین جگه له باریکی جادویی هیچی تر نییه.
نووسه ره کان کومه لیک مروفی جادولیکراون و هر که سیش جادوی
نووسینی لی بکریت، هیچ نزا و چاره سه ریک دادی نادات.

بیتام خووم به موسیقا و نه ده به وه گرتووه و به هونه ریکی
جوانیان ده بینم، بهس تیناگه م بو هه ردووکیان له یه ک کاتدا می شکم
داگیر ده که ن. که ده نووسم، به سه ر سه رمه وه نوته موسیقییه کان سه ما
ده که ن، کاتیکیش ده ژدتم، گرگانی بیرکردنه وه کانم ده ته قیته وه و ته نیا
کاتیک هیور ده بیته وه که بیرکردنه وه کانم له شسینوهی مره که بنا
ده ژین.

سه رباری «شوپانیست» یم و نه و ریز و دلسوزیه ی که بو
شوپانی مه زتم هیه، به م دواپیانه مه یلم چووه ته سه ر ناوازه
خوره لاتیه کان. جگه له م ناوازانه، عه ره ب نه یتوانی و ناشتوانیت

ئاوازگەلى ۋە ھەنەرىيەتدارانە ئىنقىلابىيەت بەللى. ھەكە لەم ئاۋازانە ھەنەرىيەت
 دەستىگى ئورد و قانۇن^۱ دەكەم، شىعەرە ئەندەلۇبىسىيەگە ئاۋازانە
 نەھەلەندىيەگە،^۲ ئوتە شىعەرەسىيەگە، دوور لە كەشى باج و ھەندىر و
 موزارت و بىتھۇن، دوور لە شۇپانى مەزەم.

ئارام كە داخو ئەم مەبلە بەتتەم ئامازەيەكى ترسىماكە پال
 بەلام بەم دوايىانە سىل لە ھەموو ئەو شىتەنە دەكەمەۋە كە
 ھەرەبىوون و رۇژھەلاتىبوونى خومەۋە دەمبەستەۋە دواچار
 موسىقىقا شىوناس و رەگورىشىيەكى نەتەۋەيى نىيە، تەنەت كە
 بىدەينە پال خاك ياخود رەچەلەكىكىش. كەۋايە بو زىرەم لە موسىقى
 رۇژھەلاتى كەردوۋە، ۋەك بلىيت دەترسىم سەرم بە قوردا بىكات و
 بىمباتەۋە سەر خوشەۋىستىيەك كە پىم ۋايە بە تەۋاۋى رەگورىشىيە
 لە دىلدا ھەلەكىشاۋە؟

ھەز لە «ئەي ساقى» ئىبن زوھر^۳ دەكەم، «بارانت بو بارى»^۴
 ئىبن خەتەب،^۵ لەگەل «كە دەستى كەردە لەنجەۋلار» كە ھىشتا نازانى
 ھى كىتە.

۱. قانۇن: ئامېرىكى موسىقىي ژىندارى رۇژھەلاتىيە و بە باۋكى ھەموو ئامېرە
 موسىقىيە ھەرەبىيەگەنى تر دادەنرىت. «و. ك»

۲. جۇرە ئاۋازىكى رۇژھەلاتىن، بو ھەردوۋ جۇرى گۇرانىي خەفەتبار و شىادىيى
 دەست دەدەن. ئەم جۇرە ئاۋازە بە ناۋى شارى نەھەلەندى ئىرانەۋە ناۋ نراۋە. «و
 ك»

۳. ئىبن زوھر (۱۰۹۴-۱۱۶۲) فىزيان، نەشتەركار و شاعىرىكى ھەرەب بوۋە، لە
 شارى ئىشەبىلىيە لە دايك بوۋە، لەگەل ھەردوۋ زانا ئىبن رۇشەد و ئىبن توفەل
 باشتىرەن پزىشك و زاناي سەردەمى خۇي بوۋە. «و. ك»

۴. ئىبن خەتەب (۱۲۱۲-۱۲۷۴): نووسەر، مىژۋوناس، فىزيان، شاعىر، سىياسىيەت
 ھەرەب بوۋە، لە ئىسپانىا لە دايك بوۋە و لە ولاتى مەغرىب كۇچى دوايى كەردوۋە
 زۇربەي شىعەرەگەنى بەسەر دىۋارى كوشكى سوورى غەرناتەۋە ھەلەكۇلارون. «و
 ك»

بیری موسیقای خهفته تبار، قه سیده روحانییه کار، شیعره ی عبودیه
و ماجن^۱ ده که م، ئارده زووی شهوانی به زموره زمی عه رده بی له کاللی
داوم که له یه ک کاتدا هم پر له هه مستوخو مستن، هم زوریش
خه مگین.

عه رده به کان که لیک نه گبه تن، چونکه شتیک له خاک و میژووه که بان.
هه رچه ند هه ولی سهرینه وهی بدهن، هه ر تیا یاننا ده مینته وه.
عه رده بکه رایبی نه خوشییه کی بوماوده ییه و چاره سه ری نییه، نه خوشییه ک
که له هه ر کوی بین و بو هه ر کوی بچین، وه ک سسینه ر پیمانه وه
نووساوه. ته نانه ت گهر بمانه ویت و هه ول و ته قه للاشی بو بدهین.
ناتوانین له کول خومان ی بکه ینه وه.

موسیقای عه رده بی جوره جادویه که که مروف ناتوانیت لینی تیگات
و جیگره وه ششی نییه. منیش پیاوینکم که ته نیا و ته نیا جادوی هونه ر
کارم تی ده کات.

هه ندیک پارچه موسیقا هه ن، په لکیشی نه و دیو گه ردوونم ده که ن.
هه ندیک پارچه هه ن، بی چه ندو چون به رزه خین، چونکه که گوینان بو
ده گریت، هه ست ده که یت له مه ودا که لیک ی بیکوتا دا گیت خوار دووه.

هه ندیک پارچه دلمان ده به ن، ده مانمرینن و گیانمان به به ردا
ده که نه وه! بیرمه یه که م جار که گویم له رینگه ی ئاوریشمی کیتارو^۲
گرت، به راده یه ک بو نوبه رامه ی عیرفانی به شه وه که مدا پژاند که

---

^۱ جوره شیعریکه تینیدا شاعیر وه سفی دلداره که ی ده کا. غه زه لی ماجن ده بی به دوو
به شه وه: غه زه لی خاوین، غه زه لی پرووت. غه زه لی خاوین نه وه یه شاعیر بی ناوهینان
و وه سفکردنی نه ندانه کانی جه سته ی یار، به دلداره که پدا هه ل بدا، به لام له غه زه لی
پرووتا، شاعیر سل له هیه ناکاته وه و به ناشکرا و به شیوه یه کی ئیرونیک و وه سفی
جه سته ی یاره که ی ده کا. «و. ک»

^۲ Silk Road: رینگه ی ئاوریشمی گورانییه که له لایه ن کیتاروی هونه رماندی
یابانییه وه له سالی ۱۹۸۱ دا بلاو بووه وه. «و. ک»

— به هر حال، زورده می که دیار یه کم بو هیاوی، نه لام هه ووه حیار
بیرم ده چی بنده می' با بلین بهر له وهی بنده می. جیم دهمیلی.
به کالتووه کوتی:

— رہنګه تا دهګه ریښته وه من لیره نه ماښ!

دیارپیه کهیم هینا. نهو دیارپیهی که چهندان هفت لاسار
کتیپخانه که دا چاوه ریی نهو بووه بمینیته وه و بیبات. هیچم سگوت.
هر واه بهرده میدا دامنا و چوومه وه سهر کورسییه کم.

که سنووقی دیارییه که ی کرده وه، بروکانیی به سه رسامیه وه
هه لبرین و تاسه مه ندانه که وته هه لدانه وه ی نه لبرو مه کانی نه ندری ریو
- نه ندری ریو.

- وای بو چووم حهزت له والتز بی.

— بوچی به دیاریکراوی والتز؟

– پروژیکیان که گویمان له «شه‌وانی نه‌نه‌س له فییه‌نا» ده‌گرت
گوت که حه‌زت له و جوړه موسیقاییه، ئی که سیش هینده‌ی نه‌ندری
ریو له والتزدا شارده‌زا نییه.

- چیی تریشم به دله؟

- تھی تو دہزانی کہ من کیم بہ دلہ؟

— مہمم، شوپان، ٹولتیر، فہیرووز، دہرویش، فرانک سیناترا، بیٹر،
چای ٹینکیزی، بلووسہ کانی رالف لورین، قاتی ٹہرمہنی!

۱. گورانیه کی عهده بیه، نه حمه د رامي ده قه که یی نووسیه وه، فهریت نه ترهش نوری بو داناوه و نه سمه هانیش له فیلمی «عیشق و توله» را گوتهویه نی. «و.ک»
 Frank Sinatra (۱۹۱۵-۱۹۹۸): فرانچیس نطیرت سیناترا گورانیه ز و ناکریکی
 بهناوبتگی نهمریکیه. خیزانکه ی نیتالی بوون و نهوکت و مک پندهر چوربووه
 نهمریکا، به لام خوی له نیو جیرمی له دایک بووه. بهکتیک له دیارترین نازمکی مسک

Scanned with CamScanner

پیاوان پیاوان وایه زور له ئافردهتان زیرهکترن. که چی نهوه هه
ئالوزیش بیت، بهلام لای نیر هه ئاستی ژیری نزمتره و. تهاته له
جیهانی ئازلهکانیشدا سرووشتی نیرهکان شتیکی وای له سرووشتی
مروغه نیرهکان نهگهراودهتهوه.

جارجاره بیر له جیاوازی پیاوسالاری و نیری خوم دهکه موه
پیاوسالاری و نیری، مشتومرینکه که له دونیای روزهلاتدا ئاییتوه.
به نایبته لای نهو عه ره بانهی که به شینوهیهکی وهه می
«پیاوسالاری» یان کهوره کردوه.

لهو سالانه داواکاری دانه زانندی نووسه ری نویم له رۆژنامه دا
پن گیشته. پینشنیاره که له لایه ن جیهادهوه بوو، چونکه هه میشه له
هه لیزاردنی لاوه به هره داره کاندایه متمانهم پنی دهکات. داواکارییهکی
خسته بهردهم که کومه لیک وتاری له گه ل بوو که ده بوو بیانخوینمه وه.

له کاتی خویندنه وهی نموونهی داواکارییه کیاندا که نووسه ریک
ئامادهی کردبوو، بینیم ئاماژهی راست لهو خانهی ره گهزه دراوه که
نیر و منی له یهک جیا دهکاته وه و له سه ری نووسیوه «پیاو»، نه مهش
سه راسیمه ی کردم. نه م وشه یه ی که نه مده زانی نووسه ر له رینه وه
ویستوو یه تی چ په یامینک بگه یه نیت، منی تاساند. ئاخه یانی چی
ره گهزت «نیر» ه! نهوی رۆژی، هه ولم دا شینوهی نووسه ره که وینا
بکه م، چونکه وینه ی که سیی خوی له گه ل ژیا ننامه کهیدا نه نارده بوو،
وهک بلیت نیری تییه که ی، له بری هه موو شتیکی تر بیت.

که چاوم پنی کهوت، بو نهو پیاوسالارییه ده گه رام که بانگه شه ی
بو ده کرد. بیر کردنه وه کانی شتیکی وایان تیدا نه بوو شانازیان پیوه
بکات، جهسته شی به هیز و که ته نه بوو، لاوینکی لاوازی کونه په رست
بوو. هه ست ده که م سه رچاوی نیر سالارییه که شی هه ر نه م بیر کردنه وه
رزیوانه بوو.

1888

شویب و دیگران به تاسیسی زیاده بود، مگر من و دیگران زیاده
من و دیگران و مگر به زیاده و دیگران زیاده و دیگران زیاده
شویب و دیگران به تاسیسی زیاده بود، مگر من و دیگران زیاده

خمسور - از عسل که بیگانه و سر، پستان سر شده است و در
عسل است و یک بنده است و سر است و یک روستی و در یک روستی
مسلر همدی روز مانده است و یک روستی و در یک روستی
روزه است و یک بنده است و سر است و یک روستی و در یک روستی

مکتبہ اسلامیہ دارالعلوم دیوبند

زسل مدخله مکره یک سکه و بی حلاوتی در دهان
 و یک به یک سکه و بی حلاوتی در دهان
 و یک به یک سکه و بی حلاوتی در دهان
 و یک به یک سکه و بی حلاوتی در دهان

سوارزده و ده کاریه که تا زور جیساوازه کس
چو کس جیساوازه بن دواچار ژیاویش وهک
هرگیر پهی پی ماله بن

مر و نهو، خه و بین یار رومان، خه و بین و هرشتن
په یاحود رومانیک که نااکی می نووسبو پهنی
خاریکی لئی پرسیم:

- هر وای دانیین مروفت نیم، نایا دتوانین پیکه وه بهردوام بن
- بی گومان!

- چونچونی؟
- هر بهو جوردهی که هه نیبه عل^۱ باودری پهی هه بوو، یار نهوت
چاردسهریک دهوزینه وه، یان حومان چاردسهریک دروست دهکین
خه دهیه کی کرد:

- هانیبال! بروات به خوورافه ی هانیبال ههیه؟
- هه نیبه عل خوورافه نیبه!
- بهس له بهر نه وهی قرتاجیه کی^۲ روزه لاتیه؟

^۱ هانیبال یاحود هه نیبه عل: رابهریکی سهرباریی قرتاجیی سهر به خیرایی مبنی
بوو دانیانی روزی له یواری سهربارییا کردوو و تا نیسنش که که له هه
به خنسه و فیلوت له که و دانیانه کانی دهینریت هانیبال هه وو هه رایی موی
حسنه که ناگوو روما دایر بکات و ناوی خوی وهک به سساله پک له میزووه
ههینه وه به شیکی زوری ولاتی نیثالیا دایر دهکات و بریکی ۱۵ سال که ماروی
روما دوات. نورمان شوارزکونی جه نه رالی نه مرگی دهلیت له هه گری که هه وه کی
سساله هه وو که س زیاتر سوورم له ته کنیکه کانی هانیبال وه ککرت هو که
^۲ شسار سناتییه و شیمپراتورییه تیک بووه که فهرانده وایی ناو دهکاتی دهوی
سویی کردوو دهستی به سهر نهو حیینه دا گرتوو که پیشتر هه نیبه کی تر

ناتوانیت بمانخاته پیکه نین، خه یاله ناماقووله کانی عیشقمان بیر دینه وه
و پنده کهین.

عیشقی راسته قینه نه وه یه که سه رباری هموو شت، زهرده یه که
به سه ر لیومانه وه بنه خشیتیت. هرچند یادگاریی نه م عیشقه به سوئی
بیت، هرچند خه مین و تال بیت، به چاوپوشین له وهش که چون
کوتایی هاتووه، هر نه م خوشه و یستییه که ویرای برین و
قه تماخه به ستنی زامه کانمان، بزه دهخاته سه ر لیومان و وامان لی دهکا
پیکه نین.

به لام زور جار ژیان ناچارمان دهکات بژارده تاله کان هه لیزیرین و
به دم نازاره وه بنالینین.

له ژیاندا زوو زوو له م ته نگزه یه وه ده کلین: نه وهیش که نه م
حاله تی «ته نگزه» یه له ناخماندا جیی ده هیلیت، بیری لاناچیت و
به چاوپوشین له وهی که چه نیک کاتی به سه ردا رویشتووه، تا نه به ر
زیندوو و خویناوی و هه وکردوو ده میتته وه. نه م حاله تانه هینده
زووخاو به دلماندا ده کهن که رو حمان له تاو نازار خه ریکه شق بیات.
دانی پیدا ده نیم له کاتی خه فته خواردندا لاواز ده بم. هیزم له به ر
ده بریت و ماسوولکه کانی دلم خاو ده بنه وه، زمانم لال ده بیت و
بیرکردنه وه کانم سر ده بن. زور له مه ده ترسم، چونکه تا راده ی مردن
که مژه م دهکات.

دایم بیر ده که مه وه که ئایا شایه نی نه و هه موو خه م و په ژاره یه م!
بیر ده که مه وه تو بلینیت خودا له پای شتیک که لینی تیناگه م، یان
شتانیک که لینیان تیناگه م، سزام بدات! به لام خو تیناگه م، که وایه چون
بریار له سه ر شتیک به دم که لینی تینه گه م!

هه ندیک جار هه ست ده که م خودا ته نیا له پای رده فتاره کانم سزام
نادات، به لکه له پای بیرکردنه وه و هه ست و هه موو نه و شتانه ی که

خوشم دهوین و نهوانهش که خوشم ناوین. بهلام خو خودا لهوه
دادپهروه رتره. نهی که وایه بو جاروبار نهه ههسته سهرم تی دهکات!

دهلین تاریکترین کاترمیرهکانی رور هر نهوانه که له
خورمه لاتنهوه نریکن، بهلام کاترمیره نووته کهکانی من بهردهوام توول
دهکیشن و نهو گزنگهش که چاوه ریم، هیشتا که زور دووره. نه
تاریکیه که دهویهوه و نه پرشنگیکش سهری دهرهینا و ترسیشم
لهوهی که هر وا دیلی شهوه نووته کهکان بم و له چاوه پروانی گزنگدا
بمینهوه، برستی بریوم. هر وهک گه رانهوهی نهو که کهس تینی
ناگات. که گه رابووهوه، نامه یه کی له سهر قه نهفه ی «شوقه که مان» بو
جی هیشتبووم. به په نهجه که لیکي تامه زرووه کاغه زه کهم راکیشاو
دهستخه ته جوانه کهیم بهرچاو کهوت که نووسیوی نه حلام
موسسه غانمی دهلی: نهو شتانه ی که لاما نهو زیزن دهیاننووسینهوه،
نهک نهوهی بیانلین، چونکه نووسین دانپیدانانیکي بیدهنگه. منیش
دانی پیدا دنیم که زور بیرم کردی، یهک دهبینین!

(یهک دهبینین! یانی چی یهک دهبینین، که ی یهک دهبینین؟! وا
دهزانی تا سهر من لهه چاوشارکیتی سو سه کردنه بهردهوام دهیم و
پشوودریژیم کوتایی نایهت؟)

چیژ لهوه دهبینیت په یوه ندیه که مان هر وا ته مومژاوی بمینیتهوه؟
وهک ئافره تانی تر سل له شاراو هی ناکاتهوه؟ یانی هر بهوهنده
قایله؟

له ماوهی دوو دهیهی رابردوودا، هه می شه هه سستم دهکرد
هاوسه رگری جوریکه له جورهکانی کویلایه تی، وهک حاله تیکی
نه گبه تی خو خوازانه، باریکی مازوخیانه، بگره تا سه رئیسقاز
مازوخیانه لیم دپروانی.

سهیره، له وهتهی نیشتمانم جی هیشتووه بیرم له هاوسهرگری نه کردووه ته وه، ویرای ناسینی سه دان کچ، هرگیز روزیک له روزان که لکه لهی هاوسهرگری له گهل یه کیکیاندا، له سههری نه دام، به لام دلداره کهم هموو سوسه کانمی لنکاوقووچ کردنه وه و سههرله بهری ناره زووه کانی گوریم. نه وهتا ناره زووی خانه یه کی «راسسته قینه» ده کهم که هر دوو کمان کو بکاته وه، ده رگه یه ک که له کاتی گه رانه وه مدا بوم بکریته وه. دهمه ویت به یانیان که ته خته خه وه کهم جی دهمیل، بیینم نهو خه وتوو و دلنیا بم که له کاتی گه رانه وه مدا لهوی ده بیینمه وه و ده ستبه ردارم نابیت، یان بروا.

بهس عیشق پال به نیمه ی «مروقدوست» —ه وه ده نیت که ده ستبه رداری هموو شتیک بیین. به لی له پیناو نهو که سه، یا خود نهو شته دا که خوشمان ده ویت، واز له دارو به رد بهینین. که نیشتمانم جی میشت، خیزانه که شمم جی هیشت و بی هیچ په شیمانی و ناوردانه و دیه ک هموو داوینکی وابه سسته ییم به وانه وه پچراند. بویه نه م کاره م کرد، چونکه چیت نه خوشم له خوم ده هات، نه له وانه ش که خوشم ده ویستن. کچیکم خوش ویست و نه متوانی به دهستی بهینم، ئیدی نه شتیک مایه وه خه فته تی بو بخوم، نه شتیکیش که بکریته له دهستی بدهم، به لام بیر ده که مه وه که نهی نه گهر کاتی رویشتم دایکم له ژياندا بو وایه، داخو ده مویرا بروم؟ ئایا وهک هموو نه وانه ی که له خوینی من بوون، نه ویشم جی ده هیشت؟

من مرو فیک بووم که باو کم ویرای هموو به دکاری و خه وشه کانی، هر خوشم ده ویست، به لام نهو په یوه ندییی که کور به باو که وه ده به سستیته وه، وهک نه وه نییه که کور به دایکه وه ده به سستیته وه! همیشه دایک گه وره ترین خالی لاوازی ژيانی پیاوه، با چه ندان دهیش بی نهو که سه رویشت بیت، وه لی یادگاری دایک همیشه به نازاردا! جا چ نازاریکیش!

ئىستە نازانم باوكم له ژياندا ماوه يان نا! بهلام ئەو نامانەى كه له
كوئايى ستوونى هەفتەى رۆژنامەدا بۆ ئىمەيلە لاوهكيبهكم دىن، بىم
دەلێن كه هيشتا زىندوو. جنيو، نهفرەت، تۆمەت و گشت ئەو
هەرشانەى كه له لايەن كەسە نزىك و هاوئىشتيمانەكانمەوه بىم
دەگەن، هەموويان ئاماژە بەوه دەدەن كه هيشتا باوكم زىندوو. ئاخىر
گەر بمرەب، ئەوا له پى نامەيهكى پر له رِق و كينهوه، ئاگادار
دەكرامەوه.

بىر دەكەمەوه باوكم دواى دوو دەيه له دوورى منىش، هەر
پياويكى توند و كەللەرهقه و ئامادەيه له پىناو راگرتنى دلى كۆمەلدا.
نزيكترين كەسى خۆى بكاته قوربانى. بهلام هەندىك جار بىر
دەكەمەوه، سەرزەنشتى كى بكەم؟ ئەو، يان خۆم؟ ئەو بوو وازى له
كۆرە لاوهكهى خۆى هينا كه هەموو ئاواتى ئەوه بوو هاوسەرگرى
له گەل خوشەويستەكهيدا بكات، يان ئەوه من بووم كه شەقىكم له
هەموو ئەو شتانه هەلدا كه بەوهوه دەيانبەستمەوه و بەمەش ناچارم
کرد دەستم لى بشواتەوه؟

دواى رۆيشتم، هەرگىز رۆژىك له رۆژان باوكم دەستى
گەرانەوهى بۆ دريژ نەكردم، بەلكه به پىچەوانەوه، براكانم لى دانىشتن
و له ماوهى هەموو ئەو سالانەدا تەنيا ئىشيان ئەوه بوو نهفرەت و
جنيوكانى باوكم له پى كۆمەلىك ئىمەيلەوه كه ليورپيژ بوون له كينه
و رِق و شەرم لهوهى سەر بەوانم، بۆ من بنيرن. هەر ئەمەش واى
کرد هيندهى تر خۆم دوور بگرم، ياخى بىم و ئەوهندى تريس
دەستبەردارىان بىم.

له كۆمەلگەيهكى وادا، گەورەترين تاوان بەرانبەر خيزان و
خيلهكەت، ئەوهيه كه له پرسىكدا لىيان جياواز بىت. خوشەويستى
منىش بۆ لهيلا لادان بوو و بريارى هاوسەرگرىيهكهشم گوناخىكى

گه وره. نه وه با هر باسی نووسین نه کهین که کوفریکه کهس لیمی قبول ناکات.

له کومه لگه یه کی هاوشیوهی نه وهی که لینی ده ژيام، گهر بته وی به نازادانه بنووسیت، خوت تووشی ته کفیرکردن و هه ره شه و لپرسینه وهی فره می و نافه رمی ده کهیت، هاوکات خوشت ده خه یته مه ترسییه وه! نووسین واته سه رکیشیکردن به ژیان و سه لامه تی و سه قامگیری و سامان و منداله وه. منیش سه رکیشیم به هه موویه وه کرد، چونکه نازاد بووم و خاوه نی شتیک نه بووم که پوژیک ترسی له ده ستدانی هه بیت.

وا بزانه نیشتمانم جی هیشته تا سزای خیزانه کهم بدهم، پیم وا بوو دووری من کاریکیان پی ده کات له په شیمانیدا بمرن، به لام پویشتم وای کرد زیاتر رهد بکریمه وه، پویشته کهم منی کرده سه رده سته ی گومراکان! نه وان جگه له پاریزگاریکردن له دابونه ریته کانی خیزان، شتیکی تریان نه کرد! نه و کاره به هه له و تاوانیکی مروخانه نازانن که به رانبه ریان کردم. له پیناو به رژه وهندی خیزاندا خویان لیم به ری کرد و، نه مهش بو پاساودانی کاره کهیان به سه، ته نانهت گهر باجه کهشی به خوشبهختی و چاره نووس و به رژه وهندی من بدریت.

نیسته چه نده رقم له و خیزانه یه، هیندهش به تاسه ی پیکه وه نانی دانه یه کم. وا بزانه هه رگیز پیشتر بیرم له هاوسه رگری نه کرد بووه وه، چونکه نه مده ویست خیزانیک پیک بهینم و سته م له نه دامیکیان بکه م، جا نه م سته مه به نه نقه ست بیت یان نا.

هه رگیز نه مزانی که چونچونی پیاوان هاوسه رگری ده کهن، چون دهوینر مندالگه لیک بخه نه وه و ده ست وهر بده نه چاره نووسیان (هه لبهت گهر جله وی نه گرن). نازانم چون وهک غه ریزه یه کی مروخانه له م هه موو ویرانکارییه ده پروانن. هه رچه ند پیشتر بریارم دابوو

هاوسه رگری له گهل له یلادا بکه م، به لام نه و بریاره م هرگیز ئاقلان نه بوو، به لکه بریارینکی سوزدارانه بوو که ته نیا به کومه لیک هستی هرزانه و ناره زووی گرگرتوو پشتته ستوور بوو.

نیسته ده زانم که گهر بگریمه وه نه و سه رده مه، هاوسه رگری له گهل له یلا ناکه م، چونکه بریاری هاوسه رگریه که م کالفامان و خوشه ویستییه که شم ناشیانه بوو، له بهر نه وه ی یه که م نه زموونم بوو؛ نه زموونیک که به سه رچلی دهستی پی کرد و به قوربه سه ری کوتایی هات، به لام نه مه به هیچ جوریک پاساوی نه و کار و قوربانیه گهره یه نادات که خیزانه که م به منیان دا.

رؤژنیکیان خویندمه وه زوهه یرهدین بابری^۱ ئیمپراتور که کوربه کی نه خوشیه کی کوشنده ده گریت، له خودا ده پاریته وه نه و به لایه له سه ر کوربه کی لا بیات و بیخاته سه ر خوی. له خودا ده لالیته وه کوربه کی رزگار بکات و خوداش به دهم نزای پاشا مه زنه که ی مه غوله وه ده چیت. کوربه که ی به ته واوی باش ده بیته وه و باوکه که نه خوش ده که ویت. کاتیکیش دکتوره کان له سه رتاسه ری ئیمپراتورییه ته به رفراوانه که وه دین تا کوو چاره سه ری بکه ن، بابر ناهیلیت هیچ که س چاره ی بکات و بریار دده کوربه که ی که داوا ی له خودا کردبوو تیماری بکات، نه جات بدات و بی هیچ مله جیره یه ک خوی به دهستی مه رکه وه ددهات.

نه وی رؤژی بیرم له وه ده کرده وه که باوکی من و نه م ئیمپراتوره، بارته قای ئاسمان و زه مین جیاوازییان هه یه. باوکم هرگیز مرو فیک

---

۱. زوهه یرهدین بابر (۱۴۸۲-۱۵۲۰): جیگره وه ی عومه ر شیخ میرزا و دامه زین ده سه لات ی مه غولی هیندی بووه. له پال نه مه دا کومه له ی فرمانره وایانی مه غولی هیندی پینک هیناوه که نزیکه ی ۲۰۰ سال فرمانره وایی نیمچه کیشوره ی هیندی کردووه تا سالی ۱۸۵۷ موحه ممه د به هادوور شا که دوا هه مین ده سه لاتاری مه غوله کان بوو، له لایه ن به ریتانییه کانه وه تیک ده شکینریت و نه مانیش کوتایی ده سه لاته که یان دیت. «و. ک»

مه زن نه بووه، پياوړيکي ئاسايي بووه و برېواي به دابونه ريت هه بووه،
تړند باوه شې به نه رېته کاندې کړدووه و کومه لگې په رستووه، نه له و
ساته دا که دهکرا له بهرچاومدا مه زني خوي بنوښت و له بهر خاتري
من به پړوي هه موواندا بوه ستيته وه، شه قېکي له باوکايتي خوي
هه لدا و چووه وه گه لي خيل و ده ست له ناو ده ستي نه وان به پړوي
مندا وه ستايه وه تا به خته وه ريم لي بستي نيت.

به دريژايي سالاني رابردو، بيرم له مه نه کړدبووه وه، زور به دواي
نه وه دا نه چووبووم که چي له نيوان من و باوکمدا پړوي دا، زور
سه ري خوم به وه وه نه ئيشاند که چيم له دواي خومه وه چي
هيشتووه. وام ده زاني هه مووويم تپه راندووه، به لام ده رکه وتني
دلداره که م، سه ري رابردو و ئيسته يه کي به سوي و شتيک له
ته لېسمه کاني داهاتووشي هه لدايه وه. پړووتوقوت خوم له به رده م
نهم شه پولي ئيش و ئازاره دا بينيه وه و بوم ده ر که وت له و
رابردووه وه گلاوم که پيم وا بوو رزگارم بووه لي و به جي هيشتني،
توانيومه لي هه لېيم.

(فيکتور هوگو دهلي: نيوه ي ته مه نمان له چاوهرواني نه واندا
به سر ده به ين که دهکريت خوشمان بوين و نيوه که ي تريشي له
مالئاوايکړدني نه وانده ي که خوشمان ويستن. منيش نيوه ي ته مه نم
چاوهروانيم کړد، به س پيم وا نيه به توانم نيوه که ي تري له
مالئاوايکړدندا به سر به رم.)

قه ت بيرم له وه نه ده کړدوه عيشق به م جوړه به روکم بگريت،
نه به م شيويه سر هه لېدات، هينده خيرا جني خوي بکاته وه و به م
ئالوزي، دوودلي، چاوهرواني و بېدنگيه وه به گ دابکو نيت، وه لي
ئاخري به م جوړه سه ري ده رهينا و نه زمووني دوورودريزي ژيان،
سالاني بيهووده، ميژووي خه مه کانم و هه لسه نگاندني هه موو جوړه
مروفيک و چه ندان ئا فرهت، وام لي ده که ن بي سي و دوو کړدن برېوا

بکەم کە ئەمە خوشەوێستیی راستەقینە ی ژیانمە و گەر بیدۆرینم، ئەوا
خوشەوێستیی ژیانیشم دەدۆرینم.

کە نامەکەیم خویندەو، هەستم کرد لەنیوان شادی و خەمد،
لەنیوان نائومیدی و ئومێدا تیا ماوم، هەستم کرد نە دەتوانم
هەستەکانم دیاری بکەم، نە بیرکردنەوێکانم رێک بخەم، بیر و
هەستەکانم بەسەر یەکا دراون، نە خالێکی راکر هەیه خۆمی پێو
بگرم، نە خالێکی جیگیر کە تێدا بسەرەوم، بەلام خۆم بە هیوای
مانەوێدا هەلواسی، لە شوقەکا دا ئۆقرەم گرت و چاوەروانیم کرد
ببیری... تا دەر کەوت!

ئێوارە ی ئەو پۆژە هات. کلیلەکە ی با دا و هاتە ژووری، منیش
هەر وا لەسەر قەنەفەکە دانیشتبووم و چاوەرێ بووم. بە چاوانیکی
درەوشاو و در و خرۆشاوێوە لێی روانیم، بەلام من سەرباری گری
تاسەم، هەلنەستامەوێ پیشوازی لێ بکەم و هەر وا بە بێدەنگی
کەسیکی گەییکەری توورپەوێ کە دەیهوێت تۆلە بکاتەو، تەماشام
کرد. لێم نزیک بووێوە و لە بەردەمدا دانیشت، دیوانەکە ی مەحمود
دەرویشی لە دەستدا دەرھێنا و بە دەستیێوە گرت. سەری پەنجە ی
شایەتمانی بە چەناگەدا دەرھێنا و بە دەنگیک کە دەتگوت دەنگی
بەسامی هاتنەخوارەوێ سرووشە، گوتی: «دەزانی ئەم بێدەنگیەت
کێم بیر دینیتەو!»

بە تامەزرۆیی کەسیکی خۆبەزلزانەوێ لە سیمای ورد دەبووێوە
و هیچم نەوت.

بە مەکر و نازەوێ بەردەوامی دایە قسەکانی: «جۆرج ئیلیەت
دەلی، سۆزی خاموش، جگە نیشانە یەک لە نیشانەکانی خەفەت هیچی
تر نییە.»

— پێت وایە سۆزم خاموش بوو؟

- بەلگە ھەست بە ئاگرى سۆزى دەكەم، بە رادەيەك كە وئىراي
خەمەكانت، خەرىكە بلىسەكەي لىرەم دەدا!

- بۇ تاهەتايە دەمەوتى!

- ھېچ كاممان بىروامان بە ئەبەدىيەت نىيە، ئىتر بۇچى پىت وايە كە
ئارەزوۋەكانت نەمەر دەبن؟

ھەستامەوۋە و ئامىرى ئامادەكردنى قاۋەكەم داگىرساند. چەند كلو
شەكرىكم خستە كوپەكەوۋە و ساردوسرانە پىم كوت:

- بەھەر حال! جۆرج ئىليەت ژنە نەك پياۋ!

بە توورەيىيەوۋە كوتى:

- جا چىيە!

بى ئەوۋەي ئاور بەدەمەوۋە كوتى:

- چىيە كە لىم دوور دەكەويىيەوۋە شىت دەبى؟

- توش كە لات نەبووم، بىياك بووى؟

كوپە قاۋەكەم ھەلگرت و لەسەر قەنەفەيەكى دوور لەوۋەوۋە دانىشتم.
جا كوتى:

- بىزار بووم! لەم ھاتن و نەھاتنە بىوادەيەت بىزار بووم! بىزار
بووم لەوۋەي كە بە ئارەزوۋى خۆت دەگەرئىيەوۋە، لەوۋەي كتوپر ون
دەبى و دەر دەكەويىيەوۋە.

- كەمى پىش ئىستە وىت كە بۇ ئەبەد مەنت دەوى! ئىستەش دەلىنى
بىزار بووى!

- لەم يارىيە بىزارم، لەوۋەي كە چاودىرەت بىكەم و نەزانم كىنى و
كى نىيت.

- حەز دەکە ی سەرکیشیم پێوه بکە ی؟
 - بە لکە حەز دەکەم لە گەلتدا سەرکیشی بکەم.
 قوتووی جگەرەکانی دەر هینا، دانه یهکی پی کرد و بی ئەوهی
 ئاورم بۆ بداتەوه، به توورە ییە کەوه کەوتە مژلیدان.
 به جددیه تیکەوه پیم گوت:
 - من هوزام!
 به سەر سوورمانه وه ئاورپی دایه وه و کوتی:
 - چی؟
 منیش لیم پاته کرده وه:
 - هوزام! ناوم هوزامه.
 - خو من له دونیایه کی تر دا نیم تا نه زانم تو کئی!
 - له کەیه وه ده مناسی؟
 - له یه کهمین بهر که وتنمانه وه.
 به گالته وه پیم گوت:
 - که وایه منت ناسی و ویستت بزانی چیم!
 - به لکە ده مویست بزانی به شوین چیه وهی!
 - نه ی تو پیم نالینی چیت و به شوین چیه وهی؟
 که می بووی وەرگیرا و به دهنگی نزم کوتی:
 - من ولادم!
 خاو خاو یک پیتەکانم وتنه وه و ده مویست ناوده که ی بزانی:

- ولاده!

به شهرمیکی دلبرانه وه گوئی:

- بۆ وات دهزانی ناوم چیه؟

- له ئەقینی ولاده بترسه، سهراپیکه و بۆت ده رکه وتوو،
برووسکه یه که و چه خماخه ده دا!

بزه یه که که نه ده کرا بیشاریته وه، به سه ر لئوییه وه گیرسایه وه:

- مهرج نییه که من ولاده بم، ئیتر تۆیش ئیبن زه دیدوون^۱ بی!

پربه دل پیکه نیم و گوتم:

- نا من کوری عوسام و خه لکی دینه کی ریازم.

دووه م جگه رده ی داگیرساند و گوئی:

- من خه لکی لادینه کی عه ماره ی عیراقم.

خه نده یه کم کرد و وه لامم نه دایه وه. جا به رده وامیی به قسه گانی دا:

- پیم وا نییه سه رسام بی به وه ی که خه لکی عیراقم!

- ئەم عه ماره یه ده که ویته کوینوه؟

- نزیکي ئە حوازه.

- تو شیعییت؟

- سابییم!

---

۱. ئیبن زه دیدوون (۱۰۰۳-۱۰۷۱): ئەبو ودلید بن ئەحمەد بن زه دیدوون، نووسەر و شاعیریکی ئەندەلووسی بووه. زیاتر به هوی عیشقه که یه وه بو ولاده ی کچی موسته کفی ناوبانگی ده رکردوووه که شازاده ی ئەندەلووس و شاعیریکی عه ره بویه له سه رده می ئومه وییه کاندایه «و. ک»

به سه سامییه وه پرسیم:

- سابئی!

گالته ئامیز و له هه مان کاتیشدا به هه یبه ته وه گوئی:

- دلنیا م که پیشتر چاوت به کچ یاخود کورینکی سابئی نه که وتوره!

- راستییه که ی بروام نه ده کرد قهت چاوم به یه کینک بکه وی! چونکه
پیم وا بوو تا کوته را ماون!

- منیش به هه مان شیوه، پیم وا نییه بتوانم یه کینک بدوزمه وه، به
تایبهت لیتره.

- چۆن هاتییه ئیتره؟

- تو چۆن هاتی منیش ئاوا.

- من رام کرد، له دهست خیزانه که م.

- منیش له دهست نیشتیماں رام کرد و لیتره بوومه په نابەر، وا
دیاره هه ردوو کمان نه خیزانمان هه یه و نه نیشتیماں.

- که وایه هه ردوو کمان را کردووین.

- راستییه که ی ئیمه ده رکراوین هوزام، رامان نه کردوو. کهسانی
وهک ئیمه هه لئایه ن، به لکه ده ر ده په پینرین.

خه نده یه ک به سه ر لئومه وه بوو و لینی ورد ده بوومه وه. ناوه که م به
دهنگی ئه و زور خوش دههاته گوئی، هه سستم ده کرد یه که م جاره له
ژیانمدا گویم له ناوی خۆم بیت. نه مده زانی ناوه کان هه سست و
سۆزینکی وامان ده ده نی که چیژیش پئی ناگات! هه سستم به عیشق
ده کرد که ده رژیته هه ناومه وه و ئه و مه و دایه ی که ئیمه ی له یه ک جیا
ده کرده وه، تا دههات به رته سک و به رته سکت و به رته سکت ده بووه وه،
تا ئه وه ی که نامینیت.

لئی پرسیم:

- بچی بیدنگ بووی؟

- هست دهکم عاشقت دہیم!

- لہوہ ناترسی کہ وہک تو نیم؟

- نہی عومہری بن رہبیعہ نالی کہ دژیک جوانی دژہکی تری

دہر دہخا!

- ہیچ جوانیہک لہ جیاوازی ٹایندا نیہ!

لیم پرسی:

- بروات بہ ٹایینہکەت ہہیہ؟

- نہوہ ٹایینہ کہ من لہوانی تر جیا دہکاتہوہ، کہواہ ہہمیشہ

شتیک ہہیہ کہ بہ ٹایینہکہممہوہ ببہستیتہوہ. ہەرچہند خوشم ناوی،

بہلام ریزپہرم دہکا.

- کہواہ فیرم کہ.

- جا بو دہتہوی فیر بی؟

- چونکہ لای تو گرنگہ!

خندہیہکی کرد و کوتی:

- بہلام ناتوانم فیرت کہم، چونکہ ٹایینی سابئی بہس بو

سابئیہکانہ.

- بہلام شتہ سہرہکیہکانیم پی بلی ٹافرہت، سہرہکیہکان!

- لہ رورژیکدا سی جار نویر دہکہین. نویرہکہمان لہ ہی

موسلمانانہوہ نزیکہ، بہس کرنووش نابہین و لہ کاتی نویردا پروو

دہکینہ باکوور و ہہندیک ٹایہتی کتیبہ پیروزہکہمان دہخوینین.

هموو ساليك سيوسي روژ بهروژوو دهين، بهلام خومان له هموو
شتيک ناگرينهوه! بيروباوهرمان وهک هي موسلمانانه، زينا و کجور
و درو و ستم حرامه و پرومان به قهزاوقهدهر و زيندوووونوه و
بههشت و دوزهخ ههيه.

— لهنيو خوتاندا به مهندائي قسه دهکن؟

— له مالي خوماندا به مهندائي قسهمان دهکرد تا بيرمان نهچيتهوه
چونکه باوکم باوهردار بوو.

— باوهردار!

— شيخهکه له شيخهکاني سابه.

به گالتوه لهسهر قسهکاني پويشت:

— بهلام لهو کاتهوهي عمارهم جي هيشتووه، کهسم نهديوه به
مهندائي قسان بکا، بهنگه هي نهوه بي که نهسلهه چاوم به سابيهه
نهکهوتووه.

— کتيبهکهتان به مهندائي دهخوينيهوه؟

— کهنزا رهبيام^۱ لا نيهه و قهتيش نهخويندوودتهوه، بهلام بهشي
نويژم لي لهبهه کردووه. باوکم فيري کردم و نويژيش به مهندائي
دهخوينم.

— کهوايه فيرم که! با ببيته زماني ههردووکمان.

ههستايهوه و له بالکوني شوقهکهرا وهستا، بي نهوهي لا بکاتهوه
گوته:

---

۱. کهنزا رهبيام Ginza Rabba. به زماني نارامي واته کهنچينه مهزنه که کتي
پيروي شوينکهتواني تاييني سابيه مهندانيه. له ۶۲ سوورته پيک ديت که
نزيکهي ۶۰۰ پهردها کو کراونهتهوه. «و.ک»

- باواز له هه مووی بینین، خو گوتم که ئایینی سسابنی ته نیا بو
سابینه کانه و لام وا نییه جگه له خویان پیویست بکا که سسی تر به
مندی قسه بکا، که وایه هه بیریشی لی مه که ردود.

ئیی نزیک بوومه وه و گوتم:

- ردنگه منیش پیویستیم به و باوهر دت بی، پیویستیم به باوهریکه
ن گومان بکاته وه.

- جا کن وتوویه تی من باوهر دارم!

- چاوم لی بووه نویت کردووه!

- من له بهر نه وه نویت ناکه م که باوهر دارم، به لکه نویت ده که م تا
په نایه کم هه بی.

- یانی چون؟

- پیویستم به په نایه که هوزام! شتیک که به هه له و گوناح و
لکه چیه کانه وه بکه ریمه وه بوی! با رقیشم له رده که زپه رستی ئایین
بی، به لام هه ز ناکه م ئاغر دتیک هه لکه تراو بم.

- به لام به چاوپوشین له رابردووت، هه شتیکت له باوهر و
خوداترسی تیدایه!

- هه له یه که م بهر که وتهمانه وه پیم نه گوته که قه سیده کان دهقی
پیروزن و کهس بوی نییه دهسکاری و مامه له یان پیوه بکا!

- لیم خوش ده بی، دنیای دنیام که لیم خوش ده بی!

- کهر ده زانی چهنده رقم له ئایینه کانه هوزام، چهنده بیز له
جیاوازییه کانیاں ده که مه وه! ئایینه کان واماں لی ده که ن له یه که نه چین،
هه ئایینیشه که له نیشتمان تارماں ده نی و نایه لی ئاره زوومه ندانه
نه و که سه هه لیزیرین که خوشمان ده وی.

- له بهر ئه مه عیراقه جی هیشت؟

- من جیم نه هیشت، دهر کرام! ده مارگیری منی دهر کرد و خوشه ویستییه که شمی له گور نا، ئیدی نه مده توانی بی خوشه ویستی، به پرووی ئه م دهر کرانه دا بوه ستمه وه.

گویم له ولاده دهگرت و هه ستم ده کرد غیره دزه ده کاته ناخمه وه، نازانم بۆ غیره م له قسه کانی کرد که سه بارهت به رابردوویه کی دزیو بوون! چاک ده زانم که ئافره تیک له و ته مه نه دا، هینده جوان و جیاواز و تایبهت، ئه م هه موو ساله هه ر وا ته نیا نه ده مایه وه بی ئه وه ی عاشق بیته و که سیش عاشقی بیته، به لام ئه م قسه کردنه ماته مباره ی له باره ی عیشقیکی له میژینه وه، شتیکی له ناخدا ورووژاند، هه ستم کرد توو په ییم خه ریکه بیته کول. منیک که هه رگیز پوژی له پوژان دلپسی نزیکم نه که وتبووه وه!

کوئی:

- بیر له چی ده که یته وه؟

- نازانم!

- گه ده ترانی پوو خسارت چۆن به سه ر یه کدا ده ترشی که درۆ ده که ی.

پشتگویم خست و گه رامه وه بۆ سه ر قه نه فه که م. له دووره وه لئی رامام و بیرم له له یه کچوونمان ده کرده وه. ئه و ئایین تاری ناوه و منیش دابونه ریت، بیرم له و خوشه ویستییه ده کرده وه که له پیناویدا وازمان له هه موو شت هیئا تا له سووچیکی ساردی غه رییدا خومان په نا بده یین.

لیم پرسى:

- پیت وایه عیشقه که ت دانسقه بوو بی؟!

به گالتوه وهلامی دامهوه:

- وا دهزانی گهر دانسقه نهبووایه، ئیسته لیږه دهبووم؟

که مینک بیتدهنگ بووم، جا گوتم:

- چیی تریش؟ دهی، چیت له دلدایه بیلی!

پینکه نی و پینکه نی و پینکه نی، هینده پینکه نی که بیرم کرده وه رهنگ
پیشتر قهت پینه که نیبی! له ناخی دلوه له قاقای ددها، به رادهیه ک که
وینرای نهو ئاگره ی له ناخمدا لرفه ی دههات، منیشی خسته پینکه نی.

به دهم پینکه نینه وه لیی پرسیم:

- نه وه چیته کورپه! دلت لیم پیسه؟!

به لووتبه رزییه وه گوتم:

- نازانم.

- گوینکانت سوور بوونه ته وه.

- به راست!

جا گوئی:

- خوشه ویستییه که ی ئه وکات به تین بوو، به لام خو هر رابردوو وه.
ماورای ئه نیس مه نسوورم^۱ که دهلی رابردوو جوانه، چونکه تینه ریوه،
خو گهر بکه ریته وه خوشم ناوی!

---

۱. ئه نیس مه نسوور (۱۹۲۴-۲۰۱۱): نووسهر، رۆژنامه نووس، ئه دیب و
نابله سووفینکی میسرییه. زیاتر به شینوازه تایبه ته که ی ناوبانگی ده ر کرد که شینوازی
فلسفه ی و ئه ده بیی له به ره مه مینکدا تینکه ل ده کرد. ئه نیس له قوتابخانه ی ناوه ندیدا
به که می هه موو میسر بووه و دواتریش ده چیته کولێژی ئادابی زانکوی قاهیره و
له و به شی فلسفه ته واو ده کات. چه ند زمانینکی زانیوه، له وانه: ئینگلیزی، لاتینی،
نیقالی، فهره نسی، پرووسی و ئه لمانی. ئه م شاره زاییه ی له زماندا، وای کردوو وه

- موسلمان بوو؟

- موسلماننکی شیعه مه زهه ب بوو، له زانکو پیکه وه بووین.

- که وایه هیچ نه گهریکی هاوسه رگری له ئارادا نه بوو!

- هاوسه رگری ئیمه نه کرده بوو، چونکه هاوسه رگری کردنی سابئییه که له گهل که سیکي ناسابندا، وهک خوکوژی وایه، جا چ بکا به وهی باوکت باوه پدار بی! باوکی من تا سه رنیسقان له بیرو باوه ری ئایینی خویدا ده مارگیر بوو، هه موو به یانییه که به ئاگا ده هات و ده چووه پروو بار تا ره شامه بگریته. هه موو رۆژ چاوی له سه رمان بوو تا سنی جار به راخه بکهین. هه رچه ند ئه و سه رده مه زۆربه ی هه ره زوری سابئییه کان مه ندائییان نه ده زانی، به لام باوکم سوور بوو له سه ر نه وهی فیرمان بکا.

- تو بوهسته! حالی بووم که به راخه نویژه، به س ره شامه چییه؟

خه نده یه کی کرد و گوته:

- ده ستنویژ. هه رچه ند سه رمه شقه کانمان ریکه یان دابوو به ئاوی ئاسایش که خوړ نه بی، ده ستنویژ هه لگرین، به لام باوکم له پروو باردا ده ستنویژی ده گرت.

به رده وامی به قسه کانی دا: «ده زانی زۆربه ی سابئییه کان دینه مه راسیمه کان و نویژ ده کهن بی نه وهی وشه یه که له وه تیبه گن که ده یخوینن! هه میشه بیرم ده کرده وه که چۆن ده کری پروامان به شتیک بی که تیی نه کهین و خوو به شتیکه وه بگرین که هیچ له ناخمانا ناجوولینی. کاتی به شداریکردنم له مه راسیمه کاند، هه ستم به جوشو خروش ده کرد، چونکه له وه تیده که یشتم که ده خوینرا، به لام

شاره زای کولتووری که لانی جیهان بیت. جیا له مه، به شیکي زوری به ره هه ستمی
کراونه ته فیلم و زنجیره ی ته له فزیونی. «و. ک»

به شيكي زوري سابييه كان هر ته قهي سهر يان دهات، كه چي هر
سورور بوون له سهر نه وهي بين و سسروو ته كاني به ملكه چي و
خوشه ويستيه وه نه نجام بدن.

- كه ي عير اقت جي هينشت؟

به دهم كوزان دنه وهي جگه ره كه ي وه گوتي:

- به فرانباري ۱۹۸۸، دواي دامر كانه وهي يه كه م جهنگي كه نداو.

- نه وكات ته مهنت چهند بوو؟

بزه يه كي كرد و گوتي:

- نه م هموو پرسيارهت كرد تا بزاني ته مهنت چهنده؟ ههژده سال

بووم...

- ئيسته ده بي چل سالنك بي!

- چهند مانگيكم ماوه بيمه چل.

- دهزاني منيش له به فرانباردا نيشتي مانه كه م جي هينشت.

- هه ميشه بروام وا بووه كه به فرانبار مانگي كوتاييه كانه.

له سهر قه نه فه كه ي به ران به رم دانيشت و دريژه ي دايه قسه كاني:

- سه ره تا نه هاتمه ئيره، به لكه چوومه به يرووت كه نه وكات
بير ته سكي نه وينشي كرد بووه دوزه خ. چهند مانگيكم له زانكوي قه ريس
يوسف خويندم و دواتر به رهو هوله ندا كه وتمه ري و له وي له گهل
خيزانيكي لوبناني له روتر دام مامه وه. له زانكو به شي شيانوم ته واو
كرد، دواتر يش فيري ژه نيني كه مانچه بووم، پاشان ناسنامه ي
هوله نديم وه رگرت.

- نه ي كه ي هاتيه ئيره؟

- سه‌ره‌تای مانگی شوباتی پیشوو.

- هاتی تا خۆتم پیا بکیشی!

- هاتم تا چاره‌نووسمان له شه‌ویکی باراناویدا به یه‌کدا بکیشی.

- ئە‌ی چی ده‌که‌ی له‌له‌ندن؟

- ئە‌وه ده‌که‌م که پینم خۆشه، ئە‌وانه ده‌بینم که خۆشم ده‌وین.

- بیرت نه‌کردوو ده‌ته‌وه روژی له‌روژان بگه‌ریته‌وه عیراق؟

- عیراق! کامه عیراق! عیراق دوا‌ی ره‌سافی و به‌یاتی و چه‌یده‌ری

و سیاب و نازک مرد. عیراقیک بوونی نه‌ماوه هوزام، نه‌خیر، شتیک به‌
ناوی عیراقه‌وه نه‌ماوه.

بیرم له‌و ئافره‌ته ده‌کرده‌وه که به‌ده‌م ئازاردوو ده‌تیت‌وه، خه‌فت
بو نیش‌ستیمانیک ده‌خوات که بوون بوو زور هه‌ولی داوه له‌بیری
بکات. ولاده هه‌ولی ده‌دا خوی له‌عیراق به‌ری بکات، چونکه ئە‌و خاکه
نه‌یتوانی ئە‌م له‌خو بگریت و چیرۆکی عیشقه‌که‌ی رزگار بکات. بیرم
له‌وه ده‌کرده‌وه که بیرته‌سکی چیمان به‌سه‌ر ده‌هینیت و چونچونی
نیش‌ستیمان له‌به‌رچاومان قیزه‌ون ده‌کات، بی ئە‌وه‌ی نیش‌ستیمانی داماو
هیچی کردبیت، جگه له‌وه‌ی کۆمه‌لێک مرقۆی له‌سنووره‌کانیدا کو
کردوو نه‌ته‌وه که هه‌ر یه‌که‌یان سه‌ر به‌بیروباوه‌ر و تیره‌یه‌کی جیاوازه.
ئە‌م نیش‌ستیمانه ناتوانیت وا له‌م مرقۆانه بکات به‌یه‌که‌وه بژین، وه‌ک
چۆن ناتوانیت له‌گه‌لێشیاندا دادپه‌روه‌ر بیت.

ئە‌م دارخورما بلنده‌ش نه‌ده‌بوو دوور له‌عیراقه‌که‌یه‌وه ژیان
بگوزه‌رینیت، ئە‌م نازداره ده‌بوو ئینانای^۱ خانمه‌خوداوه‌ند، یاخود

---

۱. له‌میزوپوتامیا خانمه‌خوداوه‌ندی عیشق و جه‌نگ و فه‌ر بووه. جیا له‌مانه،
تایبه‌تمه‌ندییه‌کانی جوانی، سینکس، دادپه‌روه‌ری و ده‌سه‌لاتی سیاسیشی له‌خو

شارزنی شامیرام^۱ بیت. ئەم خانمە لیھاتوو، دەبوو مریەمی عیراق با و
وہک چون ئەوکات ئەندەلووس بە ولادە دەناسرایو، عیراقیش بەم
ولادەییە بناسریتەو.

گوتم: «گەر عیراق دەیزانی چ ولادەییەکی لە کیس چوو» عیراق
تۆی لە دەست چوو ولادە، لە دەستی چوو!

– عیراق باکی بەوانە نییە کە لە دەستیان ددا ھوزام! مەیش چیت
عیراق بە نیشستیمانی خۆم نازانم. لە ھەر جییەک یەکسانی ھەبوو.
ئەوی نیشستیمانی منە.

– دەزانی، ھەمیشە باوہرم وا بوو کە عیراق خاکی شارستانیەت
و پیکەوژیانە.

– ئەی یەکی لە خەلیفەکانی ئێو نالی کە خاکی دووڕوویی و
پاشقولدانە!

گرتوو. سەرەتا سۆمەرییەکان بە ناوی ئینانانەو بانگیان کردوو، بەلام دواتر
باییونی و ئەکەدیەکان ناوہکی دەگوێن بۆ عەشتار. «و. ک»
۱. سەمیرامیس، سیمورامات یاخود شامیرام: شارزنیکی ئاشوورییەکانە و ناوہکی
بە واتای کوتر دیت. ئەفسانەیی شامیرام دەگێریتەو کە پوژنی ڕووباری فوورات
ھەڵدەچیت و ماسییەکان ھەمووی دەکەوێتەو کەنار، لەئێو ئەم ماسییانەدا، دوو
نەوی گەرە دەبێنرێن. ھێلکەییەکی گەرە بەسەر ڕووی ناوہکەو جی دەھێلن و
دەرون. دواتر کوتریک دیت و ھێلکەکە لەگەڵ خۆیدا دەبات، لەسەری دەنیشیت و
ئاخری ھێلکەکە دەترووکی و مندالیکی جوانکیلەیی تیدا دەبیت. کوترەکان بە
مەبەستی بەخیوکردنی مندالەکە، ھەموو پوژ دەچنە کیلگی جووتیارەکان و لەوی
مان و پەنیر دەدزن و دەبھێننەو بۆ مندالەکە. تا پوژنیکیان جووتیارەکان سەرنجی
دیارنەمانی بەرھەمەکانیان دەدەن و ڕێک دەکەون کە بە وردی چاودێرییان بکەن، تا
ڕوژیک چاویان لە کوترەکان دەبیت کە دین و خوراکە دەدزن. یەکیک لە
جووتیارەکان ڕادەسپێرن شوین کوترەکان بکەویت و ئاقیبت جیگی کوترەکان و
سەلە جوانکیلەکە دەدوژیتەو. لەگەڵ خۆیدا دەبھێنیتەو و ناوی دەنێن شامیرام.
واتریش بریار دەدەن لە بازاڕی نەینەوادا بیفرۆشن. «و. ک»

— رہا میں کہاجاے وای کوتو وہ و کہداجیش سبوتک سہ سہی
لی و ہر گیری!

بيدهنگ بوو، ليم پرسي:

— نهی چهز ناکه‌ی ورده‌کارییه‌کانی ژیانی من بزانی؟

هه‌ستایه‌وه و کوتی: «بۆ کاتینکی تر هوزام، کاتینکی ترا»

دیار بوو راستبیه‌کان شه‌که تیار کردوو و وا بپوسنی ددکرد نهو
شه‌وه به ته‌نیا بیت، تا شازاری نهو راستی و بریسته‌ی رابردوو
تیپه‌رینیت که به روونی دیار بوو چهنده جه‌رگیرا ددسم به سه‌ریدا
هیتا، جا ده‌ستیم گرت و تا لای ده‌رکه‌که‌م برد.

سہریم ماچ کرد و پرسیم:

- کھی چاوم پیٲ ده که ویتھ وه؟

هه ناسه ی تهنگ بووبوو و گوئی:

— ۴۴۰ — کات چاره‌نووسه کانمان به یه کیاندا دایه وه!

ورد ددبوومووه و له مانای رسته‌گی تیدد فکریم بیدد چوو و بهیه‌وی
زیاتر بلیت، زور شه‌که‌ت دیار بوو و وا پیویستی ددکره پروات و
سووچی دووره‌په‌ریزی بگریته‌وه. زیاترم له‌گل بهوت، ددستم به
سه‌زیدا هیتا و گوتم: «چاوه‌رئی ده‌بم!»

ولادہ چوود دہر و منی ہر وا بہ تہنیا لہ بہرہارہ کالی شتی
کہ لی تینہرہ گہیشتم، جی ہیشتم، خہمہ کانم نیگرہ یار کردوود،
لیوریز بووم لہ بیہیوایی و خہونہ کانم بہ سا جزوہ یوز ہار نہو

۱. شابو موحه ممد راحه حاج بن يوسف سقه قی: رابه ریکی ٹومہ ویبہ کان بوو، ل
تانیف لہ ریگ سوزہ و یسور لہ، ستر کے ہرے درمہ سولہ سو اسی سال
دہمینیتہ وہ۔ «و. ک»

ئەو زانیم که چەندە قورسە رابردوو لە زنجیرە ی ژانی دایرەیی
ئەو زنجیرە ی ژیانە ی که بە رابردوو دەست پی ددکات، هەر دەست بە
ئێستەدا تیبپەریت و بەو دواھەمین سساتەودختە کوتای بیت کە پی
چەندوچون دەبیت ئەزموونی بکەین. رابردوو ئەو پاشا سەنارە بە
وینە ی ئێستە و سیماکانی داھاتوو ددەخشینیت. کەوا یە بو دمان وایە
دەتوانین فەراموشی بکەین و بەردەوامی بە رینگە گەمان بدەین.

ئەو رابردوو ی که تا گیانمان تیدایە بانگەشە ی مردی دەکەین.
هەر بە زیندوو یی دەمینیتەو. رابردوو نامریت. نا، نامریت
لە ناوچوونی رابردوو جگە لە وەھمیک هیچی تر نییە و هەول دەدەین
بروای پی بهینین، چونکە دەمانەو یست ئەوانی تر لە هەلەکانی
رابردوو مان خوش بین و خوشمان بی هیچ گەیی و پرتەوبولە یەک
ژیان بگوزەرینین.

ئێستە دەزانم که پاشماوەکانی رابردوو گیانیان تەنیوم و هەرگیز
نەتوانیوە خۆمیان لی دەرباز بکەم. بەلکە لە ناخدا زیاد و زیادتر و
زیادتر کە لەکە بوون، تا ئەودی وەختە هەناسەم بێرن! بەلام روژیک
پیشتر، هیچ لەمە تینە گەشتبووم، بەلی، قەت لێ تینە گەشتبووم!

پیم وا بوو که خۆم لە هەموو ئەو شتەکانە راتەکاندوو کە بە
خیزان و ئایین و نیشتیما نەو دەبەستەو، پیم وا بوو دەتوانم خۆم
لە هەموو شتیک قوتار بکەم و لە خالی کوتایبەو دەست بە
سەرەتایەکی نوی بکەم، بی ئەودی هیچ شتیک بە دواھەمین خالی
پیشوو دەو بەمبەستیتەو. نەمدەزانی ژیان زنجیریکی سینەلەییە و
کەوتنی ئەلقە یەکیان هەرگیز پی تی ناچیت.

ئەمروکە دەزانم که سیخناخم لە رووداوەکانی پیشوو تر و
رینگەکان، گشت رینگەکان دەچنەو سەر ئەو شوینە ی که لێبەو هاتە
ئێستە ئیدی دەزانم که نیشتیما نەکان تەبیا قوربانی دەسی شروەتەکان
و ئەو ئیمەین که چاودروانی گەورەمان لیان هەیە.

چاک دهزانم مروقهکان مهستی دابونه ریتی خیله کی و
 کونه پاریزانه. نهوه نهوانن که خهونه کانمان ته فرووتوونا دهکن و
 دلمان له بیخه وه هله ده کیشن و له ناخماندا تووی کینه یه کی رووت
 دهچینن. هر نه مروقانه و امان لی دهکن دهسستبهرداری هموو
 شت بین و له نیشستیمان هلبین، هر نهوان نه وه همه بیان بو
 دروست کردین که یاسا دهیانپاریزیت و نایین چاوی لیان ده بیت.
 وای لی دیت سووچینکمان بو نامینیته وه و یان نه وه تا ده بیت ملیان بو
 که چ بکهین و وهک نهوانمان لی بیت، یان نه وه تا په نا بو نزدیکترین
 نیشستیمان، یان دالده بهرین و ههولی له بیرکردنی همووی بدهین.

نیسته دهزانم که هیچیم بیر نه چووه ته وه و هرچه ند چاریش
 بنووقینم و بانگه شهی نه وه بکه م هیچ شتیکی رابردووم نایه ته وه
 خه یال، به لام هرهمووی وهک فیلمیک دیته وه پیشچاوم. هه نووکه
 دهزانم که گشت ههوله کانم بو سه رکوتکردنی رابردوو بینهووده بوون،
 نه یادگه م په کی که وت، نه یادگاریه کانم سرانه وه، نه رورینکیش توانیم
 خوم له داوی نه و شتانه نه جات بدهم که پنیاندا تیپه ریم.

نه مروکه تینگه یشتووم که هیشتاش دلم له تاو نازار و نه وه همور
 خه م و تالاوه ده نالینیت و، ناشتوانم بکه ریمه وه. هرگیز تینه که یشتم
 که بوچی نیشستیمان نه مهی به سه هر هینام، چون هموو ناره زوو و
 خه ونه کانی لی سه ند. نه وه نیشستیمان بوو که نه یه یشت به شیک بم له
 پیشکه وتنی، دهسستیکم له بنیادنایدا هه بیت و له خاکه کهیدا به
 خوشه ویستییه وه زیانم بگوزهرینم و هر به نه فینیشه وه تیندا سه
 بنیمه وه.

دهزانم که ناتوانم بکه ریمه وه، چونکه هیچ شتیک له و نیشستیماندا
 چاوه پروانیم ناکات و که سیش خوشی ناویم، به لام به شیک له من
 پیوستی پییه تی، به شیک من سه رباری هموو شت، هر خوشی
 دهوینت! که ریازم جی هیشت، بلیتی رویشتنی بیکه رانه وه م بری، وام

ده زانی هر گيز بير له گه رانه وه ناکه مه وه، به لام نيسته بيم، ايه که
ههز ده کهم پوژيک له پوژان برومه وه، تا چاويک له گرده گانی
خوشه ويستی بکه مه وه، بچمه وه کاو لاشی خونه کانم و ههست به لمی
سه قام گيريم بکه م.

که نه وينم جي هيشت، بپيارم دا له گه ل بارا بروم، نه م بايهش منی
به رهو له ندهن هه لپنچا. تيیدا لاپه رديه کی تازه م هه لدايه وه و له
جيهانیکی تازه شدا ژيانم به پری کرد. له ندهن فیری کردم پياويکی
لارهق و ساردوسر بم؛ پياويک که ناوړ ناداته وه، به لام هه موو نه وهی
که جيم هيشت بوو، کتوپر له به رده ممدا قوت بوو وه. به بويری
په يامبه ريکی نه به زه وه به پوومدا وه ستايه وه، بير کردنه وه کانم شيوان،
ههسته کانم هه ژان و کتوپر بيناوه ريم راته کی!

کاتیک له تاراوگه دا تووشی خهفت ده بين، به راده يهک خه مه کانمان
قول ده بنه وه که خه ريکه بينه دنگ و هاوار بکن. له تاراوگه دا، نه
که سينک هه يه کومان بکاته وه، نه که سيکيش که نازاره کانمان له باوهش
بگريت. له هيج مروفينيکی نه وی ناچين، ته نانهت گهر ريشيش بتاشين و
قرمان دابنين و به شيوه زاريکی ساردوسری که مژانه ی ټينگيزيش
بدوين.

نه وان هه موويان له يهک ده چن، نه وه ټيمه ين که جياوازين، ټيمه ی
بينگانه ی راکردو و له برينه کانمان که به هو ی خه ميک، خه نگیک،
عیشقیک، باوه ريک، ياخود خيلیکه وه له نيشستيمانی خومان ناوړه
بووين.

له وی، ويرا ی خوشگوزهرانی و نه و تروفيزه ی که له هه موو
جنيهک ده وری داوين، ئاسايی ده يگوزهرينين، به لام شتيک وادهکات
به که ممان بزائن، شتيک وایان لی دهکات خويان له ټيمه به باشتر
بزائن. جا با به ئاشکراش نه مه نه لين، وه لی هه ميشه چاويان هاوار
دهکات: چونتان پي خوشه له ولاته که ماندا بژين، نازايی خوتان

وهرگرن، به لام نهود بزائن که خوشستان بکوژن، هميشه له هه سهر
شتنگدا له خوار نيمه وهن.

هه رچه ند تیکه ليشسيان بيس، هه ر بيگانه ين هه رچه ند
هه لسوکه وتيشسيان و دک هي نهوان بي، چه بيگيش هه ولى
لاسا ييکردنه وديان بدهين و، ته دات گه ر ناسنامه ي له ويشسيان بي
بدرست، هه ر غه واره ين، نيدى بهم شسيوده بي نه ودى هيچ
وابه سته ييه کمان بو نهو نيشتيما نه هه بيت که تيدا ددرس و نه ودرش
که تيدا له دايک بووين، گير ددخوين جى له وه لاحوشتر ک
وابه سته ي هيچ جتيه ک نه بيت!

بو شه وده که ي هه ستم کرد ددستیک خراوده ته سهر لبته قاقام و له
به ردهم شه پولى خه ميکى کاريدا رووت بوومه ته وه هه ستم کرد
هيشتاش له هه مان نهو شوينه دام که پيش دوو دديه هاتمه له نندن و
تييدا وه ستابووم، هه ستم کرد به قه ر ميروويه ک له دوولام و ويراى
شکو داريم، که چى هيچ ده سته و تیکم نييه.

ساتیک هه يه تييدا شتيک به ناوى شکو وه نامينيه وه و هه مووى
دديته درووشم و قسه و پيامه لدان، روژه خوشه کان شاتن و تيه رين
و برانه وه! شکو تا نه به ر نامينيه وه، مه ستييه که ي دواى ما وديه ک
ددر دويته وه و نيدى نه سلنه هه ست به بوونى ناکه ين

هه موو شه وى که خه لاتيکم له ولاتيکى عه ردييه وه بو دهات،
شاگه شکه ددبووم، به لى، نهود من بووم که له تاي جوشو خروشى
شادى خه و نه رده چو وه چاوانم و هه ميشه بروام وا بوو که رومانه گنم
مندالى منن، هه لگري ناوى منن و شانازيه که يان به نه مري
ددمه يليتته وه، به لام نيسته هه ست ددکه م ته نيا گومه ليک کاغهن و کات
سه رنگوميان ده کات، روژى له بلا وکردنه وديان ده وده ستن و دواتر ش
خه لکى به ته واوى له بيريان ده کات.

نیسته ئیدی چاک دهزانم که شستیکم له ژياندا نه کرد شایه نی
سایش بیت، له جیهانیکي ساردوسردا به تنیا دهژیم و بهم نزیکانه
بیر له غه ریپی، له باودهشی ته نیایی و پراوهر له په ژاره و خهفت و
روژه دهشی سهر ده نیمه وه.

که له سهر جیگه کهم پراکشام، روخسار و نو و شویدگان له
بیته مندا که وخته سه ما. سیمای بیست سال له مه و بهری باوکم که
بیسته پیر بووه، روخساری براکانم که گنج بوون، هوشام و ریاز و
بیزید، خه ندهی خوشکه کانم، سارا و نه جلا و نووره که نیسته رهنگ
من له کانیاں کوږ و کچی لاو بن، دایکم که هر وا جینی هیشتم تا به
نتی ته نیا شهر ی مروف و دابونه ریت و خه و ته نیاییم بکه م.

مامه فهدی به دمه سستم بیر هاته وه، خالوژنه موزییه ی دلره قم،
اپره دلپاکه کویره کهم. خانووه کونه که مانمانم له گه ره کی مه له ز،
کینه پان و به رینه که ی پاریزگای حریملامان، دوکانه که ی باوکم که
ده که و ته خه زرده می و له سهر شوسته ی جاده یه ک بوو. پاره وه کانی
زانکوی مه لیک سعورده، قوتا بخانه ی ئیین ته بی به زنی ناوه ندی، بازاری
عه ویس و مه لیک فهدی ماموستام.

نه حمه دی هاوړنیم بیر که و ته وه، سه عید که کوږی دراوسینکه مان
بوو، «تیپ» — که ی دوو گولیمان، مزگه وتی قه ریب، خه سته خانه ی
شومه یسی و خیره تکه که ی ریگه ی قه سیم.

له یلام هاته وه بیر و گریام!

گریام و گریام و گریام. جگه له و چند جاره که می که
گورانییه که ی بیتلز گریان دوومی، بیرم نایه ته وه گریابم. هه ست ده که م
له و ته ی پیم ناوه ته له ندهن، فرمیسکه کانم که میان کردووه، وهک بلنیت
سه رمایه ک فرمیسکی چاوانمی وشک کرد بیت. چه ندان سالم بی گریان
به ری کرد! که ریازم جی هیشت، له ناو فرو که که وهک مندا ل دابووه

پرمه ی گریان، به دریژی گشته که گریام. تا هستم کرد
فرمیتسه کانم وشکیان کردووه. هرچند فرمیتسه کانم، تهنات کرد
دهریاه کیش بوونایه، هر فریای نهو چهره سه ریبه نه ده که وتن ک
له و کاته دا هستم پی ده کرد.

هیش تاش بیرمه که چون گشتیاره کان لیان دروانیم و تاو نا
تاوی ئاوریان ده دایه وه، چون له نیو خویاندا ددیابچپاند و به چار
ناماژهیان پی دهادام و چونیش به به زهیی و سه رسامیه وه نیگیان
ده کردم. بیریان له و هوکارانه ده کرده وه که گنجیکی لاوی وایان
خستووته سه ر قولپی گریان، گنجیک که له فره که دایه و به ره و
له ندهن که وتووته ری، نهو له ندهنه ی که نه وکات به هشت و
که وره ترین خهونی گنجان بوو.

نه وه دریژترین گشتی ته مه نم بوو. دوا ی نهو گشته، هه موو
جیهان که رام و سه دان کاترمیرم له فرو که دا به سه ر برد، به لام هرگیز
بوژی له بوژان گشتیکی و ا دریژم نه زموون نه کرد، نهو گشته ی
که هستم کرد له جیهانیکه وه ده گوازریمه وه بو دانه یه کی تر، نهو
گشته ی که له هیچ گشتیکی تر نه ده چوو، گشتیک که تیندا کوتایم
هات و سه رله نوی دهستم پی کرده وه.

نازانم نهو شه وه ولاده چ خه مینکی له مندا چاند. نازانم چون
راستی ژیانی نهوانی تر، و امان لی ده کات بوو به رووی راستیه کانی
خومان ببینه وه. گشت راستیه کان له به رده مماندا والا دهن و
یادگاری نهو بوو داوانه ی که نه زموونمان کردن و نهوانه ش که
خوشه ویست و کهسانی ئازیزمان نه زموونیان کردن، بریندارمان
ده که نه وه.

نهو شه وه که ولاده باسی دهر د و به لا کانی خویی کرد، وه ک نهو
بوو چنگیک خوی به سه ر برینه که مدا بکات، هینده ئازاری دام که
ههستم ده کرد خه ریکه له تاو ئازار گیانم دهر ده چیت. ههستم به زه هری

سوری کرد که به جهستامدا ته شه نه دهکات، نه دهستی له کول
موسی بکه مه وه، نه نه و دوش که تیباری بکه م تاکه چارده سهر نه وه بوو
موسی بو شل بکه م و له تاو خه م و نازاردا مرم

نازانم نه و شه وه چنده کریام، به لام وهک نه وهی سه ربه که م
بزیکی لاو بیت، باوه شم پیتا کرد و نه و دنده کریام تا کریان مهستی
مرم و خه و برده مییه وه. نازانم چنده روژ نووستم! پدکه دوو یان
سی روژ. به ناکا ده هاتم، ده چوومه سه رئاو، ناوم ده خوارده وه و
به گه رامه وه جیگه که م، جا زیاتر و زیاتر دنووستم. هه لده ستامه وه،
ده چوومه ته والیت، ناوم ده خوارده وه و ده نووستمه وه. ده مویست له و
رافعه هه لیتیم که لیتی تینه ده که یشتم، چونکه برینه کان که وام ده زانی
بتر ساپیژ بوون، که وتنه وه هه وکردن.

ته قه ی توندی ده رکه به ناکای هینام و گویم له ددنگی جیهاد بوو
که له رینی گه یشتنی به گویمانم، وهخت بوو خاموش بیت. که میک به
نستم هه ستامه وه و هه ستم به قورسیی سه رم ده کرد. هیشتا ش
گریان به ری نه دابووم، چاوم ئاوسابوو، دهنکم نووسابوو، کاسه ی
سه رم پر بوو و هه وسه له ی هیچم نه بوو.

به نه سپایی ده رکه م کرده وه و روخساری شه پرزه یم بینی، به
نروره بوونینکی دوستانه وه کوتی:

- نه ی مالت کاول بی، ناخر نه مه کاره تو ده یکه ی؟

باوه شم پیتا کرد و له سه ر قه نه فه که دانیشتم. دهستی بو قوتووی
جگه ره کانم دریژ کرد، توند رای کیشا و کوتی: «نه وه چینه هوزام! له
شوقه که ت، له داروبه رد بوژ گه رام، دواپی به خۆم کوت، به
زیندوویی بی یان مردوویی، هه ر ده بی لیره بی.»

زمانم به سه سترابوو، هه موو قسه کان گیرابوونه قورکم و
نه باندوویست بیتنه ده ر. ده ستم به ناو قژمدا ده برد، وهک بلنیت

منڊالیکر بم و پیریسیم به که سیکي به ته مهن بیت نا به سبب به سهرمدا
بینیت و نه رخه یانم بکات. جیهاد دله راوکی خوی ددری و له رمانی
کرد: «دهموچاوت بشوار کوپی، قاوه ت یو ناماده دهکم.»

به هوی که مخوری و زور خه و بیهوه، هه سستم به لاواری دهکرد
هه سستمه وه، دهموچاوم شست و که راهه وه لای جیهاد، هه مان نهو
شوینه ی که کوتا شه و لای دانیشته بووین لهوی دانیشته بوو و دوو
کوپ قاوه دی له بهردهم خویدا دانابوو. بونی عه تره که ی ولاده هیشتا
نه ره و بیووده و شستیک له نهو، هیشتا ناماده ی هه بوو. به لام
هه سستیک خراب، به ره به ره دزه ی ده کرده ناخمه وه. نازانم بو هه سستم
کرد دوویارده نایبیمه وه، هه سستم به ناماده ی به ده کرد که له
ژوورده که ده کشیته وه و نایه ویت به مینیته وه. که شیک که ده تگوت می
پرسه یه، بالی به سهر شوینه که دا کیشابوو. هه سستی ششتم هاواری
به سهر دهمار و هه سته وه ده کانمدا ده کرد که نایه وه

جیهاد لای پرسیم: «بوچی و ده لامم ناده یه ودا! چه ت جاریک ته له فونم
بو کردی و هه لت نه گرت، که زانیم موبایله که ت داخراوه ترسام.
چوومه شوقه که ت و لهوی نه بووی، نیت و تم به ریندووی بی یان
مردووی، هه ره ده بی لیره بتدوومه وه.»

— خه و تبووم! رهنگه موبایله کهم شه حنی تیا نه مایی بویه داخراوه.

— سنی روزه خه و تبووی؟! ...

— کهم تا زور به لی ...

— بوچی؟ چی بووه؟ ...

هه سستم کرد توانای مشتومرم نییه و بو کوتایه یه تان به گفتوگو که،
پیم کوت:

— هیچ نییه، نووسین شه که تی کرد بووم، هه ره نه وهنده.

جیهاد ههستی کرد پیتو یستم به وهیه ته نیا بم. له سهر کورسییه کی
ههستایه وه و کوتی:

- کیشه نییه، گرنگ نه وهیه باشی. به هه رحال، بیرت نه چی که پیش
نیواره، وتاره که تم بو بنیری.

سههرم له قاند. له گیرفانی پالتو کهیدا پلینیک و هه هه هه
دهرهینا و فرینی دایه سهر میزه کهی بهردهم و کوتی

- به هه رحال، دوو روژ پیش نیسته ته له نوحه کردا له لایله یه
بانگهینشتی ئاههنگیکی موسیقیت بگهین که به وکت سهر دهره، به لایله
چیژی نهو نیوارهیه و به سههر بردنی کاتینکی خوشست له گهله نیمه
دهست دا.

پیم کوت:

- چه وسه لهی هیچ بونه و ئاههنگیکم نییه جیهاد!
ههنگای به رهو ده رکهی دهره وه هه لگرت و کوتی:
- به دلی خوت! بهس وتاره کهت بیر نه چی.

که جیهاد رویشست، ویستم بچه و مه وه، به لام ده مزانی که گهر بهم
جوره بهردهوام بم دهرم. هه ولم دا سههر نجم له سهر ههسته کانی
نیسته نه بیت و به هیچ جوریک خوم بو خه و به دهسته وه نه دهم.
ژهمیکم ئاماده کرد و به ئاسته م پیم خورا. جلیکی که شخه م پوشی،
سلو کراوهی ئاههنگه موسیقییه که و دهست نووسی رۆمانه ته واونه کراوه
بیکوتاکه م هه لگرت و چوومه دهره وه تا به شوین ژیا ندا بگه ریم.

هه ولم ده دا بیرکردنه وه نه رینییه کانم که تا ده هات زیاتر که له که
ده بوون، له مینشکم وه دهر بنیم. چوومه دهره وه و بی مه بهست هه را
شه قامه کانم تهی ده کرد و روخسار گه لیکم ده دی که له تاو سهرما و
بیباکی، شین دا که رابوون! هه را و بی ئامانج ریم ده کرد و سهرما و
به ژاره، تووشی کو که یان کرد بووم. شتیک له لهنده ندا هاواری ده کرد،
به دهست ئامازهی بو ده کردم و به روومدا ده یقیراند: «تو
شکستخوار دووی!»

نیسته باش دد زانم که شکستخوارده وه، چو تکه به چو دد دد
 سه رکه و تیکی کرددی تو مار بکهس و شکردی کی نه دد دد دد دد
 کاتیکدا هیچ دهستگه و تیکی سوز داریمان نه دد دد دد دد دد
 چییان هیه که تو دد دد دد دد دد دد دد دد دد دد دد
 سه قامگیری دیته دی، سه قامگیری بکه که ته دد دد دد دد
 ههست و سوز مار هه دد دد دد دد دد دد دد دد دد
 سوزیک که دد دد دد دد دد دد دد دد دد دد دد
 شتیکدا سه ر که ونه، نه دد دد دد دد دد دد دد دد
 پوژیک له پوژانیش بتوانم خیزانیک پیکه وه بنیم.

ریگه کانی دد دد دد دد دد دد دد دد دد دد دد
 سه رسالام بکن، عودالی نه وانه بووم که له موم دد دد
 روونه که رو خساره نیکو و دکان، له یه متری راندن که دد
 به شوین که سیکدا بکه ریم که لیم راده کات و خوشه دد دد
 پام کردو وه؟

له قاره خانه به دد دد دد که تیدا چاوم به ولاد دد دد
 نه و دی روسانه کهم ته واز بکه، هه ولم دد دد دد دد
 به لام ته نیا و ته نیا ولاده له میشکدا بوو، سه رباری دد دد
 ته موم ژاوی، هه سستم ده کرد هه رگیز چاوم پیی ناکه ویته وه، قهت
 نابینمه وه، من پیاو بکم که هه سستی شه شه شه شه شه شه
 هه سته کانی تریدا زله پیاو یک که دد دد دد دد دد دد
 ناخوشیانه بکات که دینه ری، یه ک به یه کی نهو کاره ساته نای که لی
 دهقه و مین و دانه دانه نهو کوتایانه ی که لی نزدیک دد دد دد
 ناینو نوینی ئافره تان ناشایه، دد زانیت که یی له کالیدا دد دد
 که ی جتی ده هیلن و کهیش به ته وای مالاوایی لی ده کهن.

دابران تاله، شکار قل ئافره تان و دد زان پیاو دد دد
 له بیر ده کهن و بو تینه راندنی په یوه ندیه شکستخوار دو وه که یان،
 پیوستیان به هیچ نییه. نازان پیاو که عاشقی ئافره تیک بوو، ده دینه

مەن و خوراکی! ئافرەتان تیناگەن که عیشقی راستەقینە پیو،
بیر داگریت.

بیم وانه بوو عیشقی ژیانم بهو شیوازە دراماتیکیه بهسوینیه
هروکم بگریت. عیشقی که سه رباری گهرموگوریه که، که چی
نایه یه که له هات و نه هاتدایه. سه رباری قوولییه که، که چی
رستیه کانی شاراوون. عیشقی که سه ربای داگریم و نایه
داشکای جیی هیشتم. عیشقی که ته مومزاوی دەستی پی کرد و
ههول روونبوونه و هیدا کوتایی هات.

ههولم دا بنووسم. ههولم دا دەست به نووسینی وتارە کهم بکه،
بیر رومانە کهم ته و او بکه، بهلام یهک وشه شم پی نه نووسرا. که
داوکر او دی ناههنگه موسیقییه کهم به دهسته وه گرت، وینه که
نەری ریو و ولاده که عهزییه کی دریژی پوشیبوو و نایه کی به
دهسته وه بوو، شاگه شکه کی کردم. پرچی رهشی به شیوه یه کی
دانه تباری سه رسوور هین، رووی بلاوکر او دی داگیر کردبوو.
سه ری نووسرا بوو: نه ندیری ریوی هونه رمه ندی هوله ندی و ولاده
رندی هاوکاری له دواهمین پوژه کانی جهژندا، به ناههنگی
موسیقی مالئاوایی له لهندهن دهکن.

لهو کاته دا ههستم به هیچ نه دهکرد، چونکه به میتشکی کیدا دههات
هوندە له دواهمین بینینییه وه نزیک بم! رووی راستەقینە بییم! له
ردهم که سیکدا که خوشی دهوی، نهو کاره دهکات که عاشقیه تی.
ههول کیش؟ نه ندیری ریو! نه قلم نه یه دهگرت که تاج رادهیه که
خاردنووس دهکریت قهشمه ریمان پی بکات، تاج رادهیه که نهو شته ی
بمانه وه نزیکه، دهکریت دوور بیت؟

نه لهو ساته دا، ههستم کرد ئیتر نایبینمه وه. نهو پیکارانه ش که
ههک ئاواتیک خستیه دلمه وه، قهت روو نارته وه. لهو ساته دا ههستم
کرد به فرانبار خهریکه ده مخنکینیت، نازانم بوچی به فرانبار هیهه خه
سزارانم دهکات.

ئاي خوايه شهواني سيويه كي مانگ چه نده نه شكه نجم دهن،
 وهك زيناكاريك به شهلاقي چاوه پرواني تيم بهر دهن. دهنكي دههولي
 ترس و توق له دلمدا بهرز دهبيته وه، چه شني پيشوازيه كي
 به جوشو خروشي شيتانه ي قهره جه كان كه كهس لي تينه گا!
 من نكولي له وه ناكه م كه مه زاجيم، به لام مانكي به فرانبار له
 سهرووي هموو شتيكه وهيه. گوماني تيدا نيه كه به فرانبار مانكي
 زاله، به سام و كاريگر و دهسه لاتداره. كه چي له گهل نه وه شدا تيناگه م
 كه بو خه ونه كان له به فرانباردا کوتاييان ديت!
 هاوريه كم كه هموو شتيك دهفلسه فيتيت، گوتي خه ونه كان له
 به فرانباردا کوتاييان ديت، چونكه گرنگرين خه ونه مني تيدا نيژرا.
 گوتي كه هه نديك له شكسته كانمان، له قوولايي ناخمانه وه به
 شيويه كي خوبه خو به وهرز ياخود نه مانگه وه ده به سترينه وه كه
 تيدا له دهستي دهدين. دواتر نه وهرز، ياخود مانگه، هموو ساليك
 بو ئيمه دهبيته وهرزي له دهستدان، چونكه تيدا يادگاريه كانمان له
 نائاگاييماندا ده نالين و دواتريش به خه م و په ژاره يه كه وه كه نازانين
 هوكاره كي چيه، پوژه كان دهگوزهرينين.
 هموو ساليك له مانگه دا كه لاي خه لكي مانكي بونه كانه، خوم
 دوور دهگرم. له به فرانباردا هموو مرقه كاني سه رانسه ري جيهان،
 جه ژن له دواي جه ژن دهگيرن، له مانگيكا كه به پووكهش دره وشاوه
 و سه رسوور هينه، به لام له ناواخني به فرانباردا، خه م و شكسته كاني
 خه لكي خويان چه شار داوه.
 دلمان به ياريه ئاگرينه كان خوش دهكهين كه له هموو جيهك
 دهكرين، ده مانه ويت پروا بكهين كه بابانوئل خوشي و شادي له دلي
 نه وجه واناندا بلاو دهكاته وه. ههول دهدين چيژ له موسيqa شادانه
 ببينين كه ليتره و لهوي بهر گويمان دهكهون، له گهل قاقا و سه ما و
 ئاواته كان!

بەلام گىشتى درۆوده لە سەھە. ئەم شىتانە، جگە لە مندا لان، دلى
كەسى تر خوش ناكەن. بەلام ئىمە، بە چاوانىكەووە كە لە تاو ترسى
فرتوفىلەكانى ئەو مانگە وەختە نەترووسىكىن، چاودىرىي بەفرانبار
دەكەين.

دلتەنگى لەوهدا بوو هەناسەم لە بەر بېرىت. هەر بەو جۆرەي كە
هەموو شت خۆي لە كۆل من كردهووە، دەمويست هەموو شت لە كۆل
خۆم بکەمەووە. قاووەخانەكەم جى هيشت و بەرەو مال ملم نا، كلكى
شكست و شەرەمەزارىم بەشويىن خۆمدا كىش دەکرد. لە رىگەدا،
ئافرەتتىكم دى كە لەسەر شوستەكە كەمانچەي لى دەدا، وەستام تا
گوى لە ئاوازەكانى بگرم و لەو كاتەدا بىرم لە ولادە دەكردهووە كە
خەمەكانى خۆي ژەندن و پۆيى، بى ئەوەي گوى لە نالەي ئازارەكانى
من بگريت و دەرفەتى مالتاوايىکردنم بداتى.

ئەم جۆرە پۆيشتىيەيم پى هەزم نەدەكرا، هەستم دەکرد بۆ ئەو
هات تا هەموو خەم و ئازارەكانى يادگەم تازە بكاتەووە. وەك ئەوەي
بەس بۆ ئەو هاتىيت بريندارم بكات و دواترىش بېروات. هاتنەكەي
چەندە شيرين بوو، پۆيشتنەكەشى هيندە تال.

ولادە ئاسايى نەبوو، لەخۆبايى، كەللەرەق و خۆبەزلزان بوو، لە
خودشەيدايدا نەرسىسيشى پى نەدەگەيشت. بەلام لە زۆر پووەووە لە
من دەچوو. ئەو چوار پۆيىستىيە پىروۆزەي منى تىر دەکرد كە هېچ
ئافرەتتىكى تر نەيدەتوانى تىريان بكات.

من پياويكم بەر لە هەر شىتتىك، ئەقلى پىروۆز پادەگرم، جا رۆح و
دل و جەستەي. پياويك كە پۆيىستى بە ئافرەتتىكە رىزى پىروۆزىيەكانى
بگريت، خوشى بوين و پريان بكاتەووە، ئەويش خاوەن كۆمەلىك
پىروۆزى بيت كە هېچيان لەوانەي من كەمتر نەبيت. دلىاي دلىيام كە
ئەم ئافرەتە جگە لە ولادە كەسى تر نىيە.

وەلى بەشويىندا ناگەرپىم.

له خهفه تان دليشم بته قيت هر به شوينيدا ناگه ريم. هه موو شتيك
له بهر هوكاريك دهست پي دهكات و له بهر هوكاريكيش کوتايي ديت!
ئيسسته ئيدي دهزانم كه ئهم نيردراوه، هات تا په ياميك بگه يهني و
سرووشي گه رانه وه له ناخمدا سهوز بكاته وه، به لام ويراى باوهري
ته واوم به په يامه كه ي، شويني ناكه وم!

جزدانه كه مم له گيرفاني پالتوكه دهرهينا و پاوهنده كه ي ولادم كه
جه ژني پارسال پني دابووم، به دهسته وه گرت، جا بي ئه وه ي يهك
توسقاليش په شيمان بم، له گهل دهستووسي رومانه كه و بلاوكراره ي
ئاههنگه موسيقييه كه و كاترميزه كه ي دهستم كه له پيش كاتي ئاسايي
له ندهنه وه بوو، خستمه ناو سنووقى به ردهم ئافره ته كه مانچه ژه نه كه وه.
به لي، له بهرانباردا هه موو خه ونه كان کوتاييان دي!

۲۰۱۰/۱۲/۲۵

ئەسیر عەبدوللا نەشمی

"خودايه، داوات لي ناكه م كوله كه م سووك بكهيت، بهلكه داوا
دهكه م پشتيكي به هيزم پي ببه خشيت."

- كونه

ئهو رابردووی که تا گیانمان
 تیندایه بانگه‌شهی مردنی
 ده‌کین هر به زیندووی
 ده‌مینتیهوه. رابردو نامریت.
 نا. نامریت! له‌ناوچوونی
 رابردو جگه له وه‌میک
 هیچی تر نییه و هه‌ول
 ده‌هین بروای پی به‌نین
 چونکه ده‌مانه‌ویت ئه‌وانی تر
 له هه‌له‌کانی رابردوومان
 خوش بین و خوشمان بین
 هیچ گله‌یی و پرته‌وی‌ئه‌یه‌ک
 ژیان بگوزهرینین

نه‌ بلوکراره‌ کاتر ناوه‌ نه‌ سروشنیریر نه‌ دیناخ

۰۷۳۱۹۷۶۶۱ - ۰۷۵۰۱۵۷۱۸۱۸

7 50169 63696 0